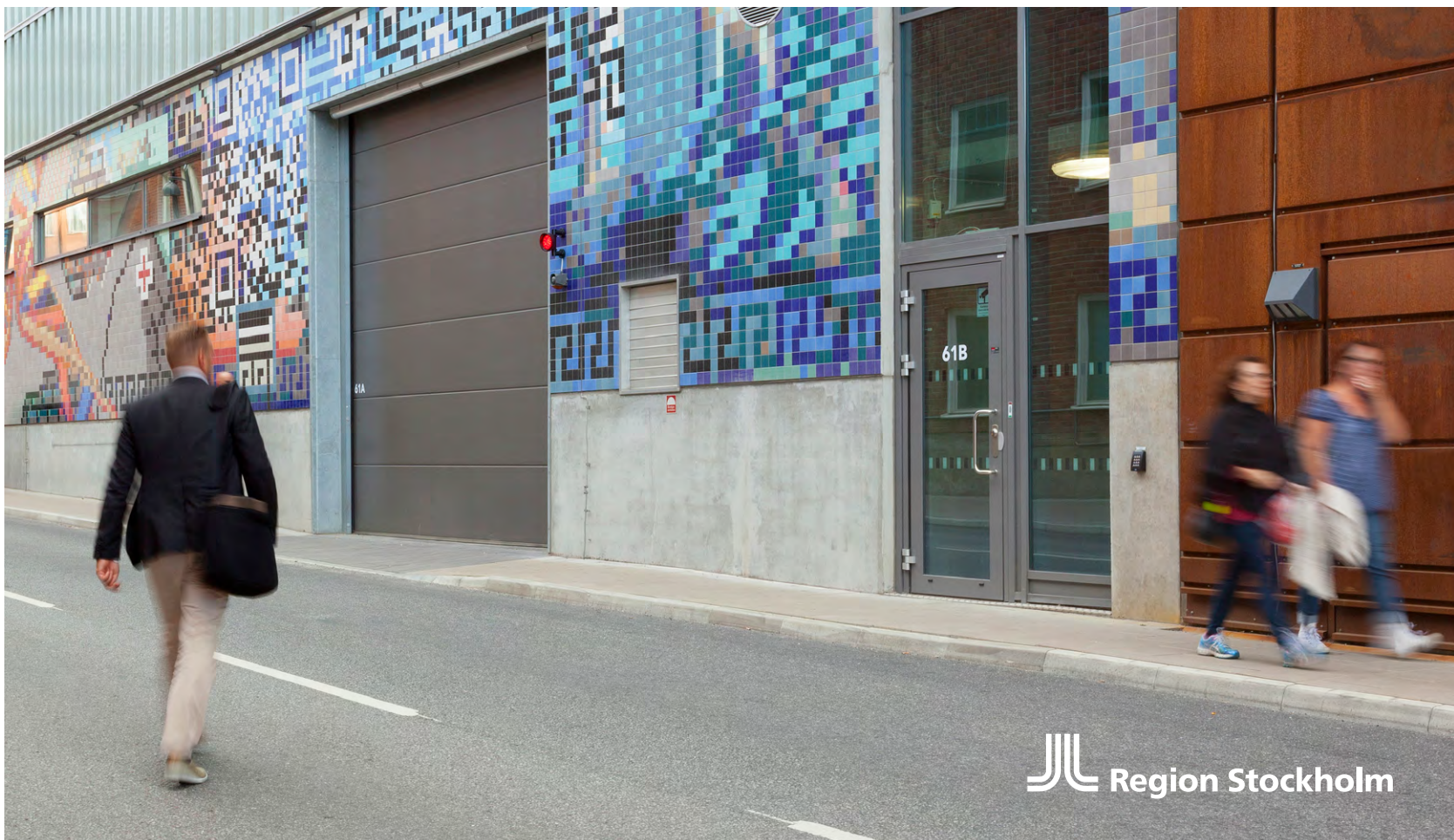

Konsten | The Art

Karolinska Universitetssjukhuset, Solna. Karolinska University Hospital, Solna

Procentregeln

Konst i offentlig vårdmiljö har en lång tradition i Sverige. Redan 1937 beslutade Sveriges riksdag att en procent av byggkostnaderna vid offentlig byggnation skulle satsas på konstnärlig gestaltning. Procentregeln gäller fortfarande men utgörs nu inom Region Stockholm av upp till två procent. Tack vare procentregeln har vi idag ett av landets största och mest mångfacetterade innehav av konst, som berikar länets offentliga vårdmiljöer.

The Percent Rule

Art in public healthcare environments has a long tradition in Sweden. In 1937, the Swedish Parliament decided that one percent of the costs of public buildings should be earmarked for artistic decoration. The Percent Rule still applies and in Region Stockholm it has been increased to two percent. Thanks to the Percent Rule we now have one of the country's largest and most multifaceted collections of art, which enriches the region's public healthcare environments.

Konstnärer A–Ö

Artists A–Ö

Cecilia Aaro	55	Mats Karlsson	88
Mattias Adolfsson	100	Astrid Krogh.....	112
Irene Agbaje.....	34	Cecilia Levy	31
AKAY och Klisterpeter (Bröderna Barsky)	120	Fredrika Linder.....	69
Mia Andréé	39	Karin Lindh	88
Bianca Maria Barmen	30	Katarina Lönnby	115
Anna Berglund	109	Kristina Matousch.....	58
Inger Bergström	29	Kazuyo Nomura	90
Albin Biblom	83	Jesper Nyrén	118
Bigert & Bergström	26	Katya Sander.....	74
Birgitta Burling	49	Kristina Schmid	122
Miriam Bäckström	24	Johan Scott	40
Andreas Eriksson	36	Annette Senneby.....	72
Matilda Fahlsten	55	Tobias Sjöberg.....	85
Dryden Goodwin	46	Ewa Stackelberg	73
Claes Hake	64	Karin Sunvisson.....	50
Matilda Haritz Svenson	63	David Svensson	105
Kim Hedås	86	Pasi Välimaa	52
Katrine Helmersson	97	Leyun Wang	101
Mats Hjelm	70	Kico Wigren	43
Daniel Hoflund	110	Renate Wolff.....	76
Maria Hurtig	73	Kristoffer Zetterstrand	94
Ilkka Isaksson	29	Guangjuan Zhang.....	60
Helena Isoz	106	Anna Åstrand.....	79
Jonathan Josefsson	98		

Beginning is the end is the beginning
Konstnär/artist: Niklas Holm

Konsten | The Art

Karolinska Universitetssjukhuset, Solna. Karolinska University Hospital, Solna

Foreword

A new hospital is emerging. Karolinska University Hospital in Solna will be filled with technology, medicine and knowledge – the result of human intelligence, ingenuity, persistence, commitment and creativity. And people will be accommodated – patients, relatives and co-workers. Here, many will experience some of the most important moments in life. Children will be born, new scientific advances will be made, people’s lives will be saved – and others will take their leave when life is over. Joy and sorrow. Such an important place also needs a well-thought-out design.

Karolinska University Hospital in Solna is not only Sweden’s and one of the world’s most modern hospitals; it is also the location for one of the largest investments in public art that has been undertaken in our country. It is an investment for all the patients, relatives and co-workers who will spend time in the hospital at all hours of the day and night. It is also an investment in art and culture that will make visible art practices and create a lasting impression over decades.

A university hospital should be eminently specialised and exceedingly professional. It is huge, impressive and at times overwhelming. At the same time it must be human. An environment where people can experience dignity, security, comfort and hope – and where they can receive the best opportunities to practise their profession and allow their expertise to come into its own. It is my conviction that the art in and around the hospital will be a contributing factor.

Anna Starbrink
Commissioner for health, innovation and culture
Region Stockholm

Förord

Ett nytt sjukhus växer fram. Nya Karolinska Universitetssjukhuset i Solna ska fyllas av teknik, medicin och kunskap – resultatet av människors intelligens, uppfinningsrikedom, envishet, engagemang och skaparkraft. Och här ska finnas plats för människor – patienter, anhöriga och medarbetare. Här kommer många att uppleva några av livets viktigaste ögonblick. Barn kommer att födas, nya vetenskapliga landvinningar göras, människor räddas till livet – och andra ta avsked när livet tar slut. Glädje och sorg. En sådan viktig plats behöver också ha en genomtänkt utformning.

Nya Karolinska i Solna är inte bara Sveriges och ett av världens modernaste sjukhus. Det är också platsen för en av de största satsningarna på konstnärlig gestaltning som gjorts i vårt land. Det är en insats för alla patienter, anhöriga och medarbetare som kommer att vistas i dessa lokaler, dygnet runt. Och en insats för konsten och kulturen, som kommer att synliggöra konstnärskap och göra avtryck som kommer att stå sig i decennier.

Ett universitetssjukhus ska vara högspecialiserat och högprofessionellt. Det är stort, imponerande, ibland överväldigande. Samtidigt måste det vara mänskligt. En miljö där människor kan få känna värdighet, trygghet, tröst och förhoppning – och där människor kan få de bästa möjligheterna att utöva sin profession och låta kompetensen komma till sin fulla rätt. Det är min övertygelse att konsten i och runt sjukhuset ska bidra till detta.

Anna Starbrink

Hälso- och sjukvårdsregionråd, innovation och kultur
Region Stockholm

Contents

Introduction	6	A conVERSEation with Trees/Oaks, Leaves and Lit Lanterns , <i>Annette Senneby</i>	72
On Art and its Context	8	Camera Obscura, <i>Ewa Stackelberg and Maria Hurtig</i>	73
On Art as a Part of the Construction Process	10	The Slow World, <i>Katya Sander</i>	74
On Art in the Healthcare Environment	14	Impulse, <i>Renate Wolff</i>	77
A Hospital in the Middle of the City	23	Support System, <i>Anna Åstrand</i>	79
Ready to Tell All, <i>Miriam Bäckström</i>	25	Art Reflection, <i>Caroline Viebke</i>	80
Tip of an Iceberg, <i>Bigert & Bergström</i>	26	Rivers and Dreamers, <i>Albin Biblom</i>	83
Transcription, <i>Ilkka Isaksson and Inger Bergström</i>	29	A Cosmology, <i>Tobias Sjöberg</i>	85
Resting Wave, <i>Bianca Maria Barmen</i>	30	In, <i>Kim Hedås</i>	87
In Fusion – Contemplation Pieces, <i>Cecilia Levy</i>	31	Breath, <i>Karin Lindh and Mats Karlsson</i>	88
Art Reflection, <i>Ritva Nevalainen Olsson</i>	32	Constellation, <i>Kazuyo Nomura</i>	91
Light/Folded Sky/Light Openings, <i>Irene Agbaje</i>	35	Art Reflection, <i>Bladimir Hjertberg Vazquez</i>	92
The Quarry, <i>Andreas Eriksson</i>	36	Ager Medicinae, <i>Kristoffer Zetterstrand</i>	95
Images from the Attic, <i>Mia Andrée</i>	39	Ariadne and the Labyrinth, <i>Katrine Helmersson</i>	97
Nördliche Dämmerung (Northern Twilight), <i>Johan Scott</i>	40	The City of Daydreams, <i>Jonathan Josefsson</i>	98
Annual Rings, <i>Kico Wigren</i>	43	In the World of Fables, <i>Mattias Adolfsson</i>	100
Art Reflection, <i>Anders Franco-Cereceda</i>	45	Wandering in the Inner Landscape, <i>Leyun Wang</i>	101
Those Who Seek My Help, <i>Dryden Goodwin</i>	47	Art Reflection, <i>Marie Linde</i>	103
The Two – Of the Same, <i>Birgitta Burling</i>	49	Pulse, <i>David Svensson</i>	105
The Autumn Crocus, <i>Karin Sunvisson</i>	51	Aperture, <i>Helena Isoz</i>	107
The Spaces between the Spaces, <i>Pasi Välimaa</i>	52	Picta Hortum, <i>Anna Berglund</i>	109
Organisms, <i>Cecilia Aaro and Matilda Fahlsten</i>	55	On the Other Side of the Jordan, <i>Daniel Hoflund</i>	111
Art Reflection, <i>Camilla Lagerfors</i>	57	Skylight, <i>Astrid Krogh</i>	112
Wash Up! Stream, <i>Kristina Matousch</i>	59	Dollhouse, <i>Katarina Lönnby</i>	115
The Light Dragon Well, <i>Guangjuan Zhang</i>	61	Art Reflection, <i>Bouchaib Dahib</i>	116
Garden, <i>Matilda Haritz Svenson</i>	63	Crystal, <i>Jesper Nyren</i>	119
Dephot, <i>Claes Hake</i>	64	Traffic Island, <i>AKAY och Klisterpeter (The Barsky Brothers)</i>	121
Art Reflection, <i>Carolin Ivarsson</i>	67	Tailwind, Headwind, Lull, <i>Kristina Schmid</i>	122
Without Boundaries, <i>Fredrika Linder</i>	69	Map with list of artworks	126
Healing Flows, <i>Mats Hjelm</i>	71		

Innehåll

Inledning	6	A conVERSEation with Trees/ekar, blad och tända lyktor, <i>Annette Senneby</i>	72
Om konsten och dess sammanhang	8	Camera Obscura, <i>Ewa Stackelberg och Maria Hurtig</i>	73
Om konsten som en del i byggprocessen	10	Den långsamma världen, <i>Katya Sander</i>	74
Om konstens roll i vårdmiljön	14	Impuls, <i>Renate Wolff</i>	76
Ett sjukhus mitt i staden	23	Support System, <i>Anna Åstrand</i>	79
Ready To Tell All, <i>Miriam Bäckström</i>	24	Konstreflektion, <i>Caroline Viebke</i>	80
Tip of an Iceberg, <i>Bigert & Bergström</i>	26	Rivers and Dreamers, <i>Albin Biblom</i>	83
Transkription, <i>Ilkka Isaksson och Inger Bergström</i>	29	En kosmologi, <i>Tobias Sjöberg</i>	85
Vilande våg, <i>Bianca Maria Barmen</i>	30	In, <i>Kim Hedås</i>	86
In Fusion – Contemplation Pieces, <i>Cecilia Levy</i>	31	Andetag, <i>Karin Lindh och Mats Karlsson</i>	88
Konstreflektion, <i>Ritva Nevalainen Olsson</i>	32	Konstellation, <i>Kazuyo Nomura</i>	90
Ljus/Veckad himmel/Ljusinsläpp, <i>Irene Agbaje</i>	34	Konstreflektion, <i>Bladimir Hjertberg Vazquez</i>	92
Stenbrottet, <i>Andreas Eriksson</i>	36	Ager Medicinæ, <i>Kristoffer Zetterstrand</i>	94
Bilder från vinden, <i>Mia Andrée</i>	39	Ariadne och Labyrinten, <i>Katrine Helmersson</i>	97
Nördliche Dämmerung, <i>Johan Scott</i>	40	Dagdrömmarnas stad, <i>Jonathan Josefsson</i>	98
Årsringar, <i>Kico Wigren</i>	43	I fablernas värld, <i>Mattias Adolfsson</i>	100
Konstreflektion, <i>Anders Franco-Cereceda</i>	45	Vandring i det inre landskapet, <i>Leyun Wang</i>	101
Those Who Seek My Help, <i>Dryden Goodwin</i>	46	Konstreflektion, <i>Marie Linde</i>	103
De två – av samma, <i>Birgitta Burling</i>	49	Puls, <i>David Svensson</i>	105
Tidlösa, <i>Karin Sunvisson</i>	50	Bländare, <i>Helena Isoz</i>	106
Mellanrummen mellan rummen, <i>Pasi Välimaa</i>	52	Picta Hortum, <i>Anna Berglund</i>	109
Organismer, <i>Cecilia Aaro och Matilda Fahlsten</i>	55	På andra sidan Jordan, <i>Daniel Hoflund</i>	110
Konstreflektion, <i>Camilla Lagerfors</i>	57	Skylight, <i>Astrid Krogh</i>	112
Wash Up! Stream, <i>Kristina Matousch</i>	58	Dockhus, <i>Katarina Lönnby</i>	115
The Light Dragon Well, <i>Guangjuan Zhang</i>	60	Konstreflektion, <i>Bouchaib Dahib</i>	116
Trädgård, <i>Matilda Haritz Svenson</i>	63	Kristall, <i>Jesper Nyrén</i>	118
Dephot, <i>Claes Hake</i>	64	Traffic Island, <i>AKAY och Klisterpeter (Bröderna Barsky)</i>	120
Konstreflektion, <i>Carolin Ivarsson</i>	67	Medvind, motvind, stiltje, <i>Kristina Schmid</i>	122
Without Boundaries, <i>Fredrika Linder</i>	69	Karta med lista över konstverken	124
Healing Flows, <i>Mats Hjelm</i>	70		

Inledning

ÅR 2018 INVIGDES det nybyggda Karolinska Universitetssjukhuset i Solna – ett högspecialiserat sjukhus mitt i staden – med konst som en självklar del av vårdmiljön. Den som kliver in genom huvudentrén kan knappast undgå att fästa blicken på den stora välkomnande oljemålningen *Stenbrottet* av Andreas Eriksson. På den väldiga duken framträder ett vackert, abstrakt naturlandskap i jordfärger. Kontrasten mellan mörka och ljusa partier skapar en känsla av både djup och yta, närhet och avstånd. Den här målningen är inte bara ett konstverk i sig utan också en viktig del i en rumslig helhet. Insikten om att konst har betydelse för upplevelsen av ett värdigt och gott bemötande är gammal. Redan när Karolinska sjukhuset för första gången slog upp sina portar 1940 var det försett med konst. Det var också här som det allra första konstverket finansierades genom den av staten införda enprocentsregeln. Konstverket, ett helhetsgestaltat doprum av Alf Munthe, låg i anslutning till kvinno-kliniken. Under 1980-talet tog landstinget över sjukhuset från staten och ökade satsningen på konsten, från en till två procent.

Introduction

2018 SAW THE INAUGURATION of the new Karolinska University Hospital in Solna, a highly specialised hospital in a city centre location, featuring art as a natural part of the healthcare environment. In the main entrance one can hardly fail to notice Andreas Eriksson's large, welcoming oil painting *The Quarry*, featuring a beautiful, abstract natural landscape in earth tones. The contrast between the dark and light parts creates a sensation of depth and surface, proximity and distance. Not just an artwork in itself, the painting also forms an integral part of the spatial totality. It has long been known that art contributes to a dignified and welcoming atmosphere. When the Karolinska University Hospital first opened its doors in 1940 it was furnished with art. It was also here that the very first artwork was financed by the state-sanctioned One Percent Rule, whereby one percent of the cost of publicly funded construction projects is earmarked for art. The artwork, a baptismal room designed in its entirety by Alf Munthe, was located adjacent to the women's clinic.

THE REGION STOCKHOLM Culture Administration is responsible for the artistic interventions. A fundamental intention with the art

REGION STOCKHOLMS KULTURFÖRVALTNING driver arbetet med den konstnärliga gestaltningen. En grundläggande intention med konsten är att "konsten ska få vara just konst" och "att den tillför en humanistisk, estetisk och poetisk dimension som möter vårt behov av kultur" (konstprogrammet för Nya Karolinska Solna 2011). Varje konstnärligt gestaltungsuppdrag har utlysts offentligt, med resultatet att över 50 konstnärer har arbetat med olika delar av sjukhuset, som entréer, korridorer, väntrum, behandlingsrum, patientrum, ljusschakt, ute- och innergårdar. Konstnärerna har kunnat skapa med stor frihet samtidigt som de förhållit sig till rumsliga förutsättningar, sjukvårdens behov och regionens höga miljökrav. Vid sidan av de platsspecifika gestaltningarna har nya konstverk köpts in och kombinerats med äldre verk som sedan länge hört till sjukhuset. Sjukhusets besökare möter därför en rik och varierad miljö med ljusinstallationer, ljudverk, skulpturer, fotografier, rörliga bilder och måleri.

is that "art is to be art" and that it "adds a humanistic, aesthetic and poetic dimension that satisfies our need for culture" (the Art Programme for Karolinska University Hospital in Solna, 2011). All of the artistic interventions are a result of public open calls, which have enabled more than 50 artists to work in different parts of the hospital, including entrances, corridors, waiting rooms, treatment rooms, patient rooms, light wells, indoor and outdoor courtyards. The artists have been given great artistic freedom to create while addressing spatial conditions, the needs of healthcare and the region's high environmental requirements. In addition to the site-specific interventions, new artworks have been purchased and combined with works already owned by the hospital. As a result, the hospital's visitors encounter a rich and varied environment filled with light installations, sound works, sculptures, photographs, moving images and paintings.

MANY OF THE NEW ARTWORKS are presented in this book. Art writer Paulina Sokolow has interviewed all the artists and provides poetic reflections on the individual artworks. Other voices are also heard. A hospital priest, a heart surgeon, a receptionist and several other

MÅNGA AV DE NYA KONSTVERKEN presenteras i den här boken. Konstskribenten Paulina Sokolow har intervjuat var och en av konstnärerna och reflekterar med ett poetiskt anslag över de enskilda konstverken. Här finns också andra röster om konsten. En sjukhuspräst, en lekterapeut, en hjärtkirurg, en receptionist och flera andra personer som arbetar på sjukhuset, bidrar med personliga betraktelser kring några av konstverken. Om den historiska kopplingen mellan konst och hälsa resonerar Ola Sigurdsson, professor i tros- och livsåskådningsvetenskap. Dessutom beskriver gestaltungsansvarig arkitekt Hans Forsmark vilka utmaningar som funnits med detta stora och komplexa byggprojekt, där konsten planerades in i ett tidigt skede. Många på kulturförvaltningens avdelning för konst har medverkat till att göra detta möjligt. Två av dem, projektledarna Martin West och Inga-Lill Bäckström redogör för arbetet och intentionerna med konsten på sjukhuset.

DET ÄR MED STORT ENGAGEMANG, mod och inlevelse som konstnärerna tagit sig an de skilda uppdragen på sjukhuset. Ett arbete med konst av den här omfattningen förutsätter också nära och utmanande samarbeten mellan olika professioner. Ofta är det just i skärningspunkten mellan olika kompetensområden – konst, vård, byggnation, arkitektur, teknik, miljö, tillgänglighet – som innovationer och nya lösningar skapas. Det är vår förhoppning att konsten ska berika människors möten med vården under många decennier framöver.

Elisabeth Wengström
 Chef, avdelningen för konst
 Region Stockholm

hospital employees contribute with personal reflections on the new artworks. Ola Sigurdsson, professor of Religious Studies and Systematic Theology, discusses the historic connection between art and health. In addition, architect Hans Forsmark describes the challenges of this major and complex construction project, where the art was planned at an early stage. Many at the Region Stockholm Culture Administration Art Department have participated in realising this project. Two of them, project managers Martin West and Inga-Lill Bäckström provide an account of the work and the intentions with the art in the hospital.

THE ARTISTS HAVE APPROACHED the different commissions at the hospital with great courage, empathy and dedication. An art project of this scope requires close and challenging collaborations between different professions. Often it is precisely at the intersection of different areas of expertise – art, healthcare, construction, architecture, technology, the environment and accessibility – that innovations and new solutions are created. It is our hope that the art will enrich people's encounters with healthcare for many decades to come.

Elisabeth Wengström
 Head of Department, the Art Department
 Region Stockholm

Stenbrottet av Andreas Eriksson.
The Quarry by Andreas Eriksson.

Alf Munthes doprum.
 Baptismal Room by Alf Munthe.

Om konsten och dess sammanhang

On Art and its Context

Konstprojektet i Nya Karolinska Solna är en av de största offentliga satsningarna i Sverige. Hur har ni arbetat för att få grepp om helheten?

Vi har haft ett väl utvecklat samråd där kompetensområdena konst, arkitektur, inredning, skyltning, tillgänglighet och vård har kunnat tillföra olika perspektiv på de konstnärliga uppdragen. Som projektledare och samordnare för den konstnärliga gestaltningen har en viktig uppgift varit att ta tillvara olika aspekter för att uppnå en konstnärlig helhet som fungerar i sammanhanget. En viktig utgångspunkt har varit att föreställa sig besökarens och patientens möte med sjukhuset: Hur ser bemötandet ut? Hur kommer man in? Vad möter man? Hur rör man sig inne i sjukhuset? Kan konsten erbjuda alternativa sätt att röra sig, känna sig och orientera sig i rummen? Och som en konsekvens av dessa frågor också försöka besvara hur olika konstverk kan mötas, komplettera och förstärka varandra.

Hur ser processen ut för att få en konstnärlig gestaltning på plats?

Den process som startar vid de första skisserna och slutligen leder till det färdiginstallerade konstverket innehåller både dialoger och förhandlingar, som ibland leder till att villkoren för gestaltningarna förändras eller förtydligas.

Konstavdelningen har coachat och varit en länk mellan konstnär och företrädare för bygget för att hitta rätt i rummen; öka förståelsen för konstnären hos byggarna och öka förståelsen hos konstnären för byggnationens villkor. Konstnären prövar sig fram genom att bygga modeller och detaljer i full skala, genom att testa material och kontakta olika företag som kan hjälpa till med tillverkning. Projektets tidsspann har varit långt med perioder av väntan. Att kunna bibehålla energi i projektet har vi fått hjälpas åt med.

Med vilka kriterier har ni gjort det konstnärliga urvalet?

För att konsten ska upplevas som angelägen på sjukhuset måste den reflektera det samhälle vi alla lever i. Detta ställer krav på mångfald både med avseende på vilka som utför konsten och de uttryck och tekniker som representeras. Genom vårt arbetssätt med utannonseringar och intresseanmälningar har vi varit väldigt öppna för att se nytt. Lyssnat av omvärlden.

Gestaltningen till andaktsrummet är ett bra exempel på hur kriterierna kan omsättas i det specifika sammanhanget. Irene

The art project at Karolinska University Hospital in Solna is one of the largest public investments in Sweden. How did you manage to get a handle on the whole process?

We have had a well-developed consultation process in which the areas of art, architecture, interior design, signage, accessibility and healthcare have been able to provide different perspectives on the artistic assignments. As a project manager and coordinator for the artistic interventions, an important task has been to utilise different aspects to achieve an artistic whole that works in this context. An important starting point has been imagining the visitor's and patient's encounter with the hospital: Do they get a kind reception? How do you enter? What do you encounter? How does one move around inside the hospital? Can art provide alternative ways of moving, feeling, and orienting oneself in the spaces? And as a consequence of these questions, we have attempted to understand how different artworks can interact, complement and reinforce each other.

Can you describe the process of realising an artistic intervention?

The process that begins with the first sketches and concludes with the installed artwork comprises both dialogue and negotiation, which means that the conditions for the interventions may change or be clarified.

The Art Department has coached and constituted a link between the artist and the representatives of the construction industry in order to make the best spatial decisions, increase the construction workers' understanding of the artist and increase the artist's understanding of the conditions of construction. The artist proceeds by trial and error, by building full-scale models and details, by testing materials and contacting different companies that can provide manufacturing help. It has been a long process with intervals of waiting. We have all helped to maintain energy levels in the project.

Which criteria did you employ in selecting the artistic proposals?

In order for art to be relevant at the hospital it must reflect the society in which we live. This imposes demands for diversity both in regard to those who create the art and to the represented expressions and techniques. Through our working method of public open calls and applications of interest, we have been open to new things. We have listened to the world around us.

Agbajes stora vävda strukturer i målade metallband förmedlar i sin hantverksmässiga metod och sitt abstrakta uttryck mänskliga värden som löper genom många kulturer och trosuppfattningar. Gestaltningen flätar samman och tar fasta på det gemensamma inom oss.

Många yrkesgrupper har mötts i processen att få till de konstnärliga gestaltningarna. Har det inneburit några utmaningar?

Vi har haft ett gott samarbete med de flesta. Jag vill alltid att vi ska utnyttja det faktum att ett konstuppdrag i en byggprocess är en udda fågel, att de flesta runtomkring oss, som byggare och hantverkare, ska få möjlighet att bidra med kreativitet och eget kunnande när de hjälper oss. En nyckel i arbetet med offentlig konst är att göra alla involverade aktörer engagerade i resultatet, inte bara konstnären, och se hur deras specifika kunnande och kreativitet kommer att bidra till ett bättre resultat.

Är det något specifikt resultat som har överraskat dig?

Kanske hur fysiskt nära olika konstnärliga gestaltningar kommit varandra. På ritningar har konstverken inte uppfattats som lika tätt placerade som i de färdiga rumsligheterna. Men det är en angenäm överraskning, mötena har varit minst lika bra som jag hoppades. Många olika uttryckssätt har bidragit till en spännande mångfald, vi har ljud- och ljuskonstverk, vi har textila uttryck och programmerade tekniska konstverk likväl som måleri på duk.

Hur tror du man kommer att se på konsten om 50 år?

Jag hoppas och tror att konst, arkitektur och inredning blivit vedertagna och självklara delar av en helhet för att skapa bra vårdmiljöer, där man inte kan se var det ena slutar och det andra börjar.

The intervention for the Multi-Faith Prayer Room is a good example of how the criteria can be applied to a specific context. The craft-based method and abstract expression of Irene Agbaje's large woven structures of painted metal bands convey human values that flow through many cultures and beliefs. The intervention interweaves and focuses on that which we share.

Many professional groups have interacted in the process of completing the artistic interventions. Has it entailed challenges?

We have enjoyed a good working relationship with most of them. We should always take advantage of the fact that an art commission in a construction process is something of an odd duck – and that the people around us, such as builders and craftsmen, should be able to contribute with their creativity and knowledge when they help us. Key in working with public art is to ensure that all the people involved are engaged in the end result, not only the artist, and to see how their specific knowledge and creativity will contribute to achieving a better outcome.

Is there anything in particular that has surprised you?

Perhaps how physically close some of the artistic interventions are to each other. In the plans, the artworks are not perceived as being quite so tightly placed as in the finished spaces. But it's a pleasant surprise; the encounters have been at least as good as I hoped. Many different modes of expression have contributed to an exciting diversity, we have sound and light artworks and we have textile expressions and programmed technical artworks as well as painting on canvas.

How do you think the art will be regarded in 50 years?

I hope and believe that the art, architecture and interior design have become accepted and self-evident parts of a whole in order to create good healthcare environments, where one cannot see where one ends and the other begins.

Martin West, projektledare.
Martin West, project manager.

Om konsten som en del i byggprocessen

On Art as a Part of the Construction Process

Projektet Nya Karolinska Solna är enormt stort och arbetet har pågått under lång tid, mer än 10 år. Vad har krävts för att säkra arbetet med konsten över tid?

Vi har behövt utveckla nya arbetssätt och metoder och etablerade exempelvis ett Konstfunktionsprogram som definierat konstverkets specifika plats, dess material och installationsdetaljer, som sedan koordinerats med projektbolaget Skanskas bygghandlingar. Ett annat viktigt styrdokument har varit Konstprogrammet där projektgruppens alla parter givit uttryck för intentionen med konsten. I ett tidigt skede upprättades en plan för ett femtiotal gestaltungsuppdrag. Då tittade vi på verkens placering, och även på förutsättningen att konsten ska kunna fungera i förhållande till förändrade vårdbehov och patientgrupper. Vi har fått förhålla oss till byggprocessen, dess tidsplan och ekonomin. Ibland har vi fått slipa på argumenten för att undvika kortsiktiga lösningar.

Ett sjukhus är en plats med varierande förutsättningar för konstnärlig gestaltning. Vilka krav har ni behövt förhålla er till?

Det har varit många villkor och krav att ta hänsyn till som berör områden som miljö, hygien, tillgänglighet och brandsäkerhet. Även aspekter på förvaltning av konsten, exempelvis hur den ska städas och underhållas. Och givetvis har vi behövt ta hänsyn till byggförutsättningar som vikt och hållbarhet. I flera fall har just begränsningarna lett till innovation och nya kreativa lösningar, som exempelvis Miriam Bäckströms textila konstverk i aulan. Gobelängen har vävts med en brandskyddsklassad tråd som skapar helt andra möjligheter för textila verk i offentlig miljö framöver. Sjukhuset är Leed Gold-miljöcertifierat, vilket gjort att konstnärerna behövt styrka sin användning av miljövänliga material och metoder.

Många olika perspektiv behöver belysas inför att en stor gestaltning ska på plats. Hur har ni varit organiserade?

Det har varit viktigt att få med alla perspektiv och samtliga aktörers reflektioner inför beslut om konstverk. Processens konstitution har bestått i ett beredande Konstråd och en beslutande Konstkommitté som har haft en sammansättning av representanter för konsten, vården, bygget, arkitekturen och driften. Konstnärerna i sin tur har i ett tidigt skede inför skissuppdrag besökt aktuell plats och vårdmiljö på sjukhuset. De har haft startmöten och workshoppar till-

The New Karolinska University Hospital in Solna is a huge project that has been under development for more than 10 years. What have the requirements for the art commissions been during this period?

We needed to develop new ways and new methods of working, so we established an Art Function Programme which defined the artworks' locations, materials and installation details, which we coordinated with the project company Skanska's construction documents. An additional important guiding document has been the Art Programme, in which all parties of the project group expressed their intentions with the art. At an early stage, a plan was drafted. We looked at the placement of the works and that the artworks must function in relation to changing healthcare requirements and patient groups. We had to take the construction process into consideration, its timetable and financial position. At times we had to sharpen our arguments in order to avoid short-term solutions.

A hospital is a place with varied conditions for artistic interventions. Which requirements had to be taken into consideration?

There have been numerous conditions and requirements to take into account concerning areas such as environment, hygiene, accessibility and fire safety, and also aspects concerning the management of the art, including cleaning and maintenance. Of course, there were also building conditions such as weight and sustainability to be taken into account. In many cases, the limitations led to innovation and new creative solutions, such as Miriam Bäckström's textile artwork in the Lecture Hall. The tapestry was woven with a fire protective thread, which created new possibilities for textile works in the public environment in the future. Karolinska University Hospital in Solna is Leed Gold certified, which means that artists have been required to verify their use of environmentally friendly materials and methods.

Claes Hakes skulptur *Dephot* placeras i sjukhusparken.

Claes Hake's sculpture *Dephot* is being installed in the hospital park.

sammans med alla projektmedverkande som arkitekter, byggare, konstkonsulter och verksamhetsansvariga. Här har de kunnat ta in så många detaljer som möjligt. För många konstnärer har dessa startmöten varit gnistan till den inspiration som därefter fått ge form åt det fullbordade konstverket.

Många konstnärer har visat intresse för att skissa på förslag till Karolinska Universitetssjukhuset i Solna. Hur har ni mött upp det stora engagemanget?

Intresset har varit enormt och för att hantera det har vi skapat Konstnärsbasen, en CV-databas där intresserade konstnärer lägger upp sin portfolio med länk till webbsida. Det har varit ett värdefullt arbetsverktyg för oss. Förutom via ordinarie offentliga kanaler, har vi via Konstnärsbasen gått ut med alla gestaltungsuppdrag. Hundratals intresseanmälningar har inkommit och med hjälp av konstkonsulternas gallring och projektledarnas bedömning har ett mindre urval gått vidare. Parallella skissuppdrag har varit obligatoriska för alla större gestaltningar där 2–5 konstnärer tävlat om uppdraget. Genom Konstnärsbasen har vi fått in en bredd av konstnärskap både nationellt och internationellt. Även konstnärer som ännu inte är så erfarna av att arbeta med offentliga uppdrag har givits en möjlighet att komma fram. Arbetet med projekten har verkligen varit omfattande och vi är många i teamet på avdelningen och konstkonsulter som varit involverade i att göra det hela möjligt.

Hur omhändertas den befintliga konsten på gamla Karolinska Universitetssjukhuset?

Den äldre befintliga konsten är viktig. Vi har valt ut, renoverat och ramat om konstverk som tillsammans med den nyinköpta konsten

Many different perspectives need to be taken into consideration before a major intervention is installed. How has this been organised?

It has been important to include all of the participants' reflections and perspectives in making decisions about artworks. The constitution of the process has consisted of a preparatory Art Working Group and a decision-making Art Committee, which has comprised representatives of art, healthcare, construction, architecture and operations. Before producing sketch proposals, artists visited the location for the completed artistic intervention. They held start-up meetings and workshops together with the project participants such as architects, builders, art consultants and operations managers. Here they were able to gather as many details as possible. For many artists, these start-up meetings provided the spark for the inspiration that later influenced the completed artwork.

Many artists have shown interest in producing sketch proposals for the Karolinska University Hospital in Solna. How have you responded to the great interest?

We received an enormous amount of interest and in order to deal with it we created Konstnärsbasen, a CV database where interested artists could upload their portfolios and a link to their websites. It has been a valuable tool. In addition to our regular public channels, we have been able to announce public calls for the art commissions via Konstnärsbasen. We received hundreds of applications, which were processed and assessed by our art consultants and project managers, resulting in the selection of a group that progressed to the next stage of the process. Parallel sketch assignments, including 2–5 artists, were compulsory for all major interventions. Via Konst-

Andreas Erikssons målning *Stenbrottet* installeras. Andreas Eriksson's painting *The Quarry* is being installed.

kombineras och ger de nya lokalerna både igenkänning och nyheter. Konsten på gamla Karolinska Universitetssjukhuset har också inspirerat konstnärer i deras gestaltningar till den nya sjukhusbyggnaden. Exempelvis lever Prins Eugens muralmålning från 1939 i gamla Karolinskas huvudentré vidare i Kristoffer Zetterstrands pixlade kakelmosaik *Ager Medicinae* som idag klär det nya parkeringshusets fasad i gatunivå. Claes Hakes 15 ton tunga granitskulptur *Dephot* kom att stå i vägen för det enorma bygget och fick därför en ny, faktiskt mycket bättre, placering som riktmärke mellan gamla Karolinskas vackra sjukhuspark och Nya Karolinskas behandlingsbyggnad.

Hur tror du man kommer att se på konsten om 50 år?

Jag tror att konsten om 50 år, på samma sätt som vissa 70-talsmiljöer på Karolinska Universitetssjukhuset i Huddinge, kommer att spegla sin samtid och leva vidare med sin tids specifika konstuttryck. Äldre personer gläds av igenkänning, yngre personer uppfattar konsten som modern igen. Men precis som på Karolinska Huddinge kommer några konstverk troligtvis ha en begränsad livslängd, där exempelvis toviga textilier inte kunde leva vidare. De konstverk med LED-belysning som idag finns på Nya Karolinska kommer kanske att bytas ut eller få en ny belysningsteknik som vi idag inte känner till. Vissa konstverk i beständiga material fungerar över tid i all evighet.

närbasen we learned about a wide range of artistic activities both at home and abroad. Also artists who were relatively inexperienced in working with public commissions were given an opportunity. The work on the projects was extensive and many members of the team at the Art Department and art consultants were involved in making it possible.

How has the existing art at the old Karolinska hospital been incorporated into the project?

The older existing art is important. We have chosen, renovated and reframed artworks, which, combined with the newly acquired art, provide the new premises with both recognition and innovation. The art of the old Karolinska hospital has also inspired the artists' interventions for the new hospital building. For example, Prince Eugene's mural painting from 1940 in the old Karolinska hospital's main entrance lives on in Kristoffer Zetterstrand's pixelated tiled mosaic *Ager Medicinae*, which today covers the façade of the new car park at street level. Claes Hake's 15-ton granite sculpture *Dephot* stood in the way of the huge building structure and was given a new and much better placement as a landmark between the old Karolinska's beautiful hospital park and the treatment building of the New Karolinska University Hospital.

How do you think the art will be regarded in 50 years?

I believe that in 50 years time the art, just as some of the 1970s environments at Karolinska University Hospital in Huddinge, will reflect its age and survive with its specific expression. Older people will be happy that they recognise something and younger people will perceive the art as modern once again. However, just as at Karolinska Huddinge some artworks will probably have a limited life span; perhaps some shaggy fabrics will not survive. The artworks with LED lighting currently at Karolinska University Hospital in Solna may have been replaced or perhaps a new, so far unknown, lighting technology will be available. Certain artworks in durable materials will remain forever.

Inga-Lill Bäckström, projektledare.
Inga-Lill Bäckström, project manager.

Om konstens roll i vårdmiljön

On Art in the Healthcare Environment

DEN HISTORISKA LÄKEKONSTEN skiljer sig på många sätt från läkekonsten i vår egen tid. Ett av de mer iögonfallande exemplen är förmodligen att läkaren förväntades ha en långt större repertoar av botemedel än vad den moderna medicinen erbjuder. I en medeltida farmakopé, alltså en läkemedelshandbok, specificeras fyra botemedel mot olycklig kärlek: vin av god kvalitet och i stor mängd, sköna berättelser, strängospel och trevligt sällskap. Något liknande skulle förstås en vaken allmänläkare med sinne för livets realiteter även kunna föreslå i dag – möjligen med en viss tveksamhet inför det första förslaget – men vi återfinner inte dessa botemedel i FASS, Farmaceutiska Specialiteter i Sverige. Däremot pågår även i dag ett intensivt arbete – både i klinisk verksamhet och i forskning – med konst och hälsa, till exempel betydelser av konstnärligt gestaltade vårdmiljöer för de människor som vistas där. Men användningen av konstprogrammet för Nya Karolinska Solna skiljer sig en hel del från hur konst användes som botemedel i äldre tider. En kort historisk tillbakablick kan därför fördjupa vår förståelse av konstens samtida relevans i sjukhusmiljöer.

DEN MEDELTIDA LÄKEMEDELSHANDBOKEN är blott ett exempel på hur man tidigare såg på relationen mellan konst och hälsa. Giovanni Boccaccios novellsamling *Decamerone* från 1351 utspelar sig under en verklig pestepidemi som drabbade Florens 1348. Tio unga kvinnor och män drar sig undan staden för att fly från pesten och fördriva tiden med att berätta historier för varandra. Men pesten är inte bara en inramning för *Decamerone*. Det verkar som att Boccaccio tänkte sig att hans verk kunde fungera som ett alleopatiskt läkemedel genom att den rekreation som novellerna skänker påverkar läsaren, inte bara mentalt utan också fysiologiskt. Det låter kanske främmande för vår egen tid. Skillnaden ligger i att såväl den medeltida farmakopén som Boccaccio tänkte sig att litteratur och musik inte bara påverkar sinnet utan också kroppen. I det antika Grekland härskade humoralpatologin som menade att hälsa bestod i en balans mellan kroppens vätskor: den gula gallan, den svarta gallan, slemmet och blodet. Sjukdom var en fråga om obalans mellan vätskorna; den svarta gallan som var kall och torr gav upphov till melankoli, men kunde kompenseras genom humor. Rätt dos av litteratur eller musik kunde alltså återställa balansen.

HISTORIC MEDICINE differs in many ways from contemporary medicine. One of the more conspicuous differences is probably the fact that doctors in the old days were supposed to possess a far larger repertoire of remedies than modern medicine has to offer. A medieval pharmacopoeia (a list of medicines and compounds) mentions four cures for a broken heart: a wine of good quality and in large quantities, charming stories, string music, and pleasant company. A contemporary open-minded general practitioner could, of course, propose something similar, possibly with the exception of the first remedy. However, these cures are not to be found in the modern Swedish pharmacopoeia, FASS (Farmaceutiska Specialiteter i Sverige). Having said that, much work is carried out – both in regard to clinic-related activities and to research – in the area of art and health. One is, for example, looking into how artistically designed healthcare environments affect people who spend time there. However, New Karolinska Solna's art programme is rather different from how art was employed in medicine in olden days. A brief historical survey may deepen our understanding of art's contemporary relevance in hospital environments.

THE MEDIEVAL MEDICAL MANUAL is only one example of the erstwhile view of the relationship between art and health. Giovanni Boccaccio's 1351 collection of novellas, *Decamerone*, relates events that took place during the plague of Florence in 1348. Ten young women and men took shelter in a villa outside the city to escape the epidemic and pass the time telling each other stories. The plague does not just form the framework of *Decamerone*. Boccaccio appears to have imagined that his book should work as an allopathic treatment, as the recreation provided by the novellas would affect the reader not only mentally but also physiologically. It may sound strange to us. The difference is that the medieval pharmacopoeia, as well as Boccaccio, believed that literature and music not only affected the mind but also the body. Ancient Greek medicine was dominated by humorism, which explained that good health depended on a balance between the bodily fluids: yellow bile, black bile, phlegm and blood. Illness was caused by an imbalance of the fluids; black bile was cold and dry and caused melancholy, which, however, could be compensated by humour. Thus, a correct dose of literature or music could restore the balance.

BILDKONSTEN ANTOGS FUNGERA på ett liknande sätt. Fram till re-
nässansen rörde det sig främst om bibliskt inspirerad konst vars
primära syfte var att förmana, trösta och ingjuta hopp, men samti-
digt behaga och underhålla. De religiösa motiven ville med andra
ord hjälpa patienten att bearbeta sitt eget lidande. Man tvekade inte
för motiv som skildrade smärta och död, inte för att man ville få
patienten att förtvivla utan för att hen skulle kunna konfronteras
med livets ändliga betingelser. Den tyske målaren Matthias
Grünewalds berömda Isenheimaltare, utfört för ett sjukhuskloster
1512–1516, skildrar i detalj inte bara Kristi skabbiga och förvridna
kropp på korset utan också en människa som lider av antoniuseld.
För de patienter som sökte sig till klostret, som var specialiserat just
på denna sjukdom med symptom som hudrodnader, smärtor och
kallbrand, måste altarmålningen tätt sig alltför välbekant och rea-
listisk. Men samtidigt kombinerades konstverket sjukdomsrealism
med djup skönhet och hopp. Också bildkonsten syftade till att åter-
ställa balansen.

Den moderna medicinen har av goda skäl tagit farväl av humo-
ralpatologin. Den duger inte som en teori om människans fysiologi.
Det innebär bland annat att medicinen kunnat göra avsevärda
framsteg sedan medeltiden och renässansen. Ett slående exempel
på detta får vi genom beskrivningen av en annan behandling i den
medeltida farmakopé som jag nämnde ovan. Förutom hur olycklig
kärlek botas kan vi också läsa om hur en amputation kan genom-
föras. I brist på en fungerande anestesi föreslår man återigen
strängospel som ett sätt att distrahera sinnet. Om man för ett ögon-
blick tänker sig in i möjligheten att få ett ben amputerat med gitarr-
musik som enda bedövning framstår den moderna medicinens
framsteg som ganska ovedersägliga.

ATT HUMORALPATOLOGIN PASSERAT sitt bäst-före-datum är med
andra ord inte särskilt kontroversiellt. Andra aspekter på läke-
konstens förvandling till modern medicin kan emellertid väcka
eftertanke. Läkaren är inte längre en generalist som kan yttra sig
allmänt om hur diet, klimat, sömn, sex, vila, miljö med mera påver-
kar det personliga välbefinnandet. Läkaren är i stället en specialist
med betydligt mer ingående kunskaper om en viss del av männis-
kans kropp eller psyke, men kanske inte så mycket om det större
sammanhanget. Konstens roll har också förändrats avsevärt i
modern tid. För antiken och medeltiden var det närmast självklart
att konsten skulle tas i bruk; dess funktion var att undervisa, beröra
och underhålla. I modern tid är idealet ett annat, nu ligger beto-
ningen snarare på konstnärens kreativitet och konstverkets integ-
ritet. Konstverkets mål ligger så att säga inte utanför konstverket
själv. Huruvida det också har effekter på lyssnaren eller betrakta-
rens hälsa är ovidkommande. Hälsa och konst har med andra ord
sedan länge gått skilda vägar. Läkaren skriver inte längre ut konst
på recept, inte ens strängospel eller sköna berättelser.

Den moderna specialiserade medicinen är en vinst genom de
framsteg i behandling av sjukdom som blivit en effekt av denna.
Men till viss del är den kanske också en förlust, såtillvida som den
inte längre tar någon särskild hänsyn till välbefinnandets roll i den
människliga hälsan. Världshälsoorganisationen är inne på en liknan-
de tankegång genom sin definition av hälsa från 1946, nämligen att
hälsa är ”ett tillstånd av fullständigt fysiskt, psykiskt och socialt
välbefinnande, inte endast frånvaron av sjukdom och funktions-
nedsättning”. Om välbefinnandet är en del av hälsan är det knap-
past en främmande tanke att de omständigheter som befrämjar

VISUAL ART WAS THOUGHT TO FUNCTION in a similar manner. Until
the Renaissance, one mainly employed Biblically inspired art, the
main purpose of which was to caution, comfort and instil hope, as
well as to delight and entertain. In other words, religious motifs
would help patients deal with their suffering. One did not recoil
from motifs that depicted pain and death; not because one wished
to make patients despair but to confront them with life’s harsh real-
ities. The German painter Matthias Grünewald’s famous Isenheim
Altarpiece, painted for a hospital monastery in 1512–1516, not only
provided a detailed depiction of the crucified Christ’s plague-
afflicted body but also of a person suffering from Saint Anthony’s
Fire. For the patients that visited the monastery, which was special-
ised in this disease whose symptoms include skin rashes, pain and
gangrene, the altarpiece must have seemed all too familiar and rea-
listic. However, at the same time the artwork combined medical
realism with profound beauty and hope. Visual art also aimed to
restore the balance.

For good reason modern medicine has taken leave of humorism.
It does not provide an adequate theory of human physiology. Among
other things, this has meant that medicine has been able to progress
considerably since the Middle Ages and the Renaissance. One stri-
king example is furnished by the description of another treatment
in the medieval pharmacopoeia I mentioned above. In addition
of how to treat a broken heart, we also learn how to perform an am-
putation. In the absence of a functioning anaesthesia, one suggests,
again, string music as a means to distract the mind. If, for a mo-
ment, we imagine having a leg amputated with guitar music as the
only anaesthetic, the progress of modern medicine seems rather
irrefutable.

IN OTHER WORDS, the fact that humorism has passed its best-before
date does not appear particularly controversial. However, there are
aspects of modern medicine that may merit consideration. The
physician is no longer a generalist who can comment on how diet,
climate, sleep, sex, rest, environment etc affect a patient’s well-
being. The modern physician is a specialist who has in-depth know-
ledge of a certain part of the human body or mind, but perhaps not
so much of the larger context. Art’s role has also changed radically
in our modern age. In the ancient world and during the Middle Ages
it was almost taken for granted that the arts were employed to edu-
cate, affect and entertain. In our time, the ideal is different. Now, the
emphasis is rather on the artist’s creativity and the artwork’s integ-
rity. The aim of the artwork no longer lies outside the artwork itself,
so to speak. Whether it will affect the listener’s or viewer’s health is
largely irrelevant. Thus, health and art have long since parted ways.
The physician no longer prescribes art, not even string music or
charming stories.

With modern specialised medicine we gain something, in the
sense of the improvement of the treatment of diseases. However, we
also lose something, as it no longer takes into account the role of
well-being for human health. The World Health Organisation
demonstrates a similar perspective in its 1946 definition of health:
“Health is a state of complete physical, mental and social well-being
and not merely the absence of disease or infirmity”. If well-being is
part of health, it should entail that the circumstances that promote
well-being also promote health. We probably tend to believe that
this primarily has an indirect effect. A hospital environment that
stimulates my senses and contributes to raising my spirits may

välbefinnandet också befrämjar tillfrisknandet. I vår tid tänker vi oss nog ofta att detta i första hand är en indirekt påverkan – en sjukhusmiljö som stimulerar mina sinnen och bidrar till att höja livsandan kan påverka mitt tillfrisknande även om det inte är en direkt bidragande orsak. Samtidigt har intressanta studier gjorts som visar hur till exempel körsång kan påverka syresättningen av blodet på ett positivt sätt. En mängd olika slags forskning, i Sverige och internationellt, håller på att undersöka vilken effekt konst har på människors hälsa. Inte sällan handlar det om att göra vetenskapliga studier av konkreta, kliniska projekt inom konst och hälsa. Man försöker helt enkelt lära sig genom praktisk erfarenhet. Det är nog också en framkomlig väg för användningen av konst i kliniken. Konstarna är så många och den personliga erfarenheten av konst så mångfacetterad att förhållandet mellan dem knappast går att passa in i någon enkel formel.

DEN HISTORISKA LÄKEKONSTEN skiljer sig från läkekonsten i vår egen tid också vad beträffar konst och hälsa. Humoralpatologins holistiska människosyn har fått ge vika för en mer mångdimensionell syn på den mänskliga existensen. Det betyder att läkaren inte längre måste vara specialist på allsköns konstarter. Dagens konstnärliga gestaltningar av vårdmiljöer baseras med nödvändighet på samarbete mellan vårdpersonal, konstnärer, forskare och beslutsfattare. Samtidigt är respekten för konstens integritet en förutsättning. Vi är också mer medvetna om hur viktig den personliga upplevelsen av kultur och konst är. Mozart eller Chagall kommer aldrig att passa alla. Men samtidigt har insikten om vårdmiljöns betydelse för hälsan kommit att stärkas. Miljön – allt från arkitektur och inredning till de erfarenheter av musik, bild och text som erbjuds – påverkar oss lika mycket när vi är sjuka som när vi är friska. Hur denna skall gestaltas kommer vi aldrig kunna slå upp i en bok, en farmakopé eller annan. I stället måste vi tillsammans bruka vårt omdöme.

Det är heller inte otänkbart att det genom historien finns en del saker som förblivit lika. Även om bildkonsten i ett vårdrum i dag inte främst gestaltar religiösa motiv, har den ändå en liknande funktion som på medeltiden, nämligen att trösta, uppmuntra och distrahera. Kanske till och med att konfrontera patienten med sanningen om vår ändliga existens. På senare tid har forskare börjat intressera sig för hur visuell konst och färgsättning av de rum där patienter vistas påverkar tillfrisknandet. Men samtidigt bör vi också stanna upp inför det faktum att historien alltid burit med sig insikten om konstens läkande kraft på det ena eller andra sättet, inte minst i de miljöer där patienter och anhöriga vistas. Vår relation till bildkonst har förändrats under historien och varierar från människa till människa. Så måste det få vara. Det konstanta är snarast att människan som en aktivt förnimmande och handlande varelse, och inte bara som föremål för vårdens omsorger, hamnar i centrum. På ett grundläggande plan syftar den konstnärliga gestaltningen av vårdmiljöer till att erbjuda människor som vistas där en mänsklig miljö.

affect my recovery even though it may only be a contributing factor. Having said that, there are thought-provoking studies that demonstrate that choir singing, for example, may have a positive effect on the oxygenation of the blood. A wide variety of research, in Sweden and internationally, is being conducted into the effect of art on our health. Often it is a matter of scientific studies of concrete, clinical projects in art and health. Quite simply, one is trying to learn from practical experience. This is probably also a practicable way for the employment of art in hospitals. There are so many different art forms and the personal experience of art is so multifaceted that the relationship between them is hardly likely to fit into a single formula.

HISTORIC MEDICINE is also different from contemporary medicine in regard to art and health. Humorism's holistic approach has been replaced by a rather more multi-dimensional view on human existence. It means that a physician is no longer required to be an expert in all kinds of art forms. Today's artistic interventions in healthcare environments are by necessity based on the collaboration between care staff, artists, researchers and decision-makers. Respect for the integrity of art is a precondition. We are also increasingly aware of the importance of the individual experience of culture and art. Mozart or Chagall will never suit everyone. At the same time, the understanding of the importance of the healthcare environment for health has been strengthened. The environment – including everything from architecture and interior design to the experiences of music, images and text that are on offer – affects us to the same degree when we are ill as when we are healthy. How this is to be depicted can never be described in a book, whether it is a pharmacopoeia or some other kind of manual. Instead, we have to rely on our judgement.

Needless to say, some things may have remained unchanged throughout history. Even though today's art in hospital environments does not primarily contain religious motifs it still has a similar function as in the Middle Ages, that is, to comfort, encourage and distract. Perhaps also to confront patients with life's harsh realities. Researchers have lately taken an interest in how visual art and the colours of patient rooms affect recovery. At the same time, we have to admit that history has always nurtured the understanding of art's healing powers, in one way or another, not least in the environments where patients and their family members spend time. Our relationship to visual art has changed over the years and it varies from individual to individual. And that is how it has to be. That which remains unchanged is that the individual as an actively perceiving and acting being, and not just as a recipient of the care efforts, is placed at the centre. The fundamental aim of artistic interventions in healthcare environments is to offer the people who spend time there a human environment.

Hans Forsmark, Gestaltungsansvarig arkitekt, White och ledamot i konstrådet. | **Hans Forsmark**, Design responsible architect, White and member of the Art Working Group.

Ett sjukhus mitt i staden

A Hospital in the Middle of the City

Berätta något om utmaningarna i ett så stort byggnadsprojekt?

Både vi på White och på Tengbom såg att detta var ett alldeles för stort och komplext uppdrag för att klara som enskild byrå. 2010 bildades därför White Tengbom Team. Det har varit oerhört värdefullt genom att vi kunnat samarbeta så bra.

Storleken har självklart varit en enorm utmaning. Det har handlat mycket om att få alla inblandade att samarbeta och inte ta skilda beslut om samma sak på olika håll. Med tiden lärde vi oss ett bra arbetssätt med rätt beslutsvägar. Det är väldigt många yrkeskategorier och många experter. Som arkitekt är man ju den som ska ansvara för helheten och samtidigt få med alla krav på funktion och teknik så att helheten motsvarar de krav som vi ställer på en mänsklig miljö. Att det ska vara ett miljöklassat sjukhus mitt i staden med en arkitektur med höga arkitektoniska och mänskliga värden. Även vårdens nya tematiska arbetssätt har delvis fått styra den arkitektoniska utformningen. Ett annat betydande krav som är intressant och inspirerande är att man bygger ihop Stockholm och Solna kring Hagaplan.

Tell us a little about the challenges of a major construction project such as this one?

Both we at White and at Tengbom realised that this was a too large and complex commission for one architectural office. That's why we, in 2010, created the White Tengbom Team. It has been extremely valuable to be able to collaborate so well.

Needless to say, the scope of the project was an enormous challenge. It has taken much work to get everyone to collaborate rather than making separate decisions about the same issue. Over time, we have developed an excellent working method with the right decision-making paths. Numerous professions and experts are involved. As an architect, one is responsible for fulfilling the specifications for function and technology so that the final result meets the requirements for a human environment. It should be an environmentally-rated hospital in the centre of the city with an architecture boasting high architectural and human values. The new thematic work approaches in healthcare have also had an impact on the architectural design. Another significant requirement, which is both interesting and inspiring, is that Stockholm and Solna are being merged architecturally around Hagaplan.

Det är ett sjukhus som ligger mitt i staden, hur har det påverkat arkitekturen?

Eftersom sjukhuset står mitt i staden får det inte ha några baksidor utan det ska ha många entréer som vänder sig utåt. Man kan gå in från akademiska stråket och omgivande gator genom flera entréer. Inga baksidor – det underlättas av att man har en teknikbyggnad som tar all godsmottagning. Där omhändertas alla leveranser av AGV:erna, de självgående robotarna, som distribuerar inkommande och avgående gods i kulvertar till sjukhusets alla delar. Fördelen med att sjukhuset ligger mitt i staden är att det är nära för människor att besöka, men det gör också att vi tvingats förhålla oss till en stads regler, med gator, kvartersindelning och bebyggelse runtomkring. Och allt detta i en enormt stor skala. Mantelbyggnaden, som löper runt hela byggnaden, innehåller stöttande lokaler och verksamheter och binder ihop vårdkärnorna där den tyngre vården finns. Den är lite lägre än de övriga byggnaderna och representerar skalan motsvarande den tidigare intilliggande bebyggelsen och gamla Karolinska.

Patienten i centrum är ett av ledorden för det nya sjukhuset, vilket betyder att verksamheten och personalen kommer att organiseras på ett nytt sätt. Hur har ni arbetat med den modellen?

Enpatientrummen fanns med som krav i ett tidigt skede och är ett exempel på det. Det finns många fördelar med dem – hygien, integritet och säkerhet. Med det nya sättet att jobba kommer vården till patienten istället för tvärtom vilket betyder att personalen ska kunna ta dit olika typer av vårdutrustning för olika undersökningar osv. I uppdraget har legat ett tydligt krav på möjlighet till flexibilitet vilket naturligtvis påverkat många lösningar. I valet mellan lösningar har vi prioriterat patienten.

Hur stort kreativt svängrum har ni som arkitekter haft?

Det har varit en process över lång tid vilket gjort att förändringar i gestaltungsstrategin har behövt prövas emellanåt och där har kreativiteten fått spelrum. Vi har jobbat mycket med material och utformning i publika utrymmen för att det ska kännas fint och värdigt och också för att det ska hålla länge. Där har vi varit måna om naturmaterial för att de ska kunna åldras med tiden, sten och trä, och i viss mån betong. Exempelvis i entréhallen har vi valt träskärmar i olika träslag som insynsskydd till vårdmiljöerna och som akustiskt element.

Träinslagen i entréhallen har lite olika storlek och bredd för att göra det mer levande och skapa en variationsrikedom. Sedan har det blivit spännande med Andreas Erikssons storskaliga målning i rummet, som bidrar mycket till helheten. Den är väldigt påtaglig; också roligt att det är en målning som alla kan relatera till. Det syns att han har tagit till sig rummets förutsättningar.

Vi har mycket ask i huset. Det var tänkt att alla fönster invändigt skulle vara i ask, men det visade sig att det inte gick att få tag på så stor mängd av miljögodkänd ask, så vi fick välja sibirisk lärk istället.

Färgsättningen i sjukhuset, hur har ni tänkt där?

Inspiration till material och färgsättning i vårdkärnorna kommer från naturen. Kulörkonceptet utgår från årstidernas skiftningar och vi har lagt ned mycket omsorg på att få fram varma toner för att det ska upplevas naturligt. Golven är relativt fria i sina ytor och därför tacksamma att använda för miljögestaltning. De är också ut-

The hospital is located in the centre of the city. How has this influenced the architecture?

As the hospital is located in the city centre it cannot have any rear parts, instead it has many front entrances. One can enter from Akademiska stråket and the surrounding streets via several entrances. No rear parts – this is facilitated by having a technical building that receives all deliveries. Goods are processed by AGVs, automated guided vehicles, which distribute incoming and outgoing goods to all parts of the hospital. The advantage of a hospital in the centre of the city is that it is convenient for visitors, but it also means that we have to take into account the rules of the city, regarding streets, block division and surrounding buildings – all on an enormous scale. Comprising support facilities and organisations, the building shell encompasses the entire complex and connects the treatment cores that contain the heavy care units. It's somewhat lower than the other buildings and its scale is representative of the previous surrounding buildings and the old hospital.

Patients First is the guiding ethos of the new hospital, which means that the activities and the staff will be organised in a new way. How have you worked with this model?

Private patient rooms were a requirement at an early stage and are an example of the ethos Patients First. The private rooms provide many advantages from the perspectives of hygiene, patient integrity and security. With this new way of working the care professionals come to the patient instead of the other way around, which means that the staff should be able to bring various types of treatment equipment for examinations etc. The commission included an unambiguous requirement for flexibility, which, of course, has affected many solutions. While deciding between solutions we have prioritised the patient.

How much creative freedom have the architects enjoyed?

In a long-term process such as this one, the design strategy has, from time to time, been re-examined, which has provided scope for creativity. We have worked a lot with materials and the design of the public spaces to create a beautiful and dignified environment, which should also be sustainable. Here our preference has been natural materials, which can age with time, such as stone and wood, and to a certain extent, concrete. For example, in the entrance hall we have chosen screens in various types of wood, to provide privacy in the care environments and as acoustic elements.

In the entrance hall there are wood features in various sizes and widths, which is something that animates the space and creates a richness of variation. Andreas Eriksson's exciting large-scale painting, which is installed in the space, contributes greatly to the total effect. It is highly visible and it is great that it's a painting that everyone can relate to. He has obviously paid attention to the conditions of the space.

We use plenty of ash in the building. The original idea was to produce the interior parts of the window frames in ash, but it was impossible to source environmentally qualified ash in the required quantities, so we had to settle for Siberian larch instead.

The hospital's colour scheme, what are your ideas in relation to it?

The inspiration for the materials and the colours in the treatment cores comes from nature. The colour concept is based on the changes

märkta markörer för att orientera sig i byggnaden. Förutom i golven finns kompletterande kulörer i korridorernas nischer för medicinsk utrustning.

Hur har ni arbetat med att integrera konsten i miljön?

Byggnaden är ett högspecialiserat sjukhus mitt i staden. Här ska man som patient inte stanna länge. Man omges inte av natur och öppna landskap. Men innergårdarna skapar en fin miljö och här kommer verkligen konsten in. Redan tidigt tittade vi tillsammans med representanter från regionens kulturförvaltning på vilka typer av platser som kunde vara lämpliga för konst. Konsten är något som viker av från allt annat rätvinkligt och effektivt, och som därför fått en stor roll i sammanhanget. Vi skapade ett s.k. KFP, konstfunktionsprogram, där vi noga beskrev vilken sorts plats det var och vilken typ av konstnärlig gestaltning det skulle kunna vara på den identifierade platsen. Utifrån det formulerades utlysningar för konstnärliga uppdrag. Det var många begränsningar i relation till byggnadstekniska förhållanden som miljökrav, underhåll och tillgänglighet. Vi gladdes och fascinerades av att de konstnärliga lösningarna som kom in var väldigt kreativa trots många gånger väldigt tuffa förutsättningar. Min upplevelse är att konstnärerna triggats av ramarna och utmanats att göra det bästa utifrån de givna förutsättningarna. Resultatet, måste jag säga, har verkligen blivit bra!

of the seasons and we have taken great care to produce warm hues that will contribute to an experience of naturalness. The floors are relatively free and thus suitable for creating environments. They are also excellent markers by which visitors can orientate themselves. There are also complementary colours in the corridors' niches for medical equipment.

Can you explain the process of integrating the art in the environment?

The building is a highly specialised hospital in the middle of the city. Patients are not supposed to stay here long. One is not surrounded by nature and open landscapes. The interior courtyards create a nice environment and are excellent for installing art. Early on, and in collaboration with representatives from the Region Stockholm Culture Administration, we explored the various locations suitable for artistic interventions. Art is something that breaks with the square and efficient forms, for which reason it plays an important role in this context. We created a so-called Art Function Programme, where we carefully described various locations and what type of art would be suitable there. This formed the basis for the open calls for artistic commissions. There were many restrictions in relation to technical building conditions such as environmental requirements, maintenance and accessibility. We were very pleased and fascinated by the submitted artistic proposals; they were incredibly creative despite the difficult conditions. I think that the artists were inspired by the tight framework and took up the challenge of producing excellent work under the given circumstances. I have to say that the result is superb.

Hans Forsmark, Gestaltansvarig arkitekt.
Hans Forsmark, Design responsible architect.

Miriam Bäckströms gobeläng *Ready to Tell All* i Karolinska Universitetssjukhusets Aula.

Miriam Bäckström's tapestry *Ready to Tell All* in the lecture hall of Karolinska University Hospital.

Aulan har en spännande elliptisk form, hur kommer det sig?

Det fanns ett skissförslag på en mer traditionell aula när vi kom in i projektet. Vi ville anpassa lösningen bättre till förutsättningarna. Akademiska stråket går över aulan vilket gjorde att det var ganska lågt i tak. Vår lösning var då att göra aulan som en urgröpning i golvet och istället tänka horisontellt och skapa utblickar och ljusinsläpp genom glaspartier åt tre håll i rummet. Det gör att även när aulan är tom så får man in ljus till omgivande foajéer. När det pågår saker därinne kan man dra för draperier på insidan av glaset om arrangemanget kräver slutenhet. Så tanken att göra den som en grop var att vinna höjd och också att få in ljuset. Det är samma tanke som ligger till grund för lösningen med kuben i glas som skär genom hela entrén vid Solnavägen utanför aulan. Även det är ett sätt att få in ljus.

Vad kommer man att säga om detta sjukhus om 50 år, tror du?

Ja, det är bra att du säger om 50 år... Förhoppningsvis är det en byggnad som har smält in i, och växt ihop med staden på ett bra sätt. Att butikerna i bottenplan är en del av miljön för dem som bor och jobbar där. Att människor äter på restaurangerna. Att de inre vårdmiljöerna fortfarande är funktionella och flexibla så som det är tänkt. Att man har vant sig vid att det finns ett stort hus där och om man går på stan så tänker man inte på det. Att man mest ser gatunivåerna. Att torget Hagaplan och hela Hagastaden har blivit en självklar stadsdel som sjukhuset är en del av. Så hoppas jag att det ska bli.

The lecture hall has an exciting elliptical form, what is the background to this?

When we came onboard there was a sketch proposal for a more traditional lecture hall. We wanted to better adapt the solution to the conditions. Akademiska stråket passes over the lecture hall which poses restrictions on the ceiling height. Our solution was to lower the lecture hall into the floor and instead think horizontally and create visions and light emissions through glass sections in three directions. This means that even when the lecture hall is empty, light enters the surrounding foyers. When the hall is used, one can close the curtains to create privacy. The idea of lowering the hall into the floor provides height and brings in the light. The same idea informs the solution with the glass cube that intersects the entire entrance at Solnavägen outside the lecture hall. It is also a way of letting light in.

What do you think people will say about the hospital in 50 years time?

It's good that you say 50 years... Hopefully the building has been successfully integrated into the city. I hope that the shops on the ground floor are part of the environment for the people who live and work here. That the people eat at the restaurants. That the interior care environments are still functional and flexible, like our idea. That people are accustomed to the fact that there is a large building here and that it's part of the city. That people mostly focus on the street levels. That the Hagaplan and the entire Hagastaden, of which the hospital forms a part, are completely integrated to the city. That's how I hope it will be.

Del av David Svenssons verk *Puls*.
Part of David Svensson's work *Pulse*.

Det vi trodde vi lämnat bakom oss

Aulan i Karolinska Universitetssjukhuset i Solna antar formen av en amfiteater där en 50 meter lång och tre meter hög gobeläng löper som en elliptisk fris längs det övre våningsplanet. Från föreläsningssalen kan verket betraktas underifrån och från de omgivande publika utrymmena på övre våningsplanet kan gobelängens baksida ses. Bildmotivet utgörs av en fiktiv publik som tar vid där aulans fysiska publik och gradäng slutar, men som illusoriskt fortsätter vidare upp och ut.

Sammanhanget är högtidligt: en föreläsningssal för modern medicinsk forskning där så mycket kunskap kommer att utbytas över tid. Budskapet är: Du befinner dig nu i händelsernas centrum.

Miriam Bäckströms konstnärliga bakgrund

och utgångspunkt är fotografi som fysisk upplevelse och språk. Orsaken till den något oväntade övergången från fotografi till väv var att väven blev den optimala metoden att gå upp i skala och arbeta med bild som rum. Ridåns motiv består av ett mönster bildat av hundratals avfotograferade föremål. Den gemensamma nämnaren för de avbildade sakerna verkar vara att det handlar om gamla, nostalgiska prylar. Sådant som människor uppfunnit och sedan lämnat bakom sig: vaser, leksaker, ålderdomliga husgeråd, prydnadsobjekt, kitsch. Tillsammans bildar de en brokigt stojande bortglömdhetens och onödighetens parad.

Förverkligandet av *Ready to Tell All* fick inledas med jakten på den rätta tråden.

Siden var uteslutet eftersom det anses för lättantändligt och flamskyddsmedel är inte önskvärt på grund av dess skadliga egenskaper. Detta oförutsedda hinder blev början på en forskningsresa till Europas främsta väverier. Sökandet förde Miriam Bäckström till ett spinneri i Como, Italien. Här fann hon slutligen den perfekta tråden, en variant av polyester med sideneffekter, som lever upp till sjukhusets höga säkerhets- och miljöstandard.

1. Ready to Tell All

Miriam Bäckström

Sune Bergströms Aula J3:07
Solnavägen 30

That which we Thought we had Left Behind us

The lecture hall at the Karolinska University Hospital in Solna is in the shape of an amphitheatre with a 50 metre long and three metre high tapestry running like an elliptical frieze along the upper floor. From the lecture hall, the work can be seen from below and from the public spaces on the upper floor, the back of the tapestry is visible. The motif consists of a fictional audience that begins where the physical audience and the seating ends, continuing illusorily upwards and onwards. The formal context is a lecture hall for modern medical research where so much knowledge will be exchanged over time. The message is: Right now you are centre stage.

Miriam Bäckström's artistic background and her point of departure is photography as

physical experience and language. The reason for the somewhat unexpected transition from photography to woven fabric was that fabric became the optimal method in order to scale up and work with images as space. The motif of the curtain is a pattern composed of hundreds of photographed objects. The common denominator appears to be old, nostalgic gadgets. Invented things that we have left behind: vases, toys, old-fashioned household utensils, ornaments, kitsch. Together they form a boisterous parade of the forgotten and the unnecessary.

The realisation of *Ready to Tell All* began with the pursuit of the right thread. Silk was excluded as it is considered flammable and flame retardant was not desirable because

of its harmful properties. This unforeseen obstacle initiated a research trip to Europe's foremost weavers. The search took Miriam Bäckström to a spinning mill in Como, Italy. Here, she finally found the perfect thread, a variant of polyester with silk effects which meets the hospital's high safety and environmental standards.

1. Ready to Tell All

Miriam Bäckström

Sune Bergströms Lecture Hall J3:07
Solnavägen 30

» En påminnelse om allt som finns kvar att upptäcka under kunskapens yta.«

Bigert & Bergström

Dolt under ytan

Sjukhuset är sammankopplat med forskningsbyggnaden genom en förhållandevis liten passage som övergår i en glaskub. Kanske har arkitekten valt kuben, en stark geometrisk grundform, för att understryka symboliken i intellektets klarhet. Renässansmänniskan Leonardo da Vinci valde en mans kropp inritad i en kub som modell för den gudomliga föreningen mellan konst, vetenskap och människa. Här avbryts dock den kosmiska perfektionen av ett lysande, bumligt och i högsta grad oregelbundet isberg som tränger igenom glaset. Utifrån kan bergets topp ses från långt håll – som en fyr – medan de som passerar i entrén har den väldiga lyskroppen ovanför sina huvuden. En påminnelse om allt som finns kvar att upptäcka under kunskapens yta.

Karolinska Universitetssjukhuset i Solna är både ett av världens modernaste sjukhus och samtidigt ett internationellt forskningscentrum för de främsta specialisterna inom bland annat hjärnforskning. Efter dekrypteringen av

DNA, utgör nu kartläggningen av den mänskliga hjärnan ett särskilt lockande fält. Forskning kring de sofistikerade sambanden mellan känslor, skapande och inläring i nervcellernas nätverk har bara inletts.

Naturvetenskapen går som en röd tråd genom hela Mats Bigerts och Lars Bergströms trettio år långa gemenskap i konsten. Eller rättare sagt, den naturvetenskap där människa och natur möts och hur det ojämlika samspillet hela tiden utsätter naturen för allt svårare påfrestningar. *Tip of an Iceberg* blir på det sättet också symbol för våra misstag och för att kunskap bör användas i förnuftets och ödmjukhetens tjänst.

2. Tip of an Iceberg

Bigert & Bergström

BioClinicum entré, Solnavägen 30

» A reminder of all that remains to be discovered under the surface of knowledge.«

Bigert & Bergström

Hidden under the Surface

The hospital is connected to the research building by a relatively small passage that becomes a glass cube. Perhaps the architect selected the cube, a strong geometric primary form, to underline the symbolism of the clarity of the intellect. The Renaissance polymath Leonardo da Vinci chose a man's body drawn inside a cube to serve as a model for the divine association between art, science and man. Here, however, the cosmic perfection is broken by a shining, clumsy and highly irregular iceberg penetrating the glass. The tip of the iceberg is visible outside from a distance – like a lighthouse – while, in the entrance, the enormous shining object hovers above the heads of the passersby. A reminder of all that remains to be discovered under the surface of knowledge.

The Karolinska University Hospital in Solna is one of the world's most modern hospitals as well as an international research centre for leading specialists in, among other fields,

neuroscience. After the decryption of DNA, the mapping of the human brain is currently a particularly attractive field. Research into the sophisticated relationships between emotions, creation and learning in the networks of nerve cells has just begun.

Science is the constant in the 30-year artistic collaboration between Mats Bigert and Lars Bergström. Or rather, the natural sciences in which man and nature encounter each other and how the unequal interaction always exposes nature to increasingly difficult pressures. Thus *Tip of an Iceberg* becomes a symbol of our mistakes and a reminder that knowledge should be used in the service of reason and humility.

2. Tip of an Iceberg

Bigert & Bergström

BioClinicum Entrance, Solnavägen 30

Skenbar oändlighet

Vi befinner oss i forskningsbyggnaden BioClinicum och här råder stillhet. Inga snabba ryck eller förhöjd beredskap. Endast koncentration. Konstnärssduon Ilkka Isaksson och Inger Bergström kommer från helt olika områden, den ena från digital kommunikation och grafisk formgivning, den andra från den textila världen. Här har de förenats i något som blivit ett magiskt trick för ögat.

Vår syn fungerar på ett sätt som gör att vi instinktivt uppfattar avstånd. Hur långt bort finns nästa gren i trädet att ta tag i? Hur långt blir det till marken om jag hoppar? Genom att använda speglade ytor och flera skikt av färgfält skapas en synvilla. När du ser genom väggarna som omger ljusgården tycks

spektret av färger peka in i en sorts skenbar oändlighet.

Inspirationen till verket *Transkription* kommer från kodningen av DNA-sekvenser och visualiseras i strecken som upprepas i oändlighet i verket. En annan ambition har varit att utmana arkitekturen och dess begränsningar, skjuta på perspektiven och skapa ett "bortanför".

3. Transkription

Ilkka Isaksson och Inger Bergström

BioClinicum Ljusgård, plan 3–8 J:11

»Vad är det som kan skapa optisk förvirring? Spegelar kanske, som på Lustiga huset. Vi testade också med olika och såg hur färgerna förstärkte varandra på oväntade sätt och att speglingarna förstås tog med det som syns utifrån.«

Ilkka Isaksson och Inger Bergström

Apparent Infinity

In the BioClinicum research building silence prevails. There are no rapid movements or heightened preparedness. Only concentration. Artist duo Ilkka Isaksson and Inger Bergström come from completely different backgrounds, one from digital communication and graphic design, the other from textiles. Here they have united in something that has turned into an illusion.

Our sight functions in a manner that allows us to instinctively perceive distance. How far away is the next branch on the tree to grab hold of? If I jump, how far is it to the ground? Reflective surfaces and multiple layers of colour fields create an illusion. Gazing through

the surrounding walls of the light well, the spectrum of colours appears to point to a type of illusory infinity.

Inspiration for the work *Transcription* comes from the coding of DNA sequences and is visualised in the lines that are infinitely repeated in the work. Another ambition has been to challenge the architecture and its limitations, to distort the perspective and create a "beyond".

3. Transcription

Ilkka Isaksson and Inger Bergström

BioClinicum Light Well, floor 3–8 J:11

»What is capable of creating optical confusion? Mirrors perhaps, like fun house mirrors. We tested some and saw how the colours intensified each other in unexpected ways and, of course, the reflections also included that which could be seen from the outside.«

Ilkka Isaksson and Inger Bergström

Flickan och havet

Vad har flickor och grodor gemensamt? I sagan lovar den klibbiga grodan att den är en vacker prins. Sagoflickan är till en början misstänksam och visar avsmak men låter sig övertygats med några knep.

Vid luftintaget på innergården sitter en nioåring i rutig tröja och kikar upp mot sjukhusets övre våningar. Hennes blick är öppen och tankfull. Det är som om hon befinner sig på en helt annan plats, kanske i sina fantasier

på sin favoritplats vid havet. En våg rullar in några meter därifrån. Dimensionerna är något uppförstorade, vilket gör att betraktaren kan uppfatta scenrummet både från distans och hög höjd. Vågor från havet kan symbolisera löfte och förändring. Konstnären är född i Skåne och har många gånger suttit och spanat över Öresund och Kattegatt på ungefär samma sätt som flickan.

Bianca Maria Barmen är en skulptör som

haft barnet, dockan och djuret som en röd tråd i sitt konstnärskap. Känslan av intimitet, koncentration och sårbarhet är viktig.

4. Vilande våg

Bianca Maria Barmen

Vårdbyggnad innergård, plan 6 hiss D

The Girl and the Sea

What do girls and frogs have in common? In the fairy tale, the slimy frog maintains that he is a beautiful prince. The girl is initially suspicious and displays distaste, but allows herself to be tricked into believing.

Next to the air intake in the inner patio, a nine-year-old in a checked jumper sits and looks up towards the upper floors of the hospital. Her gaze is open and thoughtful. It is as if she were in another place entirely.

Perhaps, in her imagination, she is at her favourite spot by the sea. A wave rolls in a few metres away. The somewhat enlarged dimensions allow viewers to experience the scene both from a distance and from a great height. Waves can symbolise promise and change. Born in Skåne, the artist would often sit and look out across the Sound and Kattegatt in much the same way as the girl in the patio.

Recurring themes in sculptor Bianca Maria

Barmen's art have been the child, the doll and the animal. The feeling of intimacy, concentration and vulnerability is important.

4. Resting Wave

Bianca Maria Barmen

The Care Building Inner courtyard, floor 6 Interior patio

Av papper komna

Alla verk som kommer ur Cecilia Levys händer är gjorda av papper. Tussilago, humle, johannesört, daggkåpa och sömntuta sträcker upp sig under välvda glaskupor i den stora entréhallen. Den som har tid att gå runt kan räkna in 15 olika växter, var och en med sin egen form och sitt eget uttryck: Spetsigt, krusigt, knubbigt, skirt, kraftfullt, graciöst, blomligt, bladigt. Insikten om att allt detta är gjort för hand väcker bara ännu mer häpnad över naturens oändliga rikedom.

Papper, alltså växtfiber som finfördelats och blandats med en sammanfogande massa till ett ark, är en riktigt gammal och utomordentlig uppfinning. Så starkt, så tunt men hållbart har pappret kunnat användas till så

mycket, till glädje för oss människor. Livsviktiga böcker om hur man botar sjukdomar, heliga skrifter, kärleksdikter, dagstidningar och serietidningar. Vad som förmedlats i dessa och alla andra typer av texter har förändrats över tid. Idag hävdar en del att den långa eran av text på papper går mot sitt slut. Varje vecka skickas nu tonvis av böcker till förbränning. Men inte alla. Några av dem, särskilt de vars sidor hunnit bli vackert åldrade, tas om hand av Cecilia Levy. Hon förvandlar dem till något annat.

Efter att det levande materialet en gång för länge sedan brutits ner, har Cecilia Levy mödosamt, tålmodigt och kärleksfullt låtit dem återuppstå ännu en gång. Nu som medicinalväxter. Idag används de inte i sjukvården,

men de är en god påminnelse om varifrån läkekonsten en gång kommit. Människor upptäckte hur olika växter kunde lindra plågor genom att lägga dem uppblötta direkt på såren eller genom att koka te på de torkade bladen. Ovanpå ytterligare fem podier står koppar och tekannor. Spröda monument över världens kanske äldsta medikament. Och kikar man in i tittskåpen väntar fler överraskningar.

5. In Fusion – Contemplation Pieces

Cecilia Levy

Huvudentrén Eugeniavägen 3

Of Paper Made

All the works that come from Cecilia Levy's hands are made of paper. Coltsfoot, hops, Saint John's wort, lady's mantle and California poppy wind their way up under curved glass covers in the large entrance hall. Those who have time can count 15 different plants, each with its own form and expression: pointed, curled, chubby, sheer, powerful, graceful, floral and leafy. The realisation that they are all handmade gives rise to amazement at the endless wealth of nature.

Paper, that is to say plant fibre that has been pulped and mixed with a synthesising mass into a sheet, is an extremely old and extraordinary invention. Strong, thin and durable, paper has been used for so many

things – for important books on how to cure diseases, holy writings, love poems, newspapers and comics – much to our delight. What has been conveyed in these and all other types of texts has changed over time. Today, some would claim that the long era of text on paper is about to end. Every week, tons of books are incinerated. But not all of them. Some of them, especially those whose pages have been beautifully aged, are taken care of by Cecilia Levy. She transforms them into something else.

After the living material has long since broken down, Cecilia Levy laboriously, patiently and lovingly resurrects them as medicinal plants. Today, they are not used in healthcare

but serve as a reminder of where medicine originated. People discovered how plants could alleviate afflictions by placing them directly on the wounds or by boiling the dried leaves. Installed on top of a further five podiums are cups and teapots. Delicate monuments to the world's perhaps oldest medication. And if you take a peep at the dioramas more surprises await.

5. In Fusion – Contemplation Pieces

Cecilia Levy

Main entrance Eugeniavägen 3

Ritva Nevalainen Olsson

Sjukhuspräst

Ljus – Veckad himmel – Ljusinsläpp. Konstnär: Irene Agbaje (s 35)

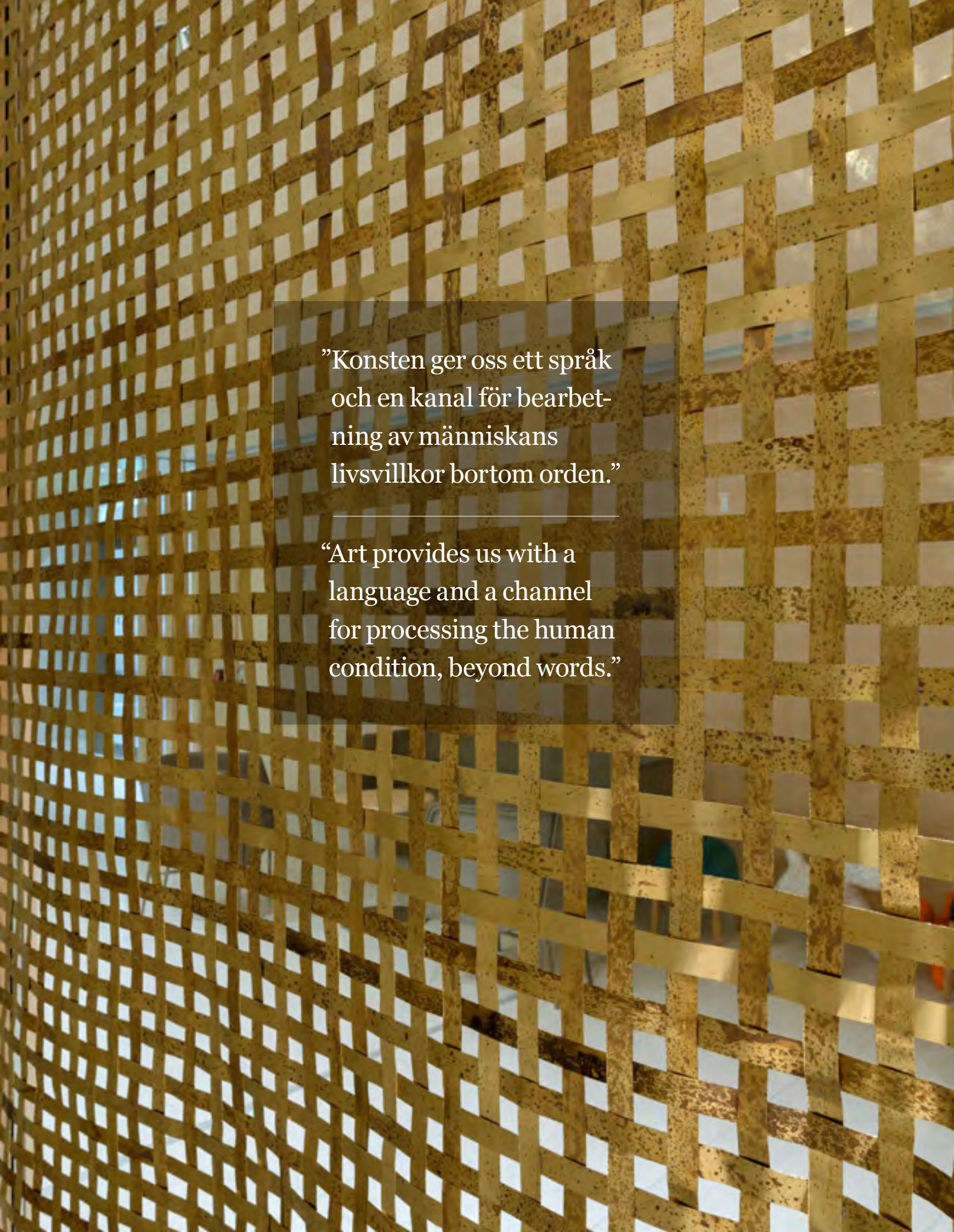
Vid närmare betraktande kan man urskilja mönster och färger som bildar en grupp lågor eller kanske droppar på den guldfärgade väven. För mig för det tankarna till ett tempel, en förgård till ett heligt rum. Någoting är bekant, någoting känns främmande. Rummet finns ju till för alla, oberoende trosriktning, religion eller livsåskådning. Och ändå känner man intuitivt igen någoting. Ljuset, lågorna och guldets. Ljuset skingrar mörkret. Det berättar om hopp och godhet – påminner om Gud som är nära. Guldets nämns i Bibeln i olika sammanhang, till exempel guldets som renats i eld. En bild för någoting rent och heligt. Men också för den process som människan genomgår när livet drabbar en. Mitt i krisen kan man uppleva hur livet blir avskalat: Det viktigaste framträder tydligast. Relationer. Kärlek. Livet. Människan är en varelse som har förmåga till det gränsöverskridande. Vi tänker, känner, brottas med ansvar och existentiella frågor. Konsten ger oss ett språk och en kanal för bearbetning av människans livsvillkor bortom orden.

Ritva Nevalainen Olsson

Hospital Chaplain

Light – Folded Sky – Light Openings. Artist: Irene Agbaje (p 35)

On closer inspection one can discern patterns and colours that form a group of flames or perhaps drops on the gold-coloured tapestry. I associate to a temple, a vestibule for a sacred room. Something is familiar; something feels unfamiliar. The room is intended for everyone, it is interdenominational. However, intuitively one still recognises something. The light, the flames and the gold. The light disperses the darkness. It speaks of hope and goodness – it reminds us of God who is close. In the Bible gold is mentioned in different contexts, including the story of the gold that was purified in fire. An image representing something pure and holy as well as the process that one undergoes when life throws you a curve ball. In the midst of the crisis one experiences how life is stripped to its core: that which is most important is brought to the fore. Relationships. Love. Life. Humans are a species capable of transgressing boundaries. We think, feel and wrestle with responsibility and existential issues. Art provides us with a language and a channel for processing the human condition, beyond words.

”Konsten ger oss ett språk
och en kanal för bearbet-
ning av människans
livsvillkor bortom orden.”

“Art provides us with a
language and a channel
for processing the human
condition, beyond words.”

Tårar för ditt guld, guld för dina tårar

»Jag utgår från vad jag själv skulle vilja möta i ett rum för kontemplation. Att form, färg och material skapar både enhet och spänning sinsemellan. Den bärande idén är ljuslågan, vars form associeras till tåren, droppen och bladet. Droppar vattnar det som växer. Ljuset löser upp mörkret i ett evigt kretslopp.«

Irene Agbaje

Under den tid i Europas historia som vi kallar bysantinsk förekom en särskild konststil, en konvention, för att framställa heliga personer. För att markera personernas status lät man inte avbilda dem i någon miljö, utan mot den dyraste färgen som gick att köpa: lapis lazuli, en djupblå himmelsk färg. Så småningom byttes den dyrbara blå färgen ut mot en ännu dyrare: guldgrund. Att uppleva en guldkupol med bibliska scener och flammande tända ljus, rökelse och kanske en stämkör, var då en speciell upplevelse, och är det än idag.

Sjukhusets andaktsrum är inte kopplat till någon enskild religion. När gränsen mellan liv och död är tunn som en flugas vinge är vi alla samma. Smärta och förlust är större än vi kan bära och vi har mer behov än någonsin av att kunna vara ensamma tillsammans. Irene Agbaje har skapat en universell guldgrund av lågor eller droppar. Med hjälp av en uråldrig

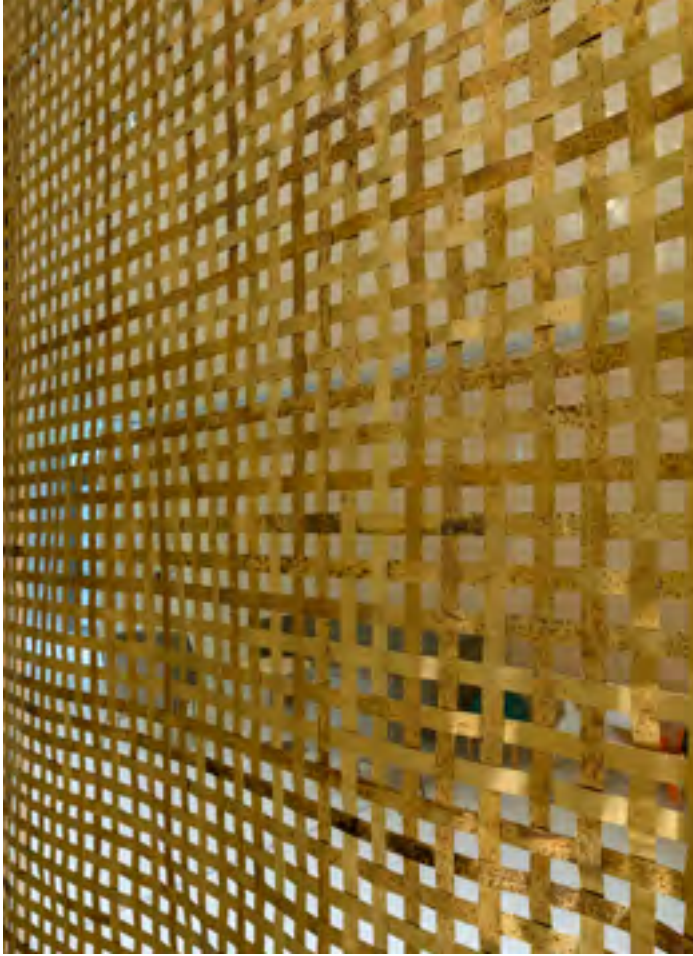
vävt teknik, ikat, har hon lagt två mönster ovanpå varandra, det ena med guldgrund och droppformer i pastellfärger, och det andra på motsatt sätt, pastellbakgrund med droppar i guld. Mönstret är sedan delat i remsor som vävs in i varandra och skapar ett suggestivt mönster.

Andaktsrummet har inget fönster, däremot en väv i milda blå och blågrå nyanser där kopparvarpen ger ett djup och ett skimmer.

6. Ljus (väntrum)
Veckad himmel (andaktsrum)
Ljusinsläpp (fönster)

Irene Agbaje

Rum för stillhet D3:58, Eugeniavägen 3

Tears for your Gold, Gold for your Tears

During the period of European history we call Byzantine a particular art style emerged, a convention for representing sacred people. In order to show the people's status, rather than being depicted in an environment they were portrayed against the most expensive paint that could be purchased: lapis lazuli, a deep celestial blue. In time, the precious blue paint was replaced by an even more expensive paint: gold-ground. Experiencing a gold dome featuring biblical scenes and flickering candles, incense and perhaps a choir, was a special experience, and remains so today.

The hospital's prayer room is non-denominational. When the boundary between life and death is as thin as the wing of a fly, we are all equal. Pain and loss are greater than we can bear and the need to be alone together is more urgent than ever. Irene Agbaje has created a universal gold-ground of flames or

drops. Using an ancient weaving technique, ikat, she has placed two patterns on top of one another; one with a gold background and pastel-coloured drop shapes, and the other in reverse: a pastel background with gold drops. The pattern is then divided into strips which are woven together, creating a suggestive pattern.

The multi-faith prayer room has no windows; instead a pale blue tapestry with blue-grey nuances and copper warps provides depth and shimmer.

6. Light (waiting room)
Folded Sky (prayer room)
Light Openings (window)

Irene Agbaje

Multi-Faith Prayer Room D3:58
Eugeniavägen 3

»My starting point is what I would like to encounter in a space for contemplation. That forms, colours and materials create both unity and tension between each other. The main idea is the candle flame, whose form is associated with tears, drops and leaves. Drops water that which grows and the light dissolves the darkness in an eternal cycle.«

Irene Agbaje

» När jag målar, tänker jag aldrig på en bild, bara en struktur. Målningen behöver ha en rymd i sig.«

Andreas Eriksson

Känsla för grönt

Den stora katedralliknande entréhallen med sina varma träjalusier domineras av ett gigantiskt konstverk. Andreas Erikssons 11 meter höga oljemålning är inte bara sjukhusets största verk, utan troligen den största oljemålning som någonsin gjorts i Sverige.

Liksom alla verk av Andreas Eriksson är naturen grundmotiv, inte sällan är det landskapet runt hemtrakten Kinnekulle med sin bördiga grönhed som står som förebild. I flera år har han arbetat med målningen i sin spatioösa ateljé, en före detta stansfabrik, strax utanför Lidköping. Duken har varit utrullad på ett lika stort podium och konstnären har fått kliva runt i den och med ett oändligt antal penslar täcka bit för bit. Som ett okontrollerat landskap som fått växa, multna, gro igen och utvecklas har duken gradvis förvandlats till en levande organism. Liggande blev den mark, vertikalt hängd påminner den om ett stort kyrkfönster förflyttat till nutid. Eller en enorm väv.

Den här målningen började en sensommar, därav kanske de saftiga tonerna som

övergår i multnande klanger med inslag av is och snö. Den gröna färgen, eller snarare de tusen nyanserna av den, utgör något av ett signum för Andreas Eriksson. Färgen han använder är pigmenttät och ganska torr, vilket gör den skrovlig som sandpapper

Andreas Eriksson har målat så länge han kan minnas. Uppvuxen i en liten stad blev alternativet till fotboll en studiecirkel i måleri med äldre damer. »De andra deltagarna berömde mig och någon berättade att man kunde bli konstnär, så då ville jag bli det.« Som sjutton-åring sökte han in på Kungl. Konsthögskolan och blev antagen. Idag är han en av de mest efterfrågade svenska konstnärerna internationellt och hans verk ställs ut på museer och prestigefulla gallerier över hela världen.

7. Stenbrottet

Andreas Eriksson

Huvudentrén, Eugeniavägen 3

» When I paint, I never think of a picture, just a structure. The painting needs a space within itself.«

Andreas Eriksson

Feeling for Green

A giant artwork dominates the large, cathedral-like lobby with its warm wooden shutters. Andreas Eriksson's 11 metre high oil painting is not only the hospital's largest work but probably the largest oil painting ever produced in Sweden.

Like all works by Andreas Eriksson, the basic motif is nature; often modelled on the fertile and verdant landscape of Kinnekulle where he lives. Eriksson has spent several years working on the painting in his spacious studio, a former punch press factory just outside Lidköping. After rolling the canvas out onto a large podium, the artist has walked around on it and, using an countless number of brushes, covered it piece by piece. Like an uncontrolled landscape that has been allowed to grow, multiply and develop, the canvas has gradually been transformed into a living organism. Horizontally it becomes the ground; hung vertically it is reminiscent of a large church window transported to the present. Or a huge piece of woven fabric.

The painting was begun one late summer, hence the rich tones that turn into moulder-

ing shades with elements of ice and snow. The green colour, or rather the thousand shades of it, is something of a trademark for Andreas Eriksson. The paint he uses has a high density of pigment and is rather dry, making it rough as sandpaper.

For as long as he can remember Andreas Eriksson has painted. Brought up in a small town, the alternative to football was a study circle in painting with older ladies. "The other participants praised me and someone told me that one could be an artist, so I wanted to become one." At the age of 17 he applied to the Royal Institute of Art in Stockholm and was admitted. Today, he is one of the most internationally sought-after Swedish artists and his works are exhibited at museums and prestigious galleries throughout the world.

7. The Quarry

Andreas Eriksson

Main entrance, Eugeniavägen 3

En strimma sol, ett minne

Stunden mellan djup sömn och uppvaknande är sårbar och kan väcka förvirring. Att vakna upp med medicin och smärta kvar i kroppen på en ny och okänd plats kan försätta en människa i obalans och oro. Mia Andréés konstverk möter upp just dessa känslor för att lindra.

Bilderna riktar sig inte till dem som går och står, utan till dem som ligger ner. De 16 fotografierna är fästa horisontellt i taket och lätta att se för dem som befinner sig i en patientsäng. Motiven är anspråkslösa, tidlösa ting, saker som nästan inte räknas som saker, men som ändå har namn. Ett ludet blad mot soligt trä, en klarblå frisbee mot en kylig vårhimmel eller ett gulnande blad mot en yllekofta. Alltsammans sådant som både är generellt och oper-sonligt, men som har en förmåga att väcka

specifika och detaljerade minnen. Kanske fungerar de som små effektiva signaler eller orienteringspunkter för livet om man så vill. Plötsligt är det inte vilka föremål som helst, istället väldigt viktiga för det uppvaknande ögonblicket.

Bilderna har ytterligare en funktion: var och en av dem hör ihop med en sängplats. Det förenklar också för vårdpersonalen som inte behöver kommunicera en siffra, utan exempelvis kan säga, "patienten vid fjädern".

8. Bilder från vinden

Mia Andréé

Vårdbyggnad B7:12 och B7:18

A Strip of Sun, a Memory

The moment between deep sleep and awakening is a vulnerable time, which can cause confusion. Waking up with medicine and pain still lingering in the body in a new and unfamiliar place can make a person unbalanced and cause anxiety. Mia Andréés artworks address these feelings in order to provide relief.

The images do not address those who can walk and stand; instead they are intended for those who are lying down. Attached horizontally to the ceiling, the 16 photographs are easy to see for patients lying in bed. The motifs are unpretentious, timeless things, objects that almost do not count as objects, but still they have names. A hairy leaf against sunny wood, a light blue Frisbee against a cool spring sky or a yellowed leaf against a wool

cardigan. General and impersonal, these objects also possess the ability to awaken specific and detailed memories. They may act as small, efficient signals or orientation points for life, as it were. Suddenly, they are not just any old objects, they are extremely important for the moment of awakening.

The images have an additional function: they are each assigned a bed. This makes life easier for the care staff that do not need to communicate a number; instead they can say, for example, "the patient at the feather".

8. Images from the Attic

Mia Andréé

The Care Building B7:12 and B7:18

168 nyanser av världen

Den stora huvudentrén på Karolinska Universitetssjukhuset i Solna bjuder på färger, vidunderlig rymd, naturmaterial och stora konstverk som tar för sig av arkitekturen. Invid restaurangen blir det omöjligt att missa Johan Scotts målning.

De 168 pannåerna monterade på väggen bildar en stor liggande firsiding. Varje del är målad i en enda färg, utom en som är lämnad omålad. Det är konstnärens palett. Oblandade färger, så som de förpackas och tillverkas enligt gamla recept, med många hundra år på nacken. Deras namn, som kan läsas på etiket-

terna – verona, umbra, kobolt, magnesiumblå, kingsblue, koboltturkos, vermillion, aureolin och magenta – påminner om deras historia och ursprung. För en målade konstnär som Johan Scott, beskriver de hela hans värld, från gryning till skymning. Dämmerung står för båda begreppen.

9. Nördliche Dämmerung

Johan Scott

Restaurangen, Eugeniavägen 11

168 Shades of the World

The large main entrance at the Karolinska University Hospital in Solna provides colours, fantastic space, natural materials and huge artworks that hold their own in relation to the architecture. Adjacent to the restaurant, it is impossible to miss Johan Scott's painting.

The 168 wall-mounted panels form a large horizontal quadrangle. Each panel is painted in a single colour, except one which is left unpainted. It is the artist's palette. Unmixed pigments, as packaged and manufactured according to old formulas, going back hundreds of years. Found on the labels, their

names – verona, umbra, cobalt, magnesium blue, royal blue, cobalt turquoise, vermillion, aureolin and magenta – remind us of their history and origin. For a painter such as Johan Scott, they describe his entire world, from dawn to dusk. Dämmerung means just that, twilight.

9. Nördliche Dämmerung (Northern Twilight)

Johan Scott

The Restaurant, Eugeniavägen 11

Växande liv i vatten

Ibland när vi får tillfälle att begrunda naturens urformer, försjunka i dess storartade variationsrikedom utan att sätta namn på det vi ser, kan det hända att skalorna börjar förskjutas, former inverteras och spela oss perspektiviska spratt. En cell i mikroskop kan se ut som en himlakropp och bilden av en galax får plötsligt slående likheter med jordiska livsformers minsta och abstrakta delar. Naturens återanvändning av mönster är kanske ett av de mäktigaste mysterierna över huvud taget. Sådant kan man komma att tänka på vid mötet med Kico Wigrens skirtunna aluminiummembran i ett av de fyra ljusschakten. Därinne bakom glaset kan man, om man stannar upp, se hur de böjliga och sviktande planen rör sig sakta som om schaktets luftpelare vore fylld

av vatten. Associationerna går till något växande. Inspirationen till membranens form och mönster har Kico Wigren fått från ett organ som återfinns hos äldre abborrar. Vid hörselgångarna har de ett särskilt utvecklat balansorgan, otolit, som i likhet med träd, har tydliga årsringar. Så har naturen formgett en sinnrik funktionalitet som kombinerar ljusinsläpp med förmågan att kunna addera lager på lager. Vi människor har närbesläktade organ, men inte lika tydligt som hos dessa fiskar.

10. Årsringar

Kico Wigren

Vårdbyggnad, plan 8–11 B8:19–B11:19

»Jag ville leka med ljuset och samtidigt undvika att täcka det ljus som ändå hittar ned i ljusschaktet. Det ska kännas som att det är en annan tyngdkraft som verkar därinne. Tiden bromsas upp av de fördröjda rörelserna inne i ljusschaktet när skivorna återgår till jämviktsläge.«

Kico Wigren

Growing Life in Water

When we have the opportunity to contemplate nature's original forms and immerse ourselves in its magnificent variety of variables without naming what we see, the scales may begin to dislocate; forms become inverted and play pranks with our perspective. A cell under a microscope may appear as a celestial body, and the image of a galaxy suddenly has striking similarities to the smallest, abstract parts of earthly life forms. Nature's recycling of patterns is perhaps one of the most powerful mysteries of all. Something one may be reminded of when encountering Kico Wigren's gossamer-thin aluminium membranes in one of the four light shafts. If one stays for a while one can discern the rippling and bending surfaces behind the glass, slowly moving as if the shaft were filled

with water. We associate to something growing. The inspiration for the form and pattern of the membranes came from an organ that is found in older perch. They have a specially developed balance organ located in the ear canal, an otolith, which, like trees, has visible annual rings. Nature has designed an ingenious functionality combining the transmission of light with the ability to add layer upon layer. We humans have closely related organs; however, they are not as distinct as those of the perch.

10. Annual Rings

Kico Wigren

Light Courtyard, floor 8–11 B8:19–B11:19

»I wanted to play with the light while simultaneously avoiding covering the light that manages to enter the shaft. My idea is that it should feel like there is another gravity at work in there. When the discs return to a state of equilibrium the delayed movements inside the light shaft slow down time.«

Kico Wigren

A hand holding a pen is shown writing on a document. The document features a blue grid pattern. The background is a soft, out-of-focus blue and white.

”Dokumentationen är som en hyllning till vårdpersonalen, vårt dagliga arbete.”

“The documentation is a tribute to the healthcare staff, to our daily work.”

Anders Franco-Cereceda

Tema Hjärta och Kärl. Överläkare, hjärtkirurg.
Institutionen för molekylär medicin och kirurgi

Those Who Seek My Help. Konstnär: Dryden Goodwin (s 46)

Tecknandet är en handens arbete i direktkontakt med de delar av hjärnan som utför de mest avancerade och känsliga rörelserna. Tusen saker ska i varje ögonblick tas i beräkning. Sinnena står öppna med just detta här och nu. Samma gäller för kirurgi. En dag blev jag tillfrågad av en konstnär om han kunde få vara med på en av mina operationer. Det var inte alldeles självklart, men det gick. Miljön måste vara helt steril och det är inte en särskilt gästvänlig plats. Alla har sin givna och koncentrerade roll. Då blir det lite speciellt när det kommer in någon i ett helt annat syfte. Konstnären ville i realtid återge operationen, registrera allt vad vi gjorde med sin penna. Det lustiga var att han placerade sig helt rätt på en gång, vid fotändan. Han blev som en i teamet. Jag skulle påstå att kirurgi är tio procent händer och nittio procent hjärna, precis som för konstnären. Vad hjärnan förmår händerna att göra. Vi gör samma sak! Jag opererar på människor, han på papper. Jag vill inte verka förmäten, men det blir som att kirurgi kan bli som konst och konst som kirurgi. En annan aspekt som berör mig med verket är att NKS-projektet brytt sig om oss och bjuder in konstnärer för att återspegla vad vi i personalen gör. På de sjukhus jag jobbat på tidigare har det varit fina verk med naturbilder eller liknande, men här avbildar man det vi gör! Dokumentationen är som en hyllning till vårdpersonalen, vårt dagliga arbete.

Anders Franco-Cereceda

Head of Department, Heart Surgeon.
Department of Molecule Medicine and Surgery

Those Who Seek My Help. Artist: Dryden Goodwin (p 47)

Drawing is the hand working in direct contact with the parts of the brain that carry out the most advanced and sensitive movements. A thousand things must be taken into account in each moment. The senses are focused on the here and now. It is the same with surgery. One day an artist asked me if he could attend one of my operations. The answer was not a straightforward yes but it was possible. The environment must be completely sterile and it is not a particularly hospitable place. Everyone has their specific and concentrated roles. When someone comes in with a completely different purpose it creates a special situation. The artist wanted to reproduce the operation in real time, record everything we did with his pen. The funny thing was that he placed himself in the correct position immediately, at the foot of the bed. He became one of the team. I would argue that surgery is ten percent hands and ninety percent brain, just as it is for an artist. That which the brain induces the hands to do. We do the same thing! I operate on people, he on paper. I do not want to sound presumptuous but it seems like surgery can be like art and art like surgery. Another aspect that touched me about the artwork is that NKS has taken us into consideration and invited artists to reflect what we, the staff, do. In the hospitals I have worked at before there were nice artworks with images of nature or the like, but here the art depicts what we do! The documentation is a tribute to the healthcare staff, to our daily work.

Ljuset under jorden

Inget dagsljus hittar till byggnadens kulvertar. Förbindelserna finns under markytan, där personal vistas före och efter sina arbetspass. Eftersom det är ett sjukhus gäller det såväl vanlig kontorstid som mitt i natten. Här byter vårdpersonalen om till arbetskläder, läser in sina privata tillhörigheter och duschar efter arbetsdagens slut.

Omtanken om människorna som arbetar på sjukhuset står i fokus för Dryden Goodwins verk. Ur flera aspekter. I en blandning av traditionell teckning och skissteknik överförd till film i storformat, levandegör han inte bara väggtyorna, han sätter dessutom ljuset på det som faktiskt äger rum på sjukhuset varje sekund, dygnet runt, alla dagar på året: omvårdande arbete.

Dryden Goodwin tecknar eller målar bilder på vita pappersark samtidigt som en filmkamera, monterad på hans teckningsblock,

dokumenterar hans tecknande. Filmerna visar hur hans verk växer fram. Som ett rörligt porträtt av sjukhuset och det arbete som sker där. Ljuset från projektionerna, den levande handen och bilderna som utformas, skapar en känsla av mänsklig närvaro och av att vara omgiven av energi och skapande.

De olika skissfilmerna om arbetet som pågår på sjukhuset växlar med ett parallellt tema som skildrar livet runt om i Stockholm. Aktiviteter som förknippas med en tillvaro långt från allvaret, vardagsliv som äger rum i världen utanför sjukhuset. Dryden Goodwins penna skulle lite poetiskt kunna liknas vid den automatiska skrivare som följer hjärtslagen i en EKG-mätare. Så länge linjen rör sig än hit, än dit, så länge pulserar livet fram och skriver sin innehållsrika och allomfattande historia.

Verkets titel, *Those Who Seek My Help*, är ett citat hämtat från den sista raden i den

moderna hippokratiska eden "Må jag alltid agera för att bevara de finaste traditionerna av mitt yrke och må jag länge uppleva glädjen att läka de som söker min hjälp". Citatet kommer från en sentida omtolkning av den ed som ursprungligen skrevs ned av Hippokrates, "läkekonstens fader" i antikens Grekland. Han levde på 400-talet före vår tideräkning och anses vara föregångare till den professionella läkaren i västvärlden. Idag svärs inte eden i Sverige, men det görs i vissa andra länder som exempelvis England.

11. Those Who Seek My Help

Dryden Goodwin

Kulvert C2 till F2 och A2 till D2

The Light under the Earth

There is no daylight in the building's basement corridors. The connecting walkways are located underground, where staff spend time before and after their shifts. As it is a hospital, staff work both regular office hours and around the clock. Here the healthcare staff change their clothes, store their personal belongings and shower at the end of the working day.

Consideration for the people working at the hospital is the focus of Dryden Goodwin's work. In more sense than one. Blending traditional drawing and sketching techniques transferred to large-format films, he not only animates the wall surfaces but he also highlights that which actually takes place in the hospital each second, around the clock, every day of the year: nursing work.

Dryden Goodwin draws or paints on white sheets of paper while a film camera mounted

on his sketch pad simultaneously documents his drawing, showing how the work develops. Like a moving portrait of the hospital and the work that is carried out there. The light from the projections, the living hand and the images that are formed create a feeling of human presence and of being surrounded by energy and creativity.

The various films documenting the artist's sketches of the work at the hospital alternate with a parallel theme that depicts life in and around Stockholm. Activities associated with an existence far from the seriousness of the hospital environment, everyday life that takes place in the world outside. Dryden Goodwin's pen could poetically be compared to the ECG machine's automatic printer that records the heartbeat. As long as the line is moving, life pulsates and writes its rich and comprehensive story.

The title of the work, *Those Who Seek My Help*, comes from the last line of the modern Hippocratic Oath: "May I always act so as to preserve the finest traditions of my calling and may I long experience the joy of healing those who seek my help". The quotation is from a late reinterpretation of the oath that was originally written down by Hippocrates, the "father of medicine" in ancient Greece. He lived in the 5th century BC and is regarded as the precursor to today's professional doctors in the west. Today the oath is no longer sworn in Sweden but continues to be used in other countries, including Britain.

11. Those Who Seek My Help

Dryden Goodwin

Corridor C2 to F2 and A2 to D2

Ostörda tankar, böljande ytor

Stora, blänkande och massiva är Birgitta Burlings två objekt som står utplacerade i den lilla restauranggården, belägen mellan de enorma huskropparna invid huvudentrén. Hit når solens strålar ner under vissa årstider och bara den tåligaste växtligheten trivs här. Men det betyder inte att det är kallt eller torftigt. Tvärtom – här händer det saker.

De två böljande kropparna – en klotformad, den andra uppåtsträvande – kan upplevas som helt abstrakta blänkande volymer. Det mjuka och kroppsliga förvandlar metallen till tunn och silkeslen ljusreflekterande vävnad. Så tungt och på samma gång så levande. Med sin spegeleffekt tvingar de också ner himlens ljus. Kropparna hör ihop, det ser vi,

men de skiljs åt i uttryck och av distansen mellan dem. Betrakta de abstrakta kropparna. Ögat vill röra dem och följa deras inre rörelser. De låter sig inte definieras och bestämmas, utan flyter och vibrerar och blir på en gång helt konkreta och abstrakta. Som ostörda tankar saknar de skarvar. Som två som hör ihop väntar de in varandra.

12. De två – av samma

Birgitta Burling

Innergård vid restaurangen
Eugeniavägen 11

»Alla val i gestaltningen har varit medvetna och jag har själv rent fysiskt utfört skulpterandet och inte överlämnat en liten prototyp som någon kunde förstora digitalt, till exempel. Jag har som inför en stor målning med känsla i fysisk kontakt och öga format figurationens mjuka helhet.«

Birgitta Burling

Undisturbed Ideas, Rippling Surfaces

Birgitta Burling's two huge, shiny objects are installed in the small restaurant courtyard, located between the enormous buildings at the main entrance. Only the hardiest vegetation thrives here, where the rays of the sun penetrate only during summer. But this does not mean that it is bleak or barren. On the contrary – things are happening here.

The two rippling bodies – one spherical, the other upward-striving – may be perceived as completely abstract shiny volumes. Their softness and corporality transform the metal into thin, silky smooth light-reflective tissue. So heavy and at the same time so full of life. Their mirror effect pulls down light from the sky. We realise that although the bodies belong together the distance between them

and their expressions differentiate them. Consider the abstract bodies. The eye wants to touch them and follow their inner movements. Resisting definition and determination, they flow and vibrate, becoming at once concrete and abstract. Like undisturbed ideas they are seamless. Like two who belong together, they wait for each other.

12. The Two – Of the Same

Birgitta Burling

Restaurant Courtyard, Eugeniavägen 11

»All the selections pertaining to the commission have been conscious and instead of handing over a small prototype for someone to enlarge digitally I physically executed the sculpture myself. As when faced with a large painting, I have formed the soft whole of the sculpture with great sensitivity, in the physical contact and the eye.«

Birgitta Burling

» Det påstås att det verkar
uteslutande på själen. Men
det är visst inte så. Det
verkar på kroppen också.
Hur litet vi än vet om hur
vi påverkas genom form,
färg och ljus, så vet vi
åtminstone att de har
avgjord verkan på kroppen.
Det är inte fantasier.«

*Florence Nightingale, Anteckningar
om sjukvården (1860)*

En resa i vårdandets konst

Tidlösan, *Colchicum autumnale*, har fått ge namn till verket i taken i tre dagvårdsavdelningar och dialys. Namnet anspelar på sjukhusets olika tidscyklar: patientens dagvistelser, personalens återkommande arbetspass och byggnadens fasta beständighet.

Motivens organiska skirhet kontrasterar mot utförandets tekniska framtoning och illustrerar de två världar som möts på ett sjukhus: de exakta värdena och de mjuka värdena; medicinens vetenskap och vårdandets konst.

De graverade skivorna återger i detalj en rad olika arter av medicinalväxter. Blad, veck, kapslar, blommor och taggar. En påminnelse om läkekonstens resa från traditionella dekoder till moderna läkemedel. Ett exempel är pilträdet vars smärtstillande egenskaper har nyttjats i över 3 000 år och som gett upphov till bland annat acetylsalicylsyra som finns i

bland annat magnecyl och aspirin. Dessa växter, varav många ses som ogräs, har skänkt lindring till människan genom tiderna. *Tidlösa* blir en hyllning till naturens generositet, dess skönhet och mångfald, källan till såväl vetenskapen som konsten.

I förarbetena inför sitt konstverk stötte Karin Sunvisson på ett citat av en förgrundsgestalt inom sjukvården: Florence Nightingale (1720–1910).

13. Tidlösa

Karin Sunvisson

Vårdbyggnad, plan 6, 7, 9 och 10 D:51

A Journey in the Art of Caring

The autumn crocus, *Colchicum autumnale*, has lent its name to the work on the ceilings in three day care departments and dialysis. The name of the plant (in Swedish, literally “timeless”) refers to the different time cycles of the hospital: patients’ daystays, the recurring shifts of the staff and the permanent durability of the building.

The organic delicacy of the motif contrasts with the technical execution and illustrates the encounter of the two worlds of a hospital: the exact and the soft values; the science of medicine and the art of caring.

The engraved boards reproduce in detail a variety of species of medicinal plants. Leaves, folds, capsules, flowers and thorns. A reminder of the journey of medicine from traditional decoctions to modern drugs. An example is the willow tree whose pain-relieving pro-

perties have been used for more than 3,000 years and has given us acetylsalicylic acid, also known as aspirin. These plants, many of which are regarded as weeds, have provided people with relief throughout the ages. *The Autumn Crocus* is a celebration of nature’s generosity, its beauty and diversity, the source of science as well as art.

In the preparatory stages of her artwork Karin Sunvisson came across a quotation of a prominent figure in healthcare: Florence Nightingale (1720–1910).

13. The Autumn Crocus

Karin Sunvisson

The Care Building, floors 6, 7, 9 and 10 D:51

» People say the effect is only on the mind. It is no such thing. The effect is on the body, too. Little as we know about the way in which we are affected by form, by colour, and light, we do know this, that they have an actual physical effect. This is no fancy«

Florence Nightingale, Notes on Nursing: What it is, and What it is Not (1859)

» På ett sätt skulle man kunna jämföra den här formleken med musik och toner, klättrande och sökande åt olika håll.«

Pasi Välimaa

En underbar röra

Pasi Välimaa är utbildad inom textil och en av landets främsta textilkonstnärer. Ändå blev hans lösning för det ljusschaktet utfört i ett material med helt andra egenskaper, nämligen i trä.

Som om en jätte fått för sig att spela plockepinn är ett tjugotal stora, färgglada svarvade trästavar på väg att störta ner mot marken. I en kaotisk virvel pekar de åt olika håll, trotsar friskt arkitekturens rätvinklighet. De bildar en frusen rörelse fulladdad med så mycket energi att de nästan hotar att krossa glaset och orsaka ett öronbedövande dunder. Men det finns inget hotfullt över Pasi Välimaa's verk. Snarare är det glädje och lekfullhet. Kärleken till hantverket och traditionell snickarglädje går inte att ta miste på. Varje balk är omsorgsfullt och unikt profilerad i vad som måste vara en svarv av imponerande format. Balkarna påminner

vagt om stolsben och stolsryggar, sådana som det finns ett överflöd av i detta land. De blir till en påminnelse om det hemvanda, omaka och udda, glimtar av det som egentligen inte hör hemma i en standardiserad hygienisk sjukhusmiljö. Detta stök av pigmenterat trä sprider en värme och humor som är svår att värja sig inför.

Det som är alldeles säkert är att Pasi Välimaa måste ha bestämt sig för att bemöta det rätvinkliga och kliniska med färg och känslan av trä mot hud.

14. Mellanrummen mellan rummen

Pasi Välimaa

Vårdbyggnad Ljuskädd, plan 8–11 B8:09

» You could compare this way of playing with forms to music and tones, ascending and searching in different directions.«

Pasi Välimaa

A Wonderful Mess

Educated in textiles, Pasi Välimaa is one of the country's leading textile artists. Nevertheless, his solution for the light shaft was executed in a material with completely different characteristics, namely wood.

It is as if a giant had decided to play jackstraws; some 20 large, colourful, turned wooden poles are on the verge of falling to the ground. In a chaotic vortex they point in different directions, defying the rectangularity of the architecture. They form a frozen movement loaded with so much energy that they almost threaten to crush the glass and cause a deafening thunderclap. But there is nothing threatening about Pasi Välimaa's work. Instead there is joy and playfulness. There is no mistaking his love of the artisanship and traditional "gingerbread" ornamental work. Each beam is carefully and uniquely profiled in what must be a lathe of impressive format.

The beams are vaguely reminiscent of chair legs and chair backs, of which there is an abundance in this country. They serve as a reminder of the homely, the ill-matched and the odd, providing glimpses of that which does not really belong in a standardised, hygienic hospital environment. This chaos of pigmented wood spreads warmth and humour that are difficult to resist.

There is no doubt that Pasi Välimaa must have decided to address the right-angled and the clinical with colour and the sensation of wood against the skin.

14. The Spaces between the Spaces

Pasi Välimaa

The Care Building Light Well
floor 8–11 B8:09

Natur och vetenskap i fokus

Det var ett konstnärligt släktskap som förde dem samman. Tillsammans har Cecilia Aaro och Matilda Fahlsten sedan många år haft ett tätt samarbete. I deras konst går det inte att i efterhand avgöra vem som har bidragit med vad. Naturen står i fokus. De arbetar med ljus och skugga i en abstraherad växtlighet. Under det uppenbara finns dolda lager och under det vackra finns ett mörker.

Till Karolinska Universitetssjukhuset i Solna har de gjort ett verk i salar avsedda för barn som antingen ska in till eller just har vaknat upp från operation. Utgångspunkten i motiven är naturvetenskapliga planscher med illustrationer av organismer från djur-, svamp-

och växtriket. Med inspiration utifrån dessa planscher har de gjort målningar i flödande akvarell. En organism är en levande varelse som är uppbyggd av celler med förutsättningar att leva ett självständigt liv och föröka sig. Målningarna har kvar den associativa kopplingen till kroppens beståndsdelar, bakterier och det mikroskopiska livet, sådant vi sällan tänker på, men som plötsligt kan få livsavgörande betydelse.

15. Organismer

Cecilia Aaro och Matilda Fahlsten

Vårdbyggnad, plan 6 F6:72-74

» Formerna vi valt är inga enkla, igenkännbara objekt. De är inte heller några fantasifigurer utan förkommer överallt och har inspirerat konstnärer, designers och arkitekter i alla tider.«

Cecilia Aaro och Matilda Fahlsten

Nature and Science in Focus

Brought together by an artistic kinship, Cecilia Aaro and Matilda Fahlsten have collaborated closely for many years. In their art, it is impossible to determine who has done what. The focus is on nature. They work with light and shadow in abstracted vegetation. Beneath the oblivious there are hidden layers and beneath the beautiful there is darkness.

Their contribution to Karolinska University Hospital in Solna is an artwork in the wards designated for children who are about to have, or have just regained consciousness after, an operation. The starting point for the motifs is scientific wall charts with illustrations of organisms from animals, fungus and vegeta-

tion. Taking the charts as inspiration they have created watercolours. An organism is a living creature that is made of cells and is capable of living an independent life and multiplying. The paintings retain the associative connection to the body's constituents, bacteria and microscopic life, things we rarely think about, but which can suddenly play a vital role.

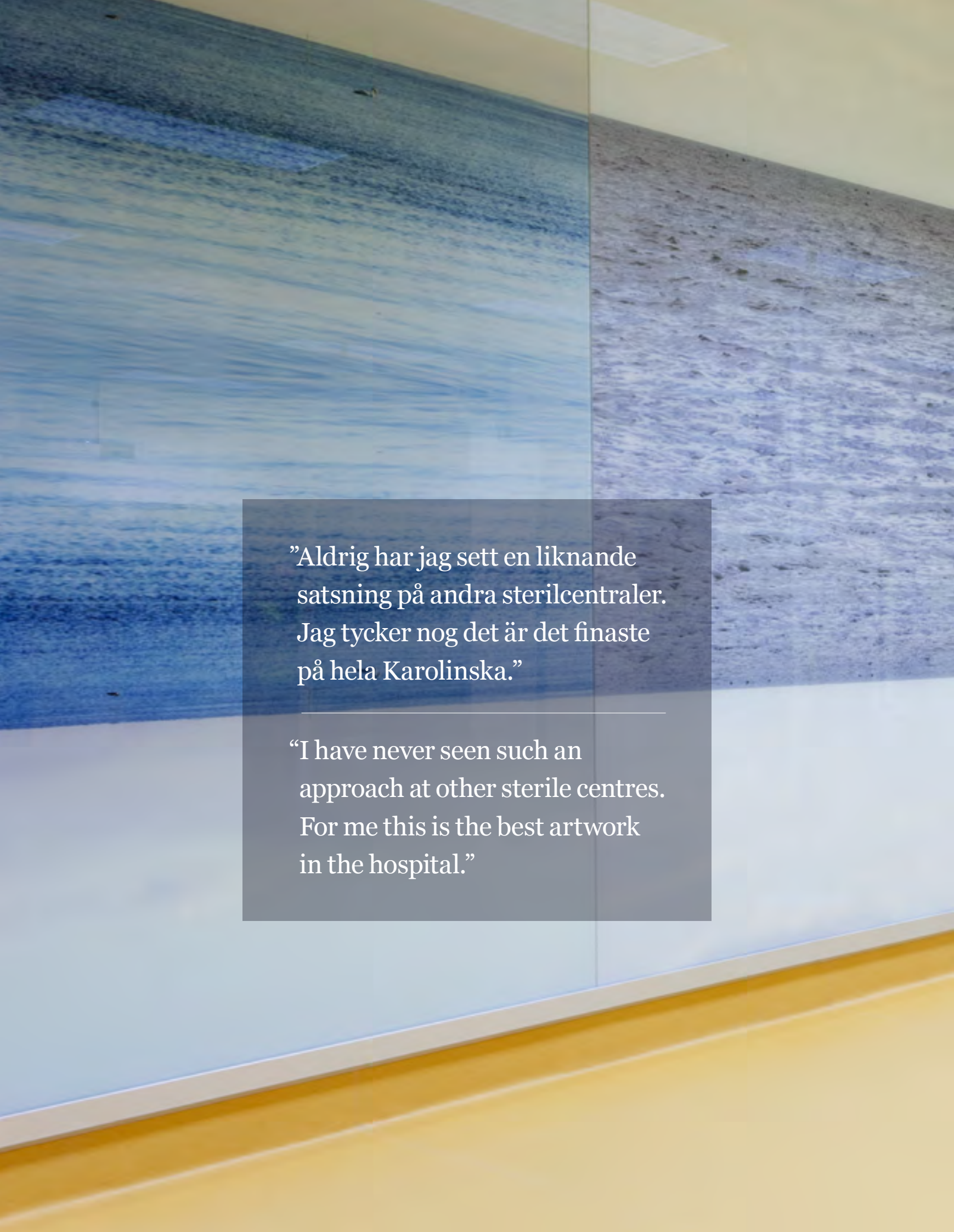
15. Organisms

Cecilia Aaro and Matilda Fahlsten

The Care Building, floor 6 F6:72-74

» The forms we have chosen are not simple, recognisable objects. Neither are they fantasy figures. These forms exist in our world and throughout time they have inspired artists, designers and architects.«

Cecilia Aaro and Matilda Fahlsten

”Aldrig har jag sett en liknande satsning på andra sterilcentraler. Jag tycker nog det är det finaste på hela Karolinska.”

“I have never seen such an approach at other sterile centres. For me this is the best artwork in the hospital.”

Camilla Lagerfors

Chef, Steriltekniska centralen

Wash up! Stream. Konstnär Kristina Matousch (s 58)

Redan på idéstadiet, när det presenterades för oss, föll jag för verket *Wash up! Stream*. Ännu bättre blev det i verkligheten. Då visste vi inte att vi inte skulle få in något dagsljus alls i våra lokaler. Nu blev det istället mycket himmel och hav. Vårt arbete kräver mycket koncentration: instrumenten måste kontrolleras visuellt och återställas och då måste omgivningen vara lugn. En annan sak vi inte visste var att sterilcentralen skulle hamna i huset med de gula golven och då blir det nästan som en sandstrand! Man kan stanna upp ibland och titta på havet, drömma sig bort. Ibland tänker jag på måsen som flyger på några av bilderna. Jag har också sett att det finns ett sjömärke på varje bild, men att man inte ser det hela tiden för att havet är lite oroligt. Det är fantastiskt att vi har fått ett så fint konstverk. Vi jobbar ju inte i någon publik miljö, inga besökare eller patienter. Aldrig har jag sett en liknande satsning på andra sterilcentraler. Jag tycker nog att det är det finaste på hela Karolinska.

Camilla Lagerfors

Head of Department, Sterile Technical Unit

Wash up! Stream. Artist Kristina Matousch (p 59)

Even at the idea stage, when it was first presented to us I fell for the work *Wash up! Stream*. In reality it is even better. At that point we didn't know that there would be no daylight in our working areas. Instead we got a lot of sky and sea. Our work requires a lot of concentration: the instruments must be controlled visually and recalibrated and the environment must be calm. Another thing we were unaware of was that the Sterile Technical Unit would be located in a building with a yellow floor, which could almost be a sandy beach! Sometimes one can take a break; look at the sea and dream of being somewhere else. Occasionally I think of the flying seagull that appears in some of the images. I have also noticed that each image bears a navigation mark; they are not visible all the time as the sea is a little choppy. I think it's fantastic that we have such a fine artwork in our working area. We do not work in a public environment; there are no visitors or patients. I have never seen such an approach at other sterile centres. For me this is the best artwork in the hospital.

Komna ur havet

Vatten och liv ingår i ett ouplösligt förbund. Kristina Matousch har fotograferat havet från sitt sommarland vid Hanöbukten i norra Skåne. Tillsammans bildar fotografierna en rinnande flod av blå nyanser. De som arbetar vid steriltekniska enheten har de stora bilderna omkring sig i sitt dagliga arbete. Utsiktsplassen, där fotografierna tagits, är alltid den samma. Endast små detaljer avslöjar dagars och årstiders skiftningar. Ibland skymtar en

fågel, ibland suddar diset ut gränsen mellan himmel och hav. Vattnet, med alla dess levande skiftningar, ramar mjukt in det antiseptiska rummet. Det var den ungerske läkaren Ignaz Semmelweis, som genom observationer och anteckningar, kunde leda i bevis att handhygien och strikta rutiner gjorde att dödligheten på hospitalen och barnbördshusen sjönk. Dygnet runt hörs sköljljudet från de rengörande apparaterna, tusentals liter. För

personalen som arbetar här är vattnet ett livsviktigt instrument. Bland rostfria rena stålytor påminns de om det eviga kretsloppet och varifrån vattnet en gång kommit.

16. Wash Up! Stream

Kristina Matousch

Steriltekniska enheten F3:75

Born of the Sea

Water and life form part of an insoluble union. Kristina Matousch has photographed the sea from her summer house at Hanöbukten in Northern Skåne. Together, the photographs create a flowing stream of varying shades of blue. The large images surround the staff of the Sterile Technical Unit in their daily work. The viewpoint from where the photographs were taken is always the same, only small details reveal the changing days and seasons.

Sometimes a bird is perceived and at times the mist erases the border between sky and sea.

The vibrant fluctuations of the water softly frame the antiseptic space. It was the Hungarian doctor Ignaz Semmelweis, who discovered that hand hygiene and rigorous procedures decreased the mortality rate at hospitals and obstetrical clinics. Here, the noise of thousands of litres of water rinsing from the cleaning devices is heard 24 hours a day. For the

staff water is a vital instrument. The clean stainless steel surfaces remind them of the eternal cycle and from where the water once came.

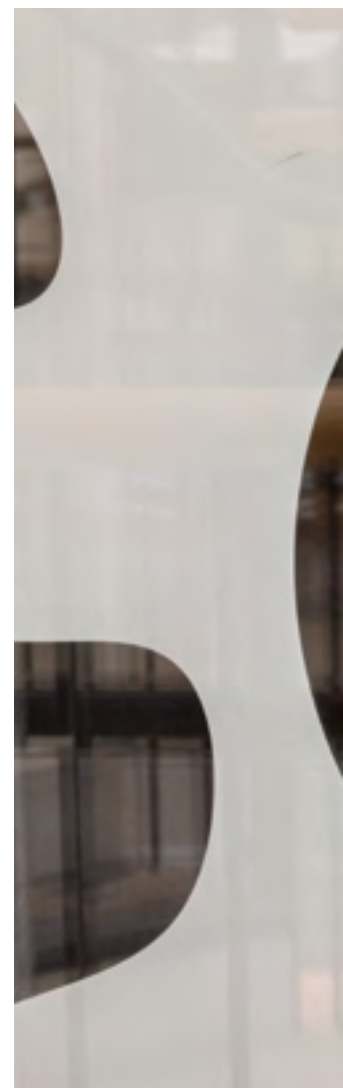
16. Wash Up! Stream

Kristina Matousch

Sterile Technical Unit F3:75

»Jag vill ge hjärnan en omgång med svart humor och det surrealistiska. Först kanske man skrattar, sedan kanske fundersam. Missförstånd, samförstånd, tolka eller misstolka. Sånt är livet. Jag accepterar båda.«

Guangjuan Zhang

Flickor, mikrokosmos och minnen

I byggnadens forskningsdel råder stilla koncentration och det är något glesare mellan konstverken jämfört med i de publika delarna. Så lite som möjligt får distrahera. När en ny idé snuddar vid medvetandet hos en forskare ska risken vara så liten som möjligt att något gör att den går förlorad. Platsen domineras av Guangjuan Zhangs atmosfäriska verk, som rör sig över flera våningar.

Glasväggarna är dekorerade med vita silhuetter, som formationer av liv. Alltifrån djur, flickor, biologiska naturformer till träd med yppiga kronor och tussilago. Du finner även de sinnrika och intrikata livskedjorna, som ingen har sett med blotta ögat, men som vi numera lärt oss att känna igen som DNA. Starka symboler som framträder som minnen eller förnimmelser i hjärnbalken. Den som synar verket

noga ska inse att det inte förekommer en enda exakt upprepning. Tema med variation, lager på lager, precis som i vårt universum, från makroperspektivet till nanovärlden.

Mitt i byggnaden finns en spiraltrappa, den vertikala förbindelsegången mellan våningsplanen. Vartannat stag till trappträcket, utgörs av en plexistav med dioder, vars färg ständigt varierar. Färgspelet är programmerat för att följa årstidens ljus och för att tjäna som en årlång färgsymfoni med underteman för varje veckodag. Intrikat och subtilt.

Guangjuan Zhang kom till Sverige från Kina som vuxen. Då var hon redan framgångsrik konstnär i sitt hemland. Hennes skicklighet som skulptör gjorde att hon fick många officiella beställningar på stora monumental-skulpturer. Bristen på konstnärlig frihet kring-

gick hon genom att vrida till detaljer på ett sätt som bara hon och andra mycket observanta ögon kunde läsa av. I Sverige fick hon börja från början. Den ensamma och utsatta tillvaron i det nya landet återuppväckte ett minne ur barndomen. Den lilla flickan, som dyker upp på olika platser på glasväggarna, och återkommande i hennes övriga konstverk, är en både självbiografisk och allmängiltig påminnelse om självläkning och överlevnad.

17. The Light Dragon Well

Guangjuan Zhang

BioClinicum trapphus, plan 4–8

» I want to give the brain a dose of black humour and the surreal. At first perhaps one laughs, then maybe one becomes pensive. Misunderstanding, understanding, interpretation or misinterpretation. That's life. I accept both.«

Guangjuan Zhang

Girls, Microcosmos and Memories

In the research section of the building, an atmosphere of calm concentration prevails. Compared to the public parts of the building, here the artworks are more spread out, so as to cause as little distraction as possible. When a researcher has a new train of thought, the risk of it disappearing should be minimised. Moving across several floors, Guangjuan Zhang's atmospheric works dominate the area.

The glass walls are decorated with white silhouettes, like formations of life, including everything from animals, girls and biological natural forms to trees with luxuriant crowns and coltsfoot. There are also the ingenious and intricate life chains, which nobody has seen with the naked eye and which we now recognise as DNA. Strong symbols that ap-

pear as memories or sensations in the corpus callosum. A closer look at the work reveals not one single repetition; instead they are variations on a theme, layer upon layer just as in our universe, from the macro perspective to the nano world.

In the middle of the building a spiral staircase connects the floors. Each rail of the banister is a Plexiglas rod with diodes, the colours of which are constantly varying. They are programmed to follow the shifting light of the season. The colour scheme serves as a year-long colour symphony with sub themes for each weekday. Intricate and subtle.

Already a successful artist in her own country, Guangjuan Zhang moved to Sweden from China as an adult. Her skill as a sculptor ensured she received many commissions for

monumental sculptures in China. She circumvented the lack of artistic freedom by turning her attention to detail in a way that only she and other very observant eyes could decipher. In Sweden she had to start over from the beginning. The lonely and vulnerable existence in a new country reawakened a childhood memory. The little girl who appears in different places on the glass walls, and is repeated in her other artworks, is both an autobiographical and universal reminder of self-healing and survival.

17. The Light Dragon Well

Guangjuan Zhang

BioClinicum Stairwell, floor 4–8

Något som bara är sig självt

Innergårdarna går som ett tema genom byggnadernas arkitektur. Varje sekvens utgör sin egen värld. Matilda Haritz Svenson var nyutexaminerad från HDK i Göteborg när hon fick sitt allra första offentliga uppdrag. En gestaltning som skulle existera länge, utomhus i väder och vind, placerad just utanför forskningsbyggnaden. Den som vistas inomhus och tittar ner på gården får syn på hennes *Trädgård*.

Trädgården består av föremål i keramik, stengods som formats för att sedan brännas i den vedugn hon installerat vid sin hemateljé i Dalarna. De former man kan notera på den lätt kuperade gräsplätten är ett antal spetsiga flikar som kan likna stiliserade vågor eller fågelfötter. En upprättstående konstruktion på järnsockel med "rör" och några låga viadukter uppbyggda av tegelliknande delar. Allt i handbearbetad lera, med tydliga spår av

konstnärens fingrar och kraft. De lekfullt utspridda och enkla delarna påminner om en lång dag på stranden, då någon haft tid att samla på sig allehanda fynd för att sortera och betrakta dem i lugn och ro. Så tänker hon att forskarna ska uppleva konstverket uppifrån. Att de ska få en möjlighet att ta en paus från det abstrakta, teoretiska perspektivet och i stället iaktta något som bara är sig självt. Något som också är abstrakt men har kropp och vars levande yta och tyngd kan omfattas och mätas med ögonen. Självklara objekt som ändå är omöjliga att artbestämma. De kan vara olika varje gång.

18. Trädgård

Matilda Haritz Svenson

BioClinicum innergård, plan 5

» Jag ville att det skulle leva därnere, befolka platsen med form och att det slutna rummet som man inte kan beträda ändå kan få liv. Min bearbetade lera bär på kemi och fysik. Den är ett stycke ganska okontrollerad natur bredvid den stora sjukhuskroppen. Tänker att vi nog ibland har ett behov av det som skevar.«

Matilda Haritz Svenson

Something that is just itself

The inner courtyards run like an architectural theme throughout buildings. Each sequence constitutes its own world. Matilda Haritz Svenson was a recent graduate of HDK, Academy of Design and Crafts in Gothenburg when she received her first public commission for an artistic intervention; the remit was that it be durable, installed outdoors, exposed to the elements, next to the research building. Looking down into the courtyard from the inside, one has a view her *Garden*.

The garden comprises ceramic objects, stoneware modelled and fired in a wood oven in her home studio in Dalarna, Sweden. Visible on the slightly undulating lawn are a number of pointed lobes resembling stylised waves or birds' feet. A vertical construction on an iron plinth with "tubes" and some low viaducts made of brick-like parts, all in hand-processed clay, bearing distinct traces of the artist's fingers and power. The playfully scattered, simple pieces are reminiscent of a

long day at the beach, when one has had the time to gather all manner of things, organise them and contemplate them in peace and quiet. This is how she wants the researchers to experience the artwork from above. It should provide them with an opportunity to take a break from abstract theoretical perspectives and observe something that is only itself. Something that is abstract but possesses a body and whose living surface and weight can be comprehended and measured with the eyes. Obvious objects that are nevertheless impossible to determine. They can be different each time.

18. Garden

Matilda Haritz Svenson

BioClinicum Inner courtyard, floor 5

» I wanted there to be life down there, to populate the place with forms, animating the closed space that one cannot enter. My processed clay bears traces of chemistry and physics. It is a piece of uncontrolled nature adjacent to the large hospital building. I think we sometimes need things that are uncomfortable.«

Matilda Haritz Svenson

» Den mäktiga stenen sträcker sig mot himlen som ett monumentalt tecken, ett torn eller en uråldrig stenstod med okända magiska krafter.«

Magiska krafter

Det är inte bara ny konst som flyttar med in i den nya sjukhusbyggnaden. Konst har länge varit en naturlig del av vårdmiljön och det är en enastående samling befintliga konstverk som har fått nya placeringar och lever vidare. Omkring tvåtusen verk från gamla Karolinska renoveras och flyttar med till det nya sjukhuset där de får ingå i nya sammanhang. Den största skulpturen bland de äldre verken är konstnären Claes Hakes *Dephot* som fått en ny placering invid sjukhusparken.

Den mäktiga stenen sträcker sig mot himlen som ett monumentalt tecken, ett torn eller en uråldrig stenstod med okända, magiska krafter. Den skulle också kunna liknas vid en portal. Den åtta meter höga skulpturen väger 15 ton och är utförd i röd vångagranit, som

fått namn efter var i Sverige den förekommer rikligt, i Vånga, Skåne.

Granit förekommer över stora delar av jordytan och den kännetecknas av att vara beständig och hård. Gatsten är för det mesta gjord av granit men trots dess gnistrande skönhet har den aldrig fått samma höga aristokratiska status som marmorn, även om delar av pyramiderna i Egypten är gjorda av granit. Nu står den här, som en trygg och beskyddande jätte.

19. Dephot

Claes Hake

Sjukhusparken, Anna Steckséns gata

» The mighty stone reaches upwards to the sky like a monumental sign, a tower or an ancient stone pillar possessing unknown magical powers.«

Magical Powers

It is not only new art that is moving into the new hospital building. Art has long formed a natural part of the care environment and now an outstanding collection of artworks are being relocated and given a new lease of life. Some 2,000 works from the old Karolinska hospital are being overhauled and transferred to the new building where they will form part of a new context. The largest sculpture among the older works is Claes Hake's *Dephot*, which has a new location adjacent to the hospital park.

The mighty stone reaches upwards to the sky like a monumental sign, a tower or an ancient stone pillar possessing unknown magical powers. It can also be likened to a portal. The eight-metre high sculpture weighs 15 tons and is made of red Vånga granite, which is

named after the place in Sweden in which it occurs in abundance, Vånga, Skåne.

Granite is to be found in large areas on the face of the earth and is characterised by its durability and hardness. Paving stones are primarily made of granite but despite its sparkling beauty it has never received the same aristocratic status as marble, even though parts of the pyramids in Egypt are made of granite. Now it stands here, like a safe and protective giant.

19. Dephot

Claes Hake

The Hospital Park, Anna Steckséns gata

”Jag möter det här konstverket varje dag. I mina ögon är det sagolikt. Det är vackert och abstrakt och jag glömmer bort att jag vistas på ett sjukhus.”

“I encounter this artwork everyday. I think it’s fabulous. It’s beautiful and abstract and makes me forget that I am in a hospital.”

Carolin Ivarsson

Lekterapeut och atelierista

Without Boundaries. Konstnär Fredrika Linder (s 68)

Jag möter det här konstverket varje dag. I mina ögon är det sagolikt. Det är vackert och abstrakt och jag glömmer bort att jag vistas på ett sjukhus. Det är som att konstverket ropar på barnen. I sina vita sjukhusskjortor, med eller utan droppställning, ser jag ibland barn sittandes framför glasschaktet med sina händer placerade mot rutan för att drömma sig bort, så där som bara barn kan. Det händer att barnen får syn på varandra på andra sidan glasschaktet. Då blir de som en del av konstverket. Ibland har konstverket uppmanat dem att springa. Då springer de runt, runt. Jag tror att konstverket avdramatiserar sjukhusmiljön och öppnar upp för fantasi och också för processandet och bearbetningen av det man som människor går igenom. Jag förundras över detta orädda konstverk som inspirerar till så många möjligheter. Jag upplever att konstnären litar på oss betraktare, att vi kan hantera det icke-föreställande och fantasifulle.

Carolin Ivarsson

Play Therapist and Atelierista

Without Boundaries. Artist Fredrika Linder (p 68)

I encounter this artwork everyday. I think it's fabulous. It's beautiful and abstract and makes me forget that I am in a hospital. It is as if the artwork is calling the children. In their white hospital shirts, with or without a drip stand, I sometimes see them sitting in front of the glass shaft with their hands placed against the pane dreaming they are somewhere else, as only children can. Sometimes when I see the children standing and marvelling, they also catch sight of each other on the other side of the glass shaft and then they become part of the artwork. Sometimes the artwork encourages them to run and they run around and around. I think the artwork dedramatises the hospital environment and allows their imagination to run free and it also enables them to process what they are going through. I marvel at this fearless artwork that inspires so many possibilities. I feel that the artist trusts us viewers that we can handle the non-representative and the imaginative.

Allt sitter ihop

Vad har slumpen haft för betydelse för hur världen ser ut?

I det 40 meter höga schaktet svävar 24 objekt. Formationerna går inte direkt att sätta namn på. Ögat kanske associerar till grenverk, marina livsformer eller mikroskopförstoringar av organismer. Glasobjekten har formats i upphettat tillstånd då materialet utgjort en mjuk massa. Konstnären har utgått från balkar som pressats och trycket har skapat de slumpartade formerna. Därefter har delarna fogats ihop. Ljuset i de dolda dioderna strålar genom glasmassan och gör formerna i det transparenta glaset mer synliga, de får volym, samtidigt som ljuset ger upphov till omgivande skuggor och reflexer. Resultatet är en luftburen skog av lekfulla figurer som trigger igång fantasin. Såg de första livsfor-

merna kanske ut så här? I början var kaos – och slump.

Det är som om *Without Boundaries* vill påminna oss om hur allt sitter ihop: Kroppen, naturen, slumpen och tiden som samspelar i sömlös enhet, utan början och slut. Vi människor är bara en tillfällig gäst i händelseförloppets eviga färd mot det vi kallar framtid.

Idén till verket föddes vid konstnären Fredrika Linders dagliga skogspromenader i Nacka. "Det finns något okontrollerbart som man inte tröttnar på. Naturen är stökig och det är skönt."

20. Without Boundaries

Fredrika Linder

Ljuskård, plan 5–12

» Jag tycker om glaset
temperament, det är
det icke-materiella
materialet.«

Fredrika Linder

Everything is Connected

What role has chance played in the way the world is?

24 objects hover in the 40 metre high shaft. The formations are not easily named. The eye may associate to branches, marine life forms or organisms magnified by a microscope. The glass objects were formed in a heated state when the material was a soft mass. The artist began with beams pressed together, which created the random forms. Later the parts were joined together. The light in the hidden diodes shines through the glass mass and makes the forms of the transparent glass more visible, giving them volume while the light creates shadows and reflections. The result is an airborne forest of playful characters that trigger the imagination. Is this what the first life forms looked like? In the beginning there was chaos – and chance.

It is as if *Without Boundaries* wants to remind us that everything is connected: our bodies, nature, randomness and time interact in a seamless unity, with no beginning or end. We humans are only temporary guests in the eternal journey towards that which we call the future.

The idea for the work arose during artist Fredrika Linder's daily walks in the forest in Nacka. "There is something uncontrollable that you don't tire of. Nature is messy, which is nice".

20. Without Boundaries

Fredrika Linder

Light Well, floors 5–12

» I like the temperament
of glass, it's the non-
material material.«

Fredrika Linder

De kom från fyra väderstreck

»Det finns forskning som visar att en sjuk som vistas nära en skog eller en sjö har lättare för att återhämta sig än invid en parkering.«

Mats Hjelm

Utsattheten i en cancerdiagnos och den därpå följande behandlingen har fått stå i fokus för Mats Hjelm's stillsamt poetiska filmslingor, placerade så att patienten kan se dem under strålbehandling. Sekvenserna, som lika gärna kan beskrivas som rörliga fotografier, visar vattenkällor från fyra olika platser i världen. Platserna är belägna i de fyra väderstrecken. Sakta och med en drömsk fördröjning och förtätad närhet kan den behandlade följa alla faser i rörelsemönstret i en krusning, ett torkat lövs guppande segelfärd eller en flugas utflykt bland närliggande växtlighet. Ljudspåren består av naturligt porlande och är kalibrerade

på ett sätt så att det maskerar det dova ljudet från strålningsapparaten.

Som utgångspunkt till verket ville Mats Hjelm låta sitt konstnärskap, så långt det går, tjäna helandets process. Bland annat utgick han från intervjuer med patienter som haft erfarenhet av strålbehandling.

21. Healing Flows

Mats Hjelm

Acceleratorrum G3:08 och G3:05
Behandlingsbyggnad plan 3

They Came from the Four Corners of the World

The vulnerability that follows a cancer diagnosis and the subsequent treatment has been the focus of Mats Hjelm's serenely poetic film loops, installed so that patients can see them when undergoing radiation therapy. The sequences, which may also be described as moving photographs, show water sources from the four corners of the world. Moving along slowly, with a dreamy delay and a close, tight intimacy, the sequences enable the patient to follow all the phases of the movements of a ripple, the bobbing sailing journey of a dried leaf or a fly's excursion into nearby vegetation. Comprising natural gurgling sounds,

the soundtrack is calibrated in such a way as to mask the dull noise emitted from the radiation machine.

Mats Hjelm's starting point was for his art to support the healing process, as far as possible. Among other things, from interviews with patients who had undergone radiotherapy.

21. Healing Flows

Mats Hjelm

Accelerator Room G3:08 and G3:05
Treatment Building, floor 3

»There is research showing that it is easier for a sick person who is in proximity to a forest or a lake to recover than a person in proximity to a car park.«

Mats Hjelm

I taket sitter löven

De fyra taken i acceleratorkorrummen består av upp-och-nervända ekgolv, alla med olika små variationer. Det är prefabricerade trälamellgolv som istället för att vara golvbeläggning här utgör taket. Vad som också är oväntat är de prismetiska, sexkantiga ljusöppningarna som ger en upplevelse av att något annat kan finnas där bakom. Inte en annan våning på ett sjukhus, utan något mer fantasifullt och vackert. Prismorna är belysta inifrån och bemålade med lövformer. Det är eklöv, av samma slag som finns utanför i sjukhusets park. De målade eklövsformernas färger varierar också rum

för rum i färgstämningar som följer årstidsväxlingar: Caput mortuum (brunlika), umbra (gulgrå) med accenter i isblått och violett. I nästa rum: intensivt grönt, ljusgrönt och blågrått. Och så vidare. Under själva strållbehandlingen, när rummet blir mörkare, framträder färgerna tack vare det dolda ljuset.

För konstnären ingår det här verket i ett större sammanhang som tar sin utgångspunkt i en bok skriven av den berömde botanikern Carl von Linné, *Philosophia botanica*, utgiven 1751. Det är den första boken som systematiserar våra växter, vilande på sin tids

samlade kunskap och vetenskapssyn. Boken inleds med orden: "Allt som finns på jorden tillhör antingen elementen eller naturen". Den som är bekant med Annette Sennebys arbete kan tänka att de orden skulle kunna vara hennes egna.

22. A conVERSEation with Trees /ekar, blad och tända lyktor

Annette Senneby

Acceleratorkorrum, G3:07 och G3:03
Behandlingsbyggnad

The Leaves are in the Ceiling

The four ceilings in the linear accelerator rooms consist of upside down oak floors, all with small variations. Instead of making up the flooring, the prefabricated lamella wooden floors constitute the ceiling. Also unexpected is the prismatic, hexagonal, light openings that evoke a feeling that there could be something else behind them. Not another floor in the hospital, instead something altogether more imaginative and beautiful. The prisms are lit from inside with painted leaf forms, oak leaves, the same type that can be found outside in the hospital's park. The colours of the painted oak leaf forms vary

from room to room and follow the changing of the seasons: Caput mortuum (brownish), umbra (yellowy-grey) with accents in ice blue and violet. In the next room: intensive green, light green and blue-grey. And so forth. During radiation treatment when the room is darkened, the colours appear thanks to the hidden light.

For the artist, this work forms part of a larger context that takes its point of departure in a book written by the famous botanist Carl Linnaeus, *Philosophia Botanica*, published in 1751. This, the first book to systemise our plants, is based on the knowledge and science

of the time. The book begins with the words: "All things that are found on the earth go by the names of elements or natural [bodies]". For those who are familiar with Annette Senneby's work, these words could easily be her own.

22. A conVERSEation with Trees/Oaks, Leaves and Lit Lanterns

Annette Senneby

Linear Accelerator Rooms, G3:07 and G3:03
Treatment Building

I avskedets gränsland

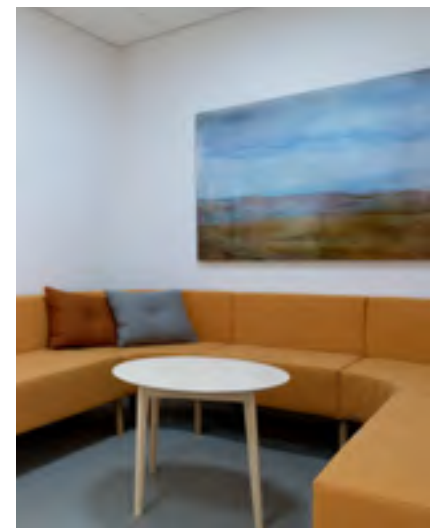
I anhörigrummet finns en bild, ett utsnitt av ett landskap som representerar det pågående livet. I rummet innanför, där mötet med den döde sker, uppstår en imaginär återspeglning av utsnittet genom en lens, som vore hela rummet en kamera, en camera obscura. Bilden som lyser ut från väggen är suddig och upp-och-nedvänd för att reflektera det kaos som råder. Men också för att påminna om att livet och verkligheten letar sig in i det mörka rummet, vad som än händer. Ovanför bären skimrar den med horisontella stråk i milda

jordfärger, brunt violett ovanför och himmelsblå toner nedtill. Det är dödens och avskedets rum. I sitt gemensamma verk har Maria Hurtig och Ewa Stackelberg gestaltat smärtans och avskedets gränsland.

23. Camera Obscura

Ewa Stackelberg
Maria Hurtig

Avskedsrum C4:33

In the Borderland of Farewell

In the family room there is an image, a section of a landscape that represents ongoing life. In the room beyond, where the encounter with the deceased occurs, an imaginary reflection of the section appears through a lens, as if the whole room were a camera, a camera obscura. The image radiating from the wall is indistinct and upside down in order to reflect the prevailing chaos, and also to remind one that whatever happens, life and reality find their way into the dark room. Horizontal stripes in mild earth colours, brownish violet above,

and sky blue tones below, shimmer above the bed. This is the space of death and farewell. In their joint work, Maria Hurtig and Ewa Stackelberg have given form to the borderland between pain and farewell.

23. Camera Obscura

Ewa Stackelberg
Maria Hurtig

Farewell Room C4:33

»Jag ville att det ska vara lekfullt och att det skulle vara skapat tillsammans med andra konstnärer så att det kunde inbegripa många språk som spelar mot varandra.«

Katya Sander

En skattkista

Det mest interaktiva arbetet bland den nya konsten på sjukhuset är förmodligen Katya Sanders digitala konstverk. De flesta patientrum på sjukhuset är utrustade med skärmar och tillhörande fjärrkontroller. Vid skärmen kan patienter och besökare fördriva tiden med att se på TV eller få information från sjukhuset. Väljer du alternativet konst och kultur på fjärrkontrollen kastas du in i ett annorlunda virtuellt universum som väntar på att bli upptäckt.

Det första du möts av är ett mångfärgat och roterande klot. Klotet är tecknat för hand och sidorna har olika färger. Klotet har analog karaktär trots att det är en digital bild och man kommer att tänka på gamla uppfinnares skisser och modeller från förr i tiden. Med pekaren kan man snurra och vrida på formen. Undersöka dess tredimensionalitet. Det är bara början. För den som drivs av nyfikenhet finns ytterligare portaler att upptäcka.

Stannar du till och klickar på någon av de färglagda fasetterna förs du vidare på nytt. En film inleds. Den kan vara tecknad eller inspelad och pågå i några få minuter, upp till en

kvart. Korta lågmälda berättelser som utspelar sig i en fiktiv värld, emellanåt sker något igenkännbart och stundom även något på sjukhuset där man befinner sig. Episoderna kan förstås av både barn och vuxna, även om andemeningen kan uppfattas olika, beroende på erfarenheter. Flera av filmerna är skapade av Katya Sander, men merparten är gjorda av andra inbjudna konstnärer.

Konstnärerna som Katya Sander bjudit in att delta i skapandet av konstverket har förhållit sig fritt till uppdraget. De har alla sett varandras filmer och instruktionen har varit att plocka ut ett element, ett ljud, en figur eller en logik och låta det återuppträda i den egna berättelsen. Som i en stafett.

24. Den långsamma världen

Katya Sander med Følsom Front, Hanne Dagmar Raaberg, Janna Holmstedt, Karin Wegsjö, Kirsten Astrup, Misja Thirslund Krenchel, Mo Maja Moesgaard, Niki Lindroth von Bahr och Thomas Elsted.

Vårdrum

»I wanted it to be playful and I wanted it to be created in collaboration with other artists so that it could include many languages that play against each other.«

Katya Sander

A Treasure Chest

The most interactive of the artworks at the hospital is probably Katya Sander's digital artwork. The majority of the patient rooms are equipped with screens and accompanying remote controls. The patients and visitors can pass the time watching television or receiving hospital information. If one selects "Art and Culture" on the remote control one is transported to a different virtual universe which is waiting to be discovered.

The first thing you encounter is a multi-coloured rotating sphere. Drawn by hand, each side has a different colour. Despite being a digital image the sphere has an analogue character that one may associate to and one associates to inventors' sketches and models from the past years. Using the remote control, one can rotate and twist the sphere and investigate its three dimensionality. And that's just the beginning. For those who are curious there are additional portals to discover.

If you pause and click on one of the brightly coloured facets you will be transported somewhere else. A film begins. It may be animated or a film with actors, lasting anywhere from a few minutes up to a quarter of an hour. Short,

unobtrusive stories that take place in a fictitious world. Now and then, events in the film take place at the hospital where the work is installed. The various short films can be understood by both children and adults, although the essence may be understood differently depending on the experiences of the viewers. Katya Sander has created several of the films; however, the majority were produced by other artists who Katya has invited to join the project as collaborators.

The artists Katya Sander invited to participate in creating the artwork have had no restrictions in how they relate to the assignment. They have all seen each other's films and have been instructed to select an element, a sound, a figure or some logic and let it resurface in their own story. Like in a relay race.

24. The Slow World

Katya Sander with Følsom Front, Hanne Dagmar Raaberg, Janna Holmstedt, Karin Wegsjö, Kirsten Astrup, Misja Thirslund Krenchel, Mo Maja Moesgaard, Niki Lindroth von Bahr and Thomas Elsted.

Care rooms

» Jag har komponerat formerna i ett pulserande crescendo som stiger upp och ner i sekvenser. Ju närmare ingången, desto större.«

Renate Wolff

Till rytmen av violett, rött, grönt och blått

Om det gamla Karolinska sjukhuset när det byggdes på 1930-talet ansågs placerat i stadens utkant utgör nya Karolinska Universitets-sjukhuset idag en självklar del av stadsrummet. Sjukhusgaraget blir för många besökare deras första kontakt med byggnaden och hur miljön möter oss blir i högsta grad viktig för upplevelsen.

Under markytan på plan 2 är det upplyst och det enorma utrymmet domineras av en varm gul ton som arkitekterna redan bestämt på förhand. För konstnären Renate Wolff blev utmaningen förutom att förhålla sig till den gula färgen att ge garaget det som saknades, nämligen de nödvändiga intuitiva markörerna för att uppfatta avstånden och orientera sig. Längs väggarna under promenaden på drygt 200 meter har hon låtit gulheten få utgöra

fond för lekfulla pelarformer i olika höjd och muntra kontrasterande färger: mjuka och skiftande nyanser av rött, blått, grönt och violett. Former som kan liknas vid impulser som löper horisontellt likt noter i ett musikstycke. Ett färgtema på 50 meter för varje ingång. Och det är just det. Du kan inte uppleva konstverket i sin helhet utan det sträcker sig linjärt ut i rummet och tiden som en melodi – eller en rytm – och följer med dig upp och ut i sjukhusbyggnaden. Memorera din färg och du hittar lätt tillbaka till ursprungsplatsen.

25. Impuls

Renate Wolff

Garage

To the Beat of Violet, Red, Green and Blue

Built in the 1930s, the old Karolinska hospital was located on the outskirts of the city, but as the city has grown the new Karolinska University Hospital forms an integral part of the cityscape. For many visitors the hospital garage is their first contact with the building, and how we react to the environment is paramount for our experience of the hospital.

The subterranean level 2 is illuminated and the huge space is dominated by a warm yellow tone determined by the architects. For artist Renate Wolff, the challenge, apart from relating to the yellow tone, was to give the garage what it lacked, namely the necessary intuitive markers that we use to perceive distances and orientate ourselves. Along the walls throughout the 200 metre walk, the yellowness forms the backdrop for playful

pillar-like forms of differing heights and cheerful contrasting colours: soft and varying shades of red, blue, green and violet. Forms that can be likened to impulses running horizontally like notes in a music score. Each entrance has its own colour scheme of some 50 metres. And that's it. You cannot experience the artwork in its entirety as it extends linearly in space and time like a melody – or a rhythm – and accompanies you upwards into the hospital building. If you memorise your colour you will easily find your way back to the starting point.

25. Impulse

Renate Wolff

Garage

»I have composed the forms in a pulsating crescendo rising up and down in sequences. The closer to the entrance, the greater they are.«

Renate Wolff

Bära och buret

Sjukhusbesökare som kommer in via Akademiska stråket möter Anna Åstrands konstverk *Support System*. Vagt igenkännbara vardagsobjekt liksom klamrar sig fast vid väggar och pelare. Rep, madrasser, kartong. Sjukhuset har, precis som människorna som vistas där, en kropp. Den består av ett intrikat system av stål, glas, isoleringsmaterial, gips, betong, luftintag, ljusinsläpp och signalsystem. Med alla som ständigt anländer och lämnar huset genom någon av entréerna uppstår till och med något som kan liknas vid andning. En hypermodern byggnad skiljer sig på alla tänkbara sätt från äldre tiders. Men grundprincipen måste alltid vara densamma: Helheten utgörs av bärande respektive vilande delar.

Rep, madrass och kartongdelar är föremål som alltid finns till för något annat och "blir till" i förhållande till något. Hjälpmedel. Emballera,

hålla samman, utgöra mjukt underlag för någon som behöver vila. Det är som om Anna Åstrand velat uppmärksamma sjukhuskroppen som en annan sorts existens i tillvaron. En organism som tas för given och som enkom är skapad för att tjäna andra. Vem tar hand om byggnaden? Med sina installationer är det som om konstnären tillför en mänsklig aspekt till den hårt rationaliserade arkitekturen. Någon påminner oss om att se på byggnaden med ett ögonblick av ömhet.

26. Support System

Anna Åstrand

Norra entréerna, vårdbyggnaden

» Jag ser mina kompositioner som stiliserade skräphögar. Jag tycker om skräp och läget mellan att brukas och vara förbrukat.«

Anna Åstrand

Wear and Worn

Visitors entering the hospital via Akademiska stråket encounter Anna Åstrand's artwork *Support System*. Vaguely familiar quotidian objects appear to cling to the walls and pillars. Ropes, mattresses, cardboard. The hospital, like the people who spend time here, has a body. It consists of an intricate system of steel, glass, insulation material, plaster, concrete, air intakes, light-emitting and signal systems. The constant influx of people arriving and leaving the building via any of the entrances creates something resembling breathing. A state-of-the-art building differs in all possible ways from those of previous times. However, the basic principle must always be the same: the whole consists of supporting as well as resting parts.

Ropes, mattresses and pieces of cardboard are objects of support that "come to life" in

relation to something else. Things that aid us. Packing, holding together, providing soft bedding for someone who needs to rest. It is as if Anna Åstrand has chosen to highlight the body of the hospital as another kind of existence. An organism that is taken for granted and is created solely to serve others. Who looks after the building? With her installations, it is as though the artist adds a human aspect to the highly rationalised architecture. Someone reminds us to look at the building with a moment of tenderness.

26. Support System

Anna Åstrand

The North Entrances of the Care Building

» I regard my compositions as stylised rubbish heaps. I like rubbish and the state between being used and used up.«

Anna Åstrand

Caroline Viebke

Onkologisjuksköterska

Rivers and Dreamers. Konstnär Albin Biblom (s 82)

Bilderna är så fina! De är väldigt lätta att relatera till och jag tror att det är på grund av naturen. Alla har upplevelser och minnen från naturen och den här fotoblandade konsten får nog människor att känna sig hemma här på något sätt. En bra sak är att bilderna kommer att få igång samtal på ett enkelt sätt. Allt blir mycket bättre om man kan prata. Jag tror att många kommer att reagera, kanske inte första men andra gången. Här finns en igenkännande röd tråd som går genom alla rum, samma skog och natur. Även om man förflyttar sig känner man igen temat. Samma värme i behandlingsrummet som i uppvakningsrummet. Jag tycker så mycket om den avsågade trädstammen, man vill gå fram och ta på den. Även om den är glasad kan man känna precis hur det känns i fingertopparna med det sträva. Den är så enkel. Här finns också flamingon och apan i skogsdungen. Jag är själv uppvuxen med skog, men jag tror att det kommer att väcka minnen från resor och upplevelser hos de flesta. Bilderna sticker inte ut, inget som ropar på uppmärksamhet eller värderingar. Bara lugn.

Caroline Viebke

Oncology nurse

Rivers and Dreamers. Artist Albin Biblom (p 82)

The images are so beautiful. They are very easy to relate to and I think it is because of the nature. Everyone has experiences and memories from nature and I think this photo-blended art somehow makes people feel at home here. One good thing is that the images will kick start conversations in an easy manner. Everything is much better if you one can talk. I think many people will react, maybe not at first glance but definitely the second time around. There is a common thread running through all the spaces, the same forest and nature. Even if one moves from one space to another, one recognises the theme. There is the same warmth in the treatment room as in the recovery room. I really like the sawn-off tree trunk, one wants to touch it. Even if it is behind glass, one can feel its roughness on the fingertips. It's so simple. There is also a flamingo and an ape in the grove. I grew up in proximity to a forest, and I think the art will trigger memories from journeys and experiences in most people. The pictures do not impose themselves; there is nothing that demands your attention or judgment. Just calm.

Glimtar av äventyr

Detaljer kan göra stor skillnad. Albin Bibloms serie fotografiska verk kan ses som ett fantastiskt fönster mot andra världar. En påminnelse om att livet också kan utspela sig på helt andra och äventyrliga platser. Drömmen om jungeln med sin växande kraft och variationsrikedom framträder här som själva sinnebilderna för något långt borta. En fristad för tanken, en jordmån för möjligheter och en flykt från sakernas tillstånd.

I en del av gestaltningen har Albin Biblom valt att låta ett tvärsnitt av en stor trädstam ta plats i behandlingsrummet. Här är naturen hämtad direkt från verkligheten och med kraft tränger den in i den kliniska miljön i strålbekämpningsrummet. Barken och stammen

med alla dess årsringar ger betraktaren en förnimmelse av skog och att vistas i naturen.

Naturen som inspiration och idégivare går även som en röd tråd genom vetenskapshistorien, vilken också inkluderas i konstverket genom citat av nobelpristagaren Marie Curie (1867–1934), som upptäckte strålningen och dess medicinska användningsområden. Här och var i konstverket förekommer Curies trösterika ord, som andas hoppfullhet och framåtanda.

27. Rivers and Dreamers

Albin Biblom

Brachyterapi, G5:02 och G6:04

»I konstverket ville jag skapa en miljö som är kontemplativ och distraherande och som bäddar in en när man kommer in som patient. Vid en återkomst hit ska det finnas fler lager att upptäcka, som de insmugna citaten av Marie Curie.«

Albin Biblom

Glimpses of Adventures

Details can make a big difference. Albin Biblom's series of photographic works may be regarded as an imaginative window onto other worlds. A reminder that life can also take place in completely different and adventurous places. The dream of the jungle with its growing power and variety appears here as a symbol for something far away. A sanctuary for ideas, a breeding ground for opportunities and an escape from the normal state of affairs.

As part of the artistic intervention, Albin Biblom has installed a cross section of a large tree trunk in the treatment room. Here, nature is taken directly from reality and powerfully penetrates into the clinical environment of the radiation treatment room. The bark and the

trunk with its annual rings give the viewer a sensation of a forest and of being in nature.

Nature as inspiration and innovator runs like a common thread through the history of science, which is also included in the artwork in the form of quotations by Nobel laureate Marie Curie (1867-1934), who discovered radiation and its medical uses. Here and there Curie's consoling words appear in the artwork, breathing hopefulness and ambition.

27. Rivers and Dreamers

Albin Biblom

Brachytherapy, G5:02 and G6:04

»In the artwork I wanted to create an environment that is contemplative and distracting and in which one is enveloped upon entering. When one returns there should be more layers to discover, such as the inserted quotations of Marie Curie.«

Albin Biblom

Livets färger

Vi människor har försetts med flera olika sätt att se. Dels med våra ögon och dels genom att föreställa oss en inre verklighet. När vi blundar går det ännu lättare. Tankar som dessa kan vara en ingång till Tobias Sjöbergs säregna målningar.

Hela avdelningen är ljust färgsatt, vitt och rosa. Målningarna är så stora att de nästan blir som en del av arkitekturen. Med sin storlek och sitt gåtfulla skimmer fascinerar de samtidigt som de verkar främmande. Hur vi uppfattar färg och struktur beror på hur ljuset faller.

Konstnären har inte målat med vanliga färger som akryl eller olja. De "färger" vi ser utgörs av honung, glimmer och äggvita. Ämnas olika egenskaper tjänstgör inte bara som färg, utan även som tid, ljus och rum. Honung och äggvita är levande materia som kommer att förändras i struktur och nyans över tid.

Pigmenten blir bärare av symbolik. Glimmern, ett mineral som återfinns i berget, står för det eviga. Honungen är den förkroppsligade övergången från solljus till växtlighet och energi. Och så äggvitan, slutligen, som står för återfödelse och utveckling.

Substanserna har Tobias Sjöberg överfört direkt på glaset med sina händer. Eftersom det slutliga resultatet ska ses spegelvänt kan han inte helt kontrollera effekten av handrörelserna. Resultat ser man efteråt. Så som livet självt.

28. En kosmologi

Tobias Sjöberg

Gammakniven B3:19, Gävlegatan 43

» Mitt verk har kanske mycket med själva handlingen att göra – levande färgämnen i omvandling och förvandling, i ett med handen – här och nu.«

Tobias Sjöberg

The Colours of Life

We have been endowed with the ability to see in different ways. We see partly with our eyes and partly by imagining an inner reality. When we sleep, it's even easier. Ideas like these can serve as an entry to Tobias Sjöberg's singular paintings.

The ward has been painted in bright colours, white and pink. The paintings are so large that they almost become part of the architecture. Their great dimensions and mysterious shimmer fascinate us while at the same time they appear somewhat strange. How we perceive colour and structure depends on how the light falls.

The artist has not painted with normal paint such as acrylic or oil. The "paint" we see is composed of honey, mica and egg white. The characteristics of the materials serve not only as paint, but also as time, light and space. Honey and egg white are living materials

whose structures and nuances will change over time.

The pigments are bearers of symbolism. Mica, a mineral found in rocks, represents the eternal. The honey is the embodied transition from sunlight to vegetation and energy. And finally we have egg white which represents rebirth and development.

Tobias Sjöberg has applied the substances directly on the glass with his hands. As the final result will be seen reversed he cannot entirely control the effects of the hand movements. The result may be seen afterwards. Like life itself.

28. A Cosmology

Tobias Sjöberg

Gammakniven B3:19, Gävlegatan 43

» My work has perhaps much to do with the actual action, living paint materials in transition and transformation, as one with the hand – here and now.«

Tobias Sjöberg

Musik i rörelse

Förverkligandet av konstprojektet för det nya sjukhuset är bland det mest omfattande i sitt slag. Med kraften i ett sådant stort projekt bryts gränser och ny mark beträds där konsten tillåts präglas av sin tid, såväl tekniskt som estetiskt. För luftrummen i sjukhusets skyways mellan två byggnadskroppar och i väntlounge till garaget, har tonsättaren Kim Hedås skapat ett fem timmar och tjuogoåtta minuter långt musikstycke, eller ljudverk om man så vill. Verket är komponerat och installerat på ett sätt som möjliggör ett rörligt ljud. Rörelser, placeringar och riktningar är inkomponerade i fraserna. Ljudbilden finns där många människor hela tiden passerar, natt som dag.

“En inspiration för musiken är de rörelsemönster som bildas när människor rör sig i en entré – rörelsemönster med olika tempo, olika riktningar, olika formationer. Dessa rörelser sammansmälter med de ljud som naturligt finns i entrérummen – röster, fotsteg och hissljud. Tanken är att musiken ska upplevas som mänsklig och taktil, som en vidareutveckling av det som redan finns i dessa rum.”

Verket spelas dygnet runt, året om och fungerar inte som ett traditionellt musikstycke eller en symfoni, där det finns intron, höjdpunkter eller slutackord. Här finns inga melodier i vardaglig mening, utan musiken utvecklas över tid och rör sig som ett fritt och rörligt skeende. Strukturen består av faser

som långsamt förskjuts. Mönstret upprepas först efter mycket lång tid. Varje dygn blir på så sätt unikt eftersom det går flera veckor innan mönstret återkommer.

29. In

Kim Hedås

Behandlingsbyggnaden G7:00 skyway till F7
Akademiska stråket 13

Music in Motion

The realisation of the public art commissions for the new Karolinska University Hospital in Solna is one of the most comprehensive of its kind. The power in such a major project allows boundaries to be crossed and new ground to be broken where the art is allowed to be characterised by its time, both technically and aesthetically. For the airspace in the hospital's skyways between two buildings and in the waiting area adjacent to the garage, composer Kim Hedås has created a five-hour, twenty-eight minute long piece of music, or a sound work. The work is composed and installed in such a way that makes possible a moving sound. Movements, placements and directions are incorporated into the phrases. The

soundscape is located where many people constantly pass by, night and day.

"A source of inspiration for the music is the movement patterns that are made when people move about in the entrance area – movement patterns of different speeds, different directions and different formations. The movements merge with the sounds that naturally exist in the entrance areas – voices, footsteps and sounds from the lifts. The idea is that the music should be experienced as human and tactile, as a development of what pre-exists in these spaces."

Played around the clock, all year round, the work does not function like a traditional piece of music or a symphony, in which there

is an introduction, highlights or a final chord. There are no melodies in an everyday sense, instead the music develops over time and moves in a free and mobile process. The structure comprises phases that are slowly displaced and after a very long time the pattern is repeated. In this way, each 24-hour period is unique as it takes several weeks before the pattern is repeated.

29. In

Kim Hedås

The Care Building G7:00 skyway to F7
Akademiska stråket 13

»Med näsdukarna vill vi tillföra något taktilt och mjukt till platsen. Man kan slå sig ner, låta handen följa ytan, präglingen, vecken, formen. Här kan man ta skydd när det blåser. Vi vill upphöja det anspråkslösa och vardagliga till något vackert.«

Karin Lindh och Mats Karlsson

»With the handkerchiefs we wanted to give the place something tactile and soft. One can sit down, run one's hand along the surface, the embossment, the pleats, the form. Here one can shelter from the wind. We want to elevate the unpretentious and everyday into something beautiful.«

Karin Lindh and Mats Karlsson

I den gröna passagen

Gång- och cykelstråket norr om vårdbyggnaden löper som en grön passage i ett förtätat stadsområde. Här får inga bilar köra. Allmänhet, besökare och vårdpersonal kan däremot röra sig fritt ända från gamla Karolinskas vackra sjukhuspark till Karolinska Institutets grönområde. Förbindelsen heter Akademiska stråket. Här pågår ett ständigt möte mellan vården, utbildningen och forskningen. Ett slags kunskapsmässig in- och utandning.

Det första man lägger märke till är tre oregelbundet vita objekt – förstorade näsdukar som tycks ha blivit fångade av en rejäl vindpust. På en annan plats finns en enkel struktur på vilken ett hundratal glaskupor får symbolisera de mikroskopiska fuktubblor som framkallas i en utandning. På kvällen

lyser de med ett milt sken som sakta skiftar beroende på luftfuktigheten.

Konstnärernas tredje bidrag till Akademiska stråket finns på en liten kulle. En stor rund skiva på pelare, vinklad ner mot växtligheten. Reflexerna glimmar i blått, rött och grönt. Ljuset skimrar och skiftar. Skivans baksida är spegelblank och fångar en glimt av himlen. En alldeles unik och specialgjord ljuskälla för växterna.

30. Andetag

Karin Lindh och Mats Karlsson

Akademiska stråket 1–14

In the Green Corridor

The pedestrian and cycle track north of the care building runs like a green passage through a densified urban area. Here there are no cars, instead, the public, visitors and healthcare professionals can move freely from the old Karolinska Hospital's beautiful hospital park to the green area of the Karolinska Institute. The connecting walkway is called Akademiska stråket. Here, an ongoing encounter between healthcare, education and research takes place – a kind of inhalation and exhalation of knowledgeable.

The first thing one notices is three irregular white objects, enlarged handkerchiefs that appear to have been caught by a strong gust of wind. In another location there is a simple structure on which some hundred glass covers symbolise the microscopic moisture bubbles

that develop in an exhalation. In the evening they shine with a mild gleam that slowly shifts depending on the humidity.

The artist's third contribution to Akademiska stråket is installed on a small hill. A large, round disc on pillars, angled down to the vegetation. The reflexes glow in blue, red and green. The light shimmers and shifts. The reverse side of the disc is shiny and captures a glimpse of the sky. A quite unique and specially made light source for the plants.

30. Breath

Karin Lindh and Mats Karlsson

Akademiska stråket 1–14

Stjärnor och människor

Att titta upp mot de tindrande stjärnorna på himlavalvet har människan gjort sedan urminnes tider. I modern tid har vi i västvärlden fått veta att den synbara variationen av storlek visar att stjärnorna befinner sig på olika avstånd från jorden. Därmed förkastades även idén om att ljuskällorna var fästade på insidan av ett valv. Historiskt sett är denna insikt ganska ny, bara omkring 500 år. I andra delar av världen var detta känt långt tidigare.

De nyvunna kunskaperna i väst väckte nya frågor och förändrade människans förståelse av sig själv och sin tillvaro. Vår egen himlakropp, jordklotet, visade sig vara det som rörde sig medan himlavalvet höll sig stilla. Stjärn-skådarnas studier kunde tjäna som stöd för sjömän på havet och som kalender vid planering av jordbrukets olika faser. De här urgamla

kunskaperna är utgångspunkt i de tre verken av Kazuyo Nomura.

Det första verket utgörs av 12 cirkulära "månadsplattor". Genom perforeringarna löper en tråd som bildar ett nytt mönster baserat på stjärntecknens positioner. Året är 2050 och varje bild visar stjärnhimlen över Stockholm från januari till december. De ljusaste representerar sommarmånaderna.

Astronomi och broderi

Det andra verket i en annan del av korridoren består av färgstarka lådor perforerade och trådade med ett stjärntecken för varje låda: Cassiopeja, Lilla Björnen, Tvillingarna, Orion och några till.

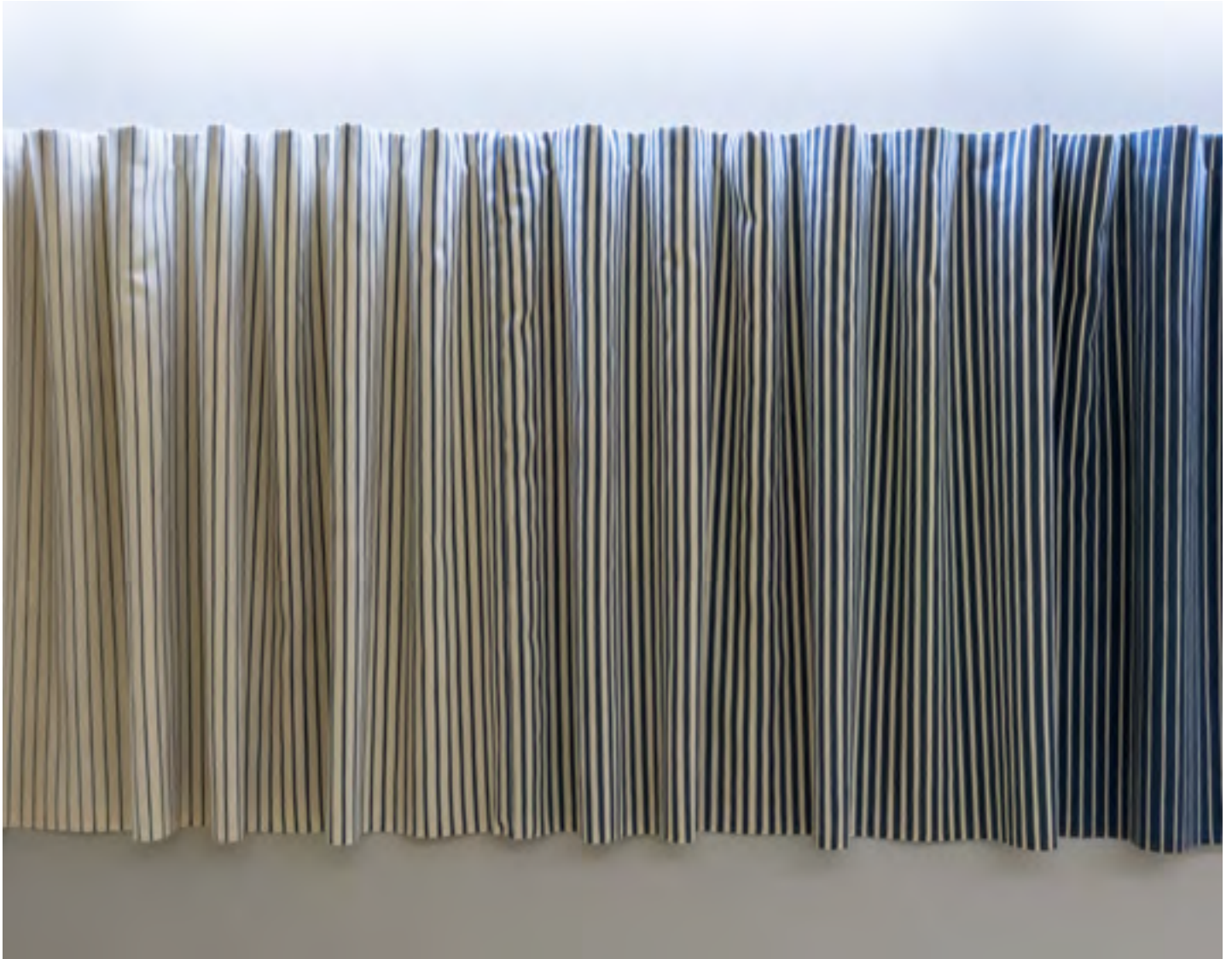
Det tredje verket består av en sex meter bred mjukt böljande väv där betraktaren genom vertikala mörka och ljusa band kan följa

ljusets skiftningar över ett år. De mörkblå nyanserna dominerar i början och slutet och de ljusaste i naturvitt tar plats i mitten.

31. Konstallation

Kazuyo Nomura

Behandlingsbyggnad
Väntrum G3:05
Anna Steckséns gata 41

Stars and People

Since the beginning of time people have looked up at the twinkling stars in the firmament. In modern times, we in the west have learned that the visible variation in size demonstrates that the stars are located at different distances from the earth. Thus the idea that the light sources were attached to the inside of a vast solid dome was rejected. Historically, this insight is quite new; it is only about 500 years old. In other parts of the world this was known much earlier.

The incorporation of this new knowledge in the west gave rise to new questions and changed people's understanding of themselves and their existence. We understood that it was our own celestial body, the earth, that moved while the sky remained still. The astronomers' studies served as an aid for sail-

ors at sea and as a calendar for planning the various phases of agriculture. This ancient knowledge is the starting point for Kazuyo Nomura's three works.

The first work comprises 12 circular "month discs". Through the perforations, a thread forms a new pattern based on the position of the star sign. The year is 2050 and each image shows the starry Stockholm sky from January to December, with the brightest representing the summer months.

Astronomy and embroidery

The second work, located in another part of the corridor consists of colourful boxes, each one perforated and threaded with a zodiac sign: Cassiopeia, Ursa Minor, Gemini, Orion and others.

The third work consists of a six metre wide,

softly billowing fabric. Through vertical dark and light coloured ribbons the viewer can follow the variations of the light during a year. The dark blue nuances dominate at the beginning and the end and the lightest off-white nuance appears in the middle.

31. Constellation

Kazuyo Nomura

The Treatment Building
Waiting Room G3:05
Anna Steckséns gata 41

Bladimir Hjertberg Vazquez

Utvecklingssjuksköterska. Radiologi bild och funktion
Ager Medicinae. Konstnär Kristoffer Zetterstrand (s 94)

Kristoffer Zetterstrands kakelkonstverk illustrerar konstens utveckling under de senaste 3500 åren. Ormen som ringlar kommer från berättelsen om Kleopatra som lät giftormar döda henne när hon blev lämnad av den romerske politikern Marcus Antonius. Jag parkerar ofta min bil här och varje gång ser jag något nytt.

När man har ett så stressigt och intensivt arbete är det avkopplande att se det här konstverket. Att få stanna upp och uppleva nya färger, nya kombinationer och idéer som mosaiken framkallar. Det lyfter hela området som är mörkt och tråkigt med sin anonyma arkitektur. Här är det fantastiskt att stanna upp efter en arbetsdag.

Jag kan bestämma mig för att bara titta på en liten bit i taget. Varje platta har så många detaljer. Hur plattorna förhåller sig till varandra blir en spännande blandning av konst, medicinsk kunskap och teknik. Det är så totalt fascinerande hur konstnären har skapat QR-kod av plattorna. Otroligt. Ibland framstår tekniken som motsatsen till konst. Men det här intresserar mig verkligen och jag stannar upp varje gång.

Bladimir Hjertberg Vazquez

Developmental nurse. Radiology, functional imaging
Ager Medicinae. Artist Kristoffer Zetterstrand (p 95)

Kristoffer Zetterstrand's ceramic artwork illustrates the development of art during the past 3,500 years. The writhing snake comes from the story of Cleopatra who allowed poisonous snakes to kill her when she was abandoned by the Roman politician Marcus Antonius. I often park my car here and each time I discover something new.

When one has a stressful and intense job, it is very relaxing to contemplate this artwork. One can pause and experience the new colours, combinations and ideas that the mosaic gives rise to. It lifts the entire area, which is so dark and boring with its anonymous architecture. At the end of a working day it's a fantastic feeling to spend some time here.

I can decide to look at just a small part at a time. Each tile has so many details. How the tiles relate to each other is an exciting combination of art, medical knowledge and technique. It is absolutely fascinating how the artist has created QR codes from the tiles. Incredible. Technology sometimes seems to be the opposite of art. However, I find this really interesting and I stop and look at it each time I pass by.

”Varje platta har så många detaljer. Hur plattorna förhåller sig till varandra blir en spännande blandning av konst, medicinsk kunskap och teknik.”

“Each tile has so many details. How the tiles relate to each other is an exciting combination of art, medical knowledge and technique.”

Läkekonstens pixlar

Muralmålningar, konstverk utförda direkt på en husfasad, var tidigt ett av de finaste uppdrag en konstnär kunde få. En skapelse inte bara för evigheten, utan också ett perfekt tillfälle att sprida kunskap och bildning. I samma tradition brer Kristoffer Zetterstrands prisbelönta kakelmosaik ut sig över två sidor av sjukhusets garage. En fantasifull encyklopedi fördelad över 27 500 mosaikplattor. Eller pixlar om man så vill. Kristoffer Zetterstrands moderna symboler, hämtade från internet och sedan manipulerade och bearbetade för den nya tidens symbollexikon, har gjort att hans verk har en självklar plats i succédataspelet Minecraft.

Det stora verket *Ager Medicinæ*, latin för "det medicinska fältet", tar upp ett helt kvar-

ter utmed Gävlegatan och Framstegsgatan och innehåller en rad rebusartade symboler som för tankarna till kunskap om kropp och natur: celler, en vulkan, ett mänskligt hjärta, landskap och växtlighet. Bilderna framträder ungefär som när man googlar bilder: storlekar och skalor kommer huller om buller så att en cell t ex inte är mycket mindre än en stor vulkan. En av de bildelement man lägger märke till extra är den gröna ormen som ringlar sig kring en stav, den klassiska symbolen för läkekonsten. Samma som på Prins Eugens väggmålning inne i huvudentrén i den gamla sjukhusbyggnaden. Mitt i det här digitala kakeluniversumet syns ett abstrakt svartvitt mönster, en QR-kod. Genom den öppnas en portal som kan ta dig vidare någon helt annan

stans. Ta fram din mobil, ladda ner QR-appen. Håll sedan skärmen mot mönstret och nu navigeras du fram till olika medicinhistoriska artiklar. Förflyttning har skett i tid och rum. Kanske har du tagit dig till sjukhuset med bil, som nu står i garaget. Du står och ser på den stora muralen och skärmens avläsning kodar dig vidare till nästa dimension, den virala, men också den cerebrala.

32. Ager Medicinæ

Kristoffer Zetterstrand

Parkeringshuset, Framstegsgatan/
Gävlegatan

Kopparormen av Prins Eugen i gamla Karolinska sjukhusets huvudentré.
The Bronze Serpent by Prince Eugen in the main entrance of the old Karolinska Hospital.

Medicine's Pixels

Mural paintings, art works executed on the façade of a building, have always been one of the finest commissions an artist could receive. A creation that is not only for eternity but also provides a perfect opportunity to disseminate knowledge and education. In the same tradition, Kristoffer Zetterstrand's award-winning tile mosaic extends across two sides of the hospital's garage. An imaginative encyclopaedia distributed over 27,500 mosaic tiles. Or if you prefer, pixels. Kristoffer Zetterstrand's modern symbols, retrieved from the internet, manipulated and processed for our time's symbolic lexicon, have ensured that his work enjoys an integral position in the successful video game Minecraft.

Zetterstrand's major work *Ager Medicinæ*,

Latin for "the field of medicine", takes up an entire block along Gävlegatan and Framstegsgatan and comprises a series of rebus-like symbols that reflect knowledge of the body and nature: cells, a volcano, a human heart, landscapes and vegetation. The pictures appear in the same way as when you google images: sizes and scales are jumbled so that, for example, a cell is not much smaller than a large volcano. One of the elements that you especially notice is the green snake twined around a rod, the classic symbol for medicine. The same symbol adorns Prince Eugene's mural in the main entrance of the old hospital building. In the centre of this digital tile universe appears an abstract black-and-white pattern, a QR code. It will open a portal

that will take you on a journey to a completely different place. Get your mobile, download the QR app, then hold the screen against the pattern. Now you can navigate to historical medical articles. Dislocation has occurred in time and space. Perhaps you came to the hospital by car, which you parked in the garage and now you are contemplating the huge mural and the screen's scanning transports you to the next dimension, the viral and also the cerebral.

32. Ager Medicinæ

Kristoffer Zetterstrand

The Car Park, Framstegsgatan/Gävlegatan

Trådar av liv

Tänk dig livet som en lång räckta av händelser utsträckta i tiden och att det gestaltas i form av ett band. Hur skulle bandet ligga? Livet går kanske i olika omloppsbanor och varje gång har banan förskjutits lite. Kanske skulle ett vanligt genomsnittligt liv lägga sig ungefär som slingorna i Katrine Helmerssons bronsskulptur *Ariadne och Labyrinten*. Som öglor ovanpå varandra som bildar en sorts pyramid och sedan en ny sådan intill, och en till och en till i olika höjd beroende på hur länge just den tillvaron pågår. Till slut har formen blivit lik en snäckas.

Att skapa former och volymer genom att stapla band av lera är en mycket gammal tek-

nik, som återfinns i de flesta kulturer, från Mali till Grekland, från Kina till Mexiko. Fram till dess att drejtekniken uppfanns användes så kallad coiling för att producera de livsviktiga kärlen som kunde fyllas med vatten och göra det möjligt att förflytta sig.

Skulptören Katrine Helmersson har tillbringat mycket tid i Mali, där hon intresserat sig för landets traditioner och arkitektur.

33. Ariadne och Labyrinten

Katrine Helmersson

Behandlingsbyggnaden, utomhus

»Jag har alltid varit intresserad av den här urgamla tekniken. Man känner igen den och den förenar oss. Ariadne-myten har också fascinerat mig. Jag tänker på att våra egna handlingar skapar en sorts livsarkitektur.«

Katrine Helmersson

Threads of Life

Imagine life as a long series of events stretched over time, represented by a ribbon. How would the ribbon lie? Perhaps life takes place in different orbits that shifts slightly with each revolution. Perhaps a normal average life could resemble the loops of Katrine Helmersson's bronze sculpture *Ariadne and the Labyrinth* – coils piled on top of each other, forming a kind of pyramid, and there is another one next to it, and another one and another one in differing heights depending on the duration of that particular existence. In the end, the shape resembles a shell.

Creating forms and volumes by stacking ribbons of clay is an ancient technique that

exists in most cultures, from Mali to Greece and from China to Mexico. Until the pottery wheel throwing technique was invented, so-called "coiling" was used to produce essential vessels that could be filled with water, which made it possible to move around.

After spending long periods of time in Mali, sculptor Katrine Helmersson has become interested in the traditions and architecture of the country.

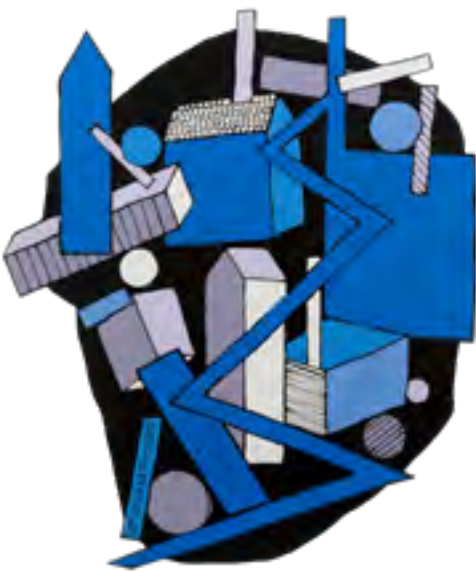
33. Ariadne and the Labyrinth

Katrine Helmersson

The Care Building, exterior

»I have always been interested in this ancient technique. One recognises it and it unites us. The myth of Ariadne has also fascinated me. I believe that our actions create a type of life architecture.«

Katrine Helmersson

Ollio – den före detta graffitikonstnären

Växte du upp i Göteborg i slutet av nittiotalet? Då kan du ha sett eller passerat graffitikonstnären Ollios målningar. Idag är de flesta verk borta av det enkla skälet att de var olagliga. För Ollio, eller Jonathan Josefsson som är hans riktiga namn, gick det betydligt bättre. Graffitins estetik, uttrycket och energin i sig är ju inte förbjudet. Man kan säga att han bidragit till att på mer synliga platser och mer långsiktigt, ha ompositionerat graffiti och berett plats för den i det offentliga och lagliga rummet. Trots att Josefsson utvunnit sin stil ur ett samtida urbant bildspråk med ursprung i New Yorks tunnelbanemiljö i början av sjuttioalet, så återknyter han samtidigt till det svenska sextiotalets explosion i barnboksillustration, som till exempel Poul Ströyer, "Fibben" Hald

eller Stig Lindberg. På sjukhuset finns inte mindre än elva av Jonathan Josefssons verk. Alltifrån barnavdelningens busiga djur i hus till avancerade abstraktioner som leker med ögats egenhet att hitta logik. Någon sådan finns inte i dessa bilder. Här finns bara labyrintiska fantasier där djup och yta är något mycket relativt. Försök bara att ta en promenad och hitta hem i den gula staden, där en sparv övervakar alla de osynliga människorna. Som ramsor och poesi med oväntade rim.

34. Dagdrömmarnas stad

Jonathan Josefsson

Pedagogiskt resurscentrum C3:34

Ollio: The Ex-Graffiti Artist

If you grew up in Gothenburg at the end of the 1990s you may have seen or passed by graffiti artist Ollio's paintings. Today most of the works are gone, for the simple reason that they were illegal. Ollio, whose real name is Jonathan Josefsson, has fared much better, because the aesthetics of graffiti, the expression and the energy per se are not prohibited. One could say that Jonathan Josefsson has contributed to the long-term repositioning of graffiti in more visible places and paved the way for its entry into public and legal spaces. Forging his style on contemporary urban imagery with its roots in the early 1970s New York subway environment, Josefsson reconnects to the 1960s Swedish explosion of children's book illustrations, including names

such as Poul Ströyer, "Fibben" Hald and Stig Lindberg. No less than eleven works of his are on display at the hospital, from the mischievous animals in houses, on the children's ward, to advanced abstractions that play with the eye's singular ability of finding logic. In these images, there is no such thing. Take a walk in the yellow city, where a sparrow monitors all the invisible people, and try to find your way back home. Like songs or poems with unexpected rhymes.

34. The City of Daydreams

Jonathan Josefsson

Educational Resource Centre C3:34

Nu kommer vi!

“Hallå där! Ja, du som står och gäspar. Kom närmare!” De som ropar på dig är kaninen, giraffen, roboten, buffeln och deras kompisar älgan, noshörningen och draken. Upphovsmannen är konstnären Mattias Adolfsson. I sitt fantasifulle och finurligt levande universum låter han sina figurer uppleva olika strapatser. I väntan på doktorn, en undersökning eller ett provsvar, får vi följa med in i fabeldjurens liv och äventyr. De detaljerade bilderna illustrerar olika händelser i en genomsnittlig 0–18-årigs liv, från baby över dagisåldern, grundskolan och till gymnasiet med lek, sport och den första kärleken.

“Genom fablerna som tema berättas olika historier ur vardagen; själva skapandet av be-

rättelserna är betraktarens. Bilderna ska verka som en påminnelse om det vanliga livet, det livet som man för tillfället har klivit ur. Valet av fabler ska också fungera som ett slags avlastning från alla nya människor man möter då man kommer till avdelningen. Jag hoppas att valet av djur kan göra det enklare att hitta karaktärer i bilderna man kan identifiera sig med. Kanske kan även robotarna bryta upp lite av den klassiska fabelkänslan och förflytta genren till en nutid.”

35. I fablernas värld

Mattias Adolfsson

Barnradiologi C7:33 och Dagvård barn F7:83

Here we Come!

“Hello there! Yes, you standing there yawning. Come closer!” The rabbit, the giraffe, the robot, the buffalo and their friends the elk, the rhino and the dragon are calling you. Artist Mattias Adolfsson has created them and in his imaginative and ingeniously dynamic universe his characters experience different adventures. While waiting for the doctor, an examination or a test result, we can join in the lives of the fable animals and accompany them on their exploits. The detailed images illustrate diverse events in the life of an average 0–18 year old, from a baby through pre-school age, elementary school to upper secondary with play, sports and first love.

“Setting out from the theme of fables, different stories of everyday life are told; the

narratives themselves are created by the viewer. The images should act as a reminder of normal life, which one has temporarily stepped out of. The choice of fables also serves as a type of respite from the many new people you meet when you come on to the ward. I hope the selection of animals can make it easier to find characters you can identify with. Perhaps the robots will break up some of the classic fable feeling and move the genre into our time.”

35. In the World of Fables

Mattias Adolfsson

Children's Radiology C7:33 and Day Centre, Children F7:83

» Berättelserna ska verka som en påminnelse om det livet som man för tillfället har klivit ur«

Mattias Adolfsson

» The stories should serve as a reminder of the life that one has temporarily stepped out of.«

Mattias Adolfsson

Livets hemligheter

Konsten att vika väv har större betydelse än vi tidigare förstått. Avancerad veckning har visat sig vara nyckeln till en rad naturfenomen. Från hur blommors kronblad utrymmeseffektivt bevaras i de små knopparna innan de slår ut, till fjärilars och andra flygfäns vingutveckling. Den mänskliga hjärnan har kunnat öka sin kognitiva yta genom veckning så att vi kan tänka mer avancerat utan att skallen behövt tillta i volym. Självaste koden för alltings liv, DNA-kedjan, utgår från intrikata vikningsmönster. Den japanska vikkonsten, origami, har gett inspiration till forskning som ökat förståelsen för naturens universella metoder. Shibori, Leyun Wangs specialitet, är en japansk

färgningsteknik som används för att göra mönster på textilier. Tekniken för shibori, som liknar batikfärgning, är att tyg viks, veckas, trådas och sys i ett oändligt antal varianter, för att skapa mönster när det färgas. I shibori finns en oräknelig mängd variationer för att binda, sy, vika, vrida eller pressa ihop tyg. Tekniken som används är både beroende av mönstret man vill uppnå och av vilket tyg som används.

Denna fascinerande konstart med anor tusen år tillbaka i tiden återfinns i Leyun Wangs infärgade, sinnliga, transparenta och skulpturala sidenverk.

Det är skört och ömtåligt, men ändå –

alldeles perfekt. Precis som det nyfödda livet. På neonatalen möts de nyblivna föräldrarna också av konstnärens mjukt svepande tuschmåleri, som påminner om årstiderna därute. Glasobjekten som också finns på avdelningen, kan tyckas anspråkslösa vid första anblicken. Om du går fram och tittar närmare får du en påminnelse om havens djup, alltings ursprung.

36. Vandrings i det inre landskapet

Leyun Wang

Neonatal C8:33

The Secrets of Life

The art of folding woven fabric is more important than previously understood. Advanced folding has proved to be the key to a series of natural phenomena. From how petals are space-efficiently preserved in small buds before they blossom, to the wing development of butterflies and other winged insects. By folding, the human brain has been able to increase its cognitive surface, enabling us to think in more advanced ways without the skull needing to increase in volume. Even the code for all life, the DNA chain, is based on intricate folding patterns. The Japanese art of paper folding, origami, has inspired research that has increased our understanding of nature's universal methods.

Shibori, Leyun Wang's speciality, is a Japanese dyeing technique used for patterning textiles. The shibori technique, which is similar to batik dyeing, entails the fabric being folded, pleated, threaded and sewn in an infinite number of ways in order to create patterns during the dyeing process. Shibori comprises countless variations of binding, sewing, folding, twisting or squeezing the fabric. The technique is dependent on the pattern desired and the type of fabric used.

Dating back a thousand years, this fascinating art form is used in Leyun Wang's dyed, sensually transparent and sculptural works.

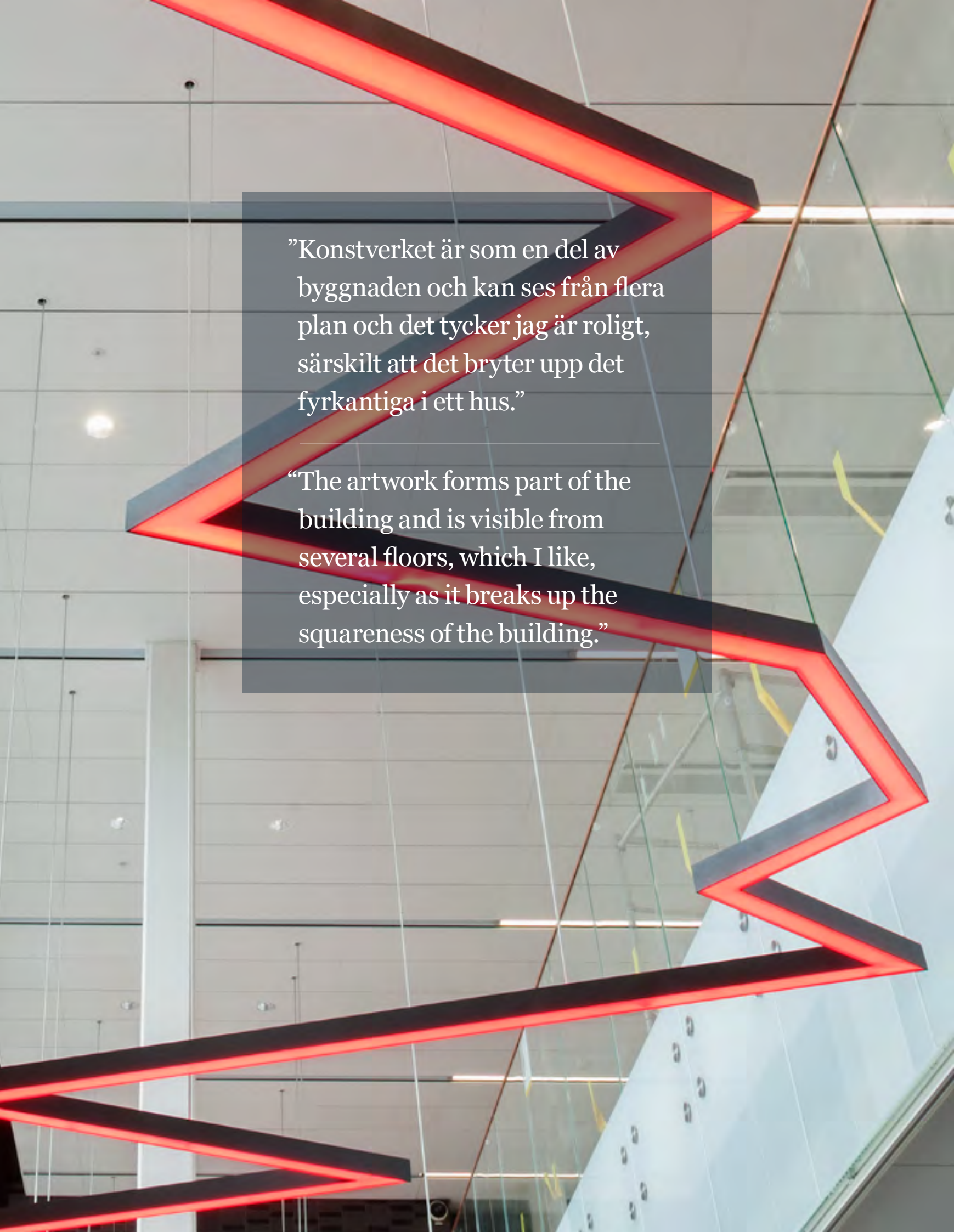
It is fragile and delicate, and yet – altogether perfect. Just like a newborn life. On the Neo-

natal ward, the new parents also encounter the artist's soft, sweeping Indian ink painting which is reminiscent of the changing of the seasons outside. There are also glass objects on the ward, which, at first glance, appear unassuming. However, on closer inspection they remind us of the depths of the ocean, the origins of everything.

36. Wandering in the Inner Landscape

Leyun Wang

Neonatal C8:33

”Konstverket är som en del av byggnaden och kan ses från flera plan och det tycker jag är roligt, särskilt att det bryter upp det fyrkantiga i ett hus.”

“The artwork forms part of the building and is visible from several floors, which I like, especially as it breaks up the squareness of the building.”

Marie Linde

Gruppledare Reception och Servicecenter
Puls. Konstnär David Svensson (s 104)

Eftersom jag är konstintresserad var jag medveten om att det skulle bli mycket konst på sjukhuset.

Det finns många sätt att se verket på. I synnerhet när det lyser upp på kvällen, då är det fint att vila ögonen på det. Jag upplever det både som lugnande och uttrycksfullt i och med att det skiftar färg då och då, och på så sätt skapas olika sinnesstämningar.

Konstverket är som en del av byggnaden och kan ses från flera plan och det tycker jag är roligt, särskilt att det bryter upp det fyrkantiga i ett hus. En stark kvalitet med *Puls* är att det just knyter an till vården, det är ju en CTG-kurva, men den öppnar även för andra associationer: Liv och rörelse, storstadskänsla men också en blick! Den är praktisk, estetisk och välkomnande.

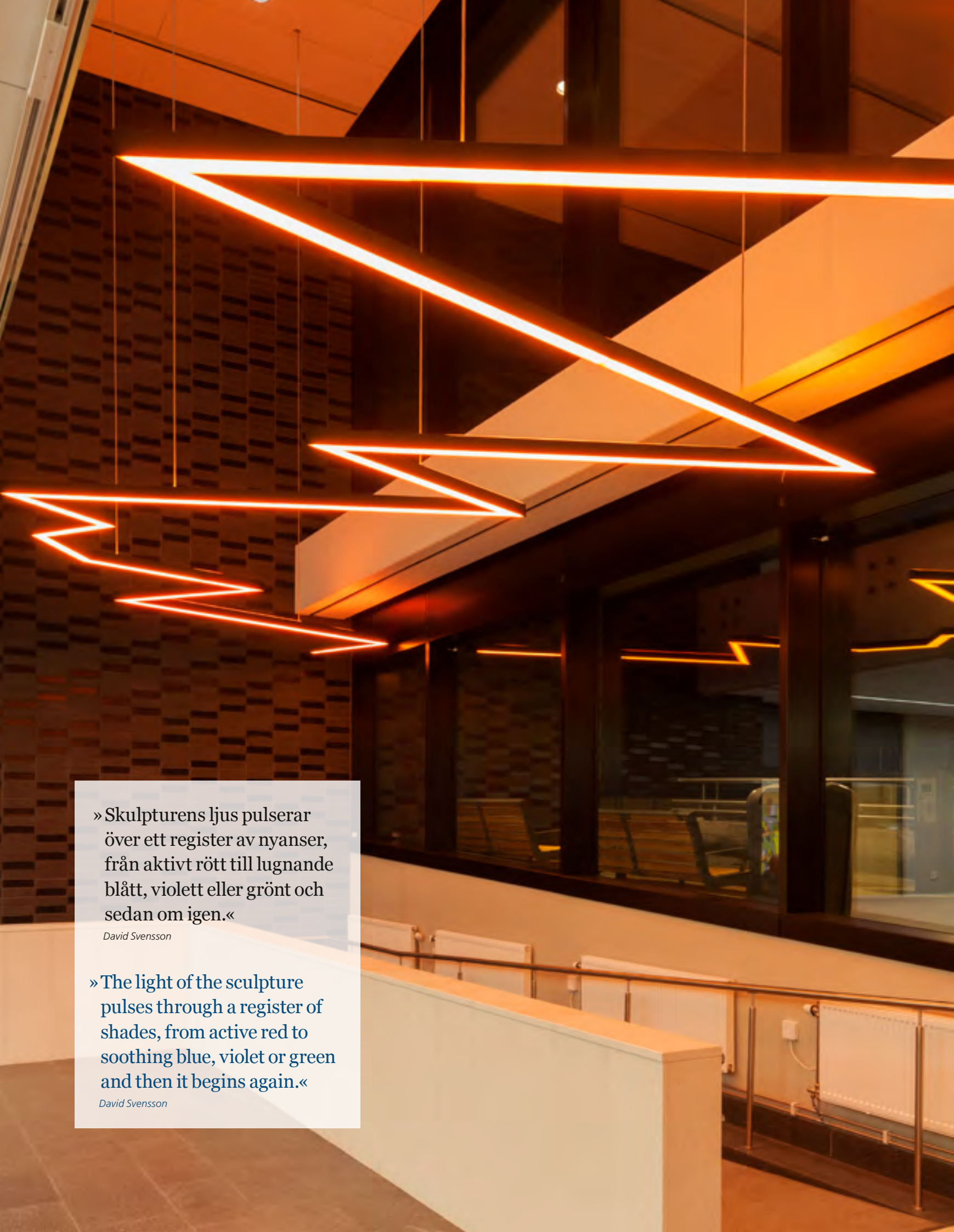
Marie Linde

Team Leader Reception and Service Centre
Pulse. Artist David Svensson (p 104)

I am interested in art so I was aware that there was going to be a lot of art installed at the hospital.

There are many ways of regarding the artwork. Especially when it's lit up in the evening, it's nice to rest your eyes on it. I experience it as both calming and expressive, as it changes colour now and again, thus creating different moods.

The artwork forms part of the building and is visible from several floors, which I like, especially as it breaks up the squareness of the building. One of the strong qualities of *Pulse* is that it is associated with care, it is a CTG curve, and it also opens up to other associations: Life and movement, a big city feeling and also a flash of lightning! It is practical, aesthetic and welcoming.

» Skulpturens ljus pulserar över ett register av nyanser, från aktivt rött till lugnande blått, violett eller grönt och sedan om igen.«

David Svensson

» The light of the sculpture pulses through a register of shades, from active red to soothing blue, violet or green and then it begins again.«

David Svensson

Här börjar det!

När ett embryo är mellan fem och sex veckor gammalt börjar det nybildade hjärtat att slå. Organismen tickar igång i sin egen självständiga rytm och demonstrerar därmed ett av evolutionens mest geniala trick: snabbtransport av syre. Och här, vid natten entrén, inleds även många besökares första möte med sjukhuset.

Redan ute på gatan vid entrén börjar David Svenssons verk *Puls* med ett starkt färgat ljus utmed murens bas. Härifrån ser man en lysande oregelbunden linje med skarpa vinklar sväva mellan våningsplanen. David Svensson arbetar ofta med ljus även om rötterna finns i måleriet. Man kan säga att han målar med ljus och även tillägga att han bygger med ljus. Kurvan, som rör sig horisontellt över ett helt

våningsplan, påminner om en förenklad sekvens ur den apparat som registrerar fostrens hjärtslag. Med utgångspunkt i CTG-utskriften från hans eget ofödda barns hjärta rör sig sekvensen tvärs över och tätt intill byggnadens arkitektur.

Skulpturens ljus pulserar över ett register av nyanser, från aktivt rött till lugnande blått, violett eller grönt och sedan om igen. Det tar tio timmar för skiftningarna i *Puls* att fullborda sitt färgvarv i en rytm som gör att den som vistas i närheten av verket varje dag aldrig kommer att se samma färg vid arbetsdagens början. Upplevelsen av färgen och ljusstyrkan förändras med årstiderna, vädret och dagsljusets skiftningar.

Att förhålla sig till rummets arkitektur,

binda ihop ute och inne och låta linjer av ljus och färg röra sig i flera dimensioner, är något David Svensson intresserat sig för och nästan drivit bortom dess gränser, i flera av sina verk. Skulpturerna är både ett med sin byggnad och samtidigt helt självständiga objekt. I Auckland på Nya Zeeland binder hans neonverk *Eyelight Lane* ihop ett helt kvarter. I den nya uppgången vid station Odenplan omges resenären av vibrerande LED-neontrådar som länkar samman markplan och underjord.

37. Puls

David Svensson

Entré, Eugeniavägen 23

This is Where it Begins!

When an embryo is between five and six weeks old the newly formed heart begins to beat. The organism ticks to its own independent rhythm, demonstrating one of evolution's most ingenious tricks; rapid transportation of oxygen. And it is here at the night entrance that many visitors first encounter the hospital.

A bright coloured light along the base of the wall outside the entrance is the beginning of David Svensson's work *Pulse*. From here one can see a shining irregular line with sharp angles floating between the floors. Although his roots are in painting David Svensson often works with light. One could say that he paints and builds with light. The curve, which moves horizontally across an entire floor, resembles a simplified sequence from the machine

recording the embryo's heartbeats. Based on a printout of a CTG scan of his unborn child's heart, the sequence moves diagonally across and close to the building's architecture.

The light of the sculpture pulses through a register of shades, from active red to soothing blue, violet or green and then begins again. It takes ten hours for the changes in *Pulse* to complete a colour loop. If you are in proximity to the work everyday, the rhythm of the piece means that you will never see the same colour at the start of the working day more than once. The experience of the colour and brightness changes with the seasons, the weather and the variations of daylight. Relating to the architecture of the space, connecting the exterior and the interior, and allowing lines of

light and colour to move in several dimensions is something that has interested David Svensson and which he has taken as far as he can. The sculptures are both one with the building and simultaneously entirely independent objects. In Auckland, New Zealand his neon work *Eyelight Lane* binds together a whole neighbourhood. At the new exit of the Odenplan underground station in Stockholm, passengers are surrounded by vibrating LED neon threads, connecting the ground floor and the subterranean floor.

37. Pulse

David Svensson

The Entrance at Eugeniavägen 23

»Mitt tema är utveckling
och rörelse.«

Helena Isoz

Det grönas universum

Pannåerna, som når från golv till tak, skiftar i milt gröna eller violettera nyanser, beroende på i vilken av sjukhusets förbindelsegångar du befinner dig. Verket sträcker sig över 100 meter och gången används av såväl besökare som patienter. Målningarna består av olika lager: Först har färgen rollats upp, sedan har konstnären sprayat på med vatten och till sist har hon rivit skikten med en kvast. Som betraktare i rörelse drivs du fram i en puls av ljusare, tyngre, lättare, tjockare och tunnare färglager. På nära håll framträder detaljer att försjunka i och längre bort förvandlas ytorna till atmosfäriska synvillor.

Konstnären själv har en påtaglig närvaro i sina målningar. Som betraktare kan du följa hennes framfart i fördjupningarna i färgen, de upprivna färglagren som blir till en handskrift. Verket kan med de omedelbara rörelserna i färgstråken uppfattas som mycket konkret samtidigt som perspektivet kan växla och

förvandla väggar till atmosfäriska rum med formationer som tycks ha uppkommit av sig själva. Förtjockningar och förtunningar uppstår och bildar kroppar, moln eller blommor. Så här förklarar hon själv: "Volymen kan byggas upp av smådelar. Tänk dig ett träd som tappat alla löv och de få som är kvar beskriver ändå volymen. Eller en dal som fylls med sjök av snöflingor."

Det är som en bländare som släpper in olika mängd ljus; slutet och öppnas. Ljuset i verket hinner växla många gånger och rytmen i kompositionen kan också vara en bild för hur man möts, följs åt en stund, för att sedan gå vidare åt skilda håll.

38. Bländare

Helena Isoz

Södra förbindelsegången, C4:26–28

The Universe of the Green

Spanning floor to ceiling, the panels alternate in mild green or violet shades depending on which of the hospital's corridors you find yourself in. Extending over 100 metres, the corridor is used by both visitors and patients. The paintings consist of different layers; the artist began by applying the paint with a roller before spraying it with water and finally scratching the layers with a broom. As a viewer passing by you are propelled along by pulsating lighter, heavier, thicker and thinner layers of paint. Up close, details appear in which to become absorbed and further away the surfaces turn into atmospheric optical illusions.

The artist herself has a significant presence in her paintings. As a viewer, you can follow her progress in the depths of the colour, the torn layers of paint that turn into handwriting. With its moving colourful streak, the work may be perceived as very concrete while simultaneously the perspective changes and

transforms walls into atmospheric spaces with formations appearing to have arisen by themselves. Thickening and diluting occurs, creating bodies, clouds or flowers. The artist describes it thus: "Volumes can be built up of small parts. Imagine a tree that has lost all of its leaves. The volume can still be described by the few that remain. Or a valley filled with a blanket of snowflakes."

It is like an aperture that closes and opens, letting in varying amounts of light. The light in the work changes numerous times and the rhythm of the composition can also represent how two people meet, stay together for a while and then go in different directions.

38. Aperture

Helena Isoz

The South Corridor System, C4:26–28

»My theme is development and movement.«

Helena Isoz

Genom lager av stål

I barnboksklassikern *Alice i Underlandet* utsätts en flicka för allehanda strapatser. Det är tack vare sin rättskänsla och sina sociala egenskaper som hon lyckas styra upp de tokigaste situationerna och klara sig. Hade hon inte varit så förnuftig skulle nog berättelsen varit betydligt mer skrämmande för unga läsare. Alice ser sin kropp växa till en jättes storlek, krympa till en tvärhand hög. Hon konfronteras med illasinnade kortspelsdrottningar och får uppleva urspårade tejudningar. Allt går bra och i slutet av boken har hon fått många nya vänner. Samma sorts lekfullhet och trygghet i en okänd och oviss miljö skapas av Anna Berglunds jätteblommor i stål och glas.

Anna Berglund fick sin utbildning i Sveriges glasrike, Småland och Nybro. Ur det rika kulturliv som frodats där under drygt ett halvsekel väcktes drömmen om ett yrkesliv i glas. Men det var inte glasblåsandet som lockade. I ateljén på Södermalm i Stockholm finns istället modeller i olika stadier av färdigställande utförda i färgstarkt papper och pärlor.

På natten lyser de orangea och gröna glasknopparna upp den enorma ljusgården. Stående stadigt på gröna stålstjälkar och med böjda kronhuvuden liknar de snälla fantasi-gestalter som befolkar den stora rymden. Står man nära kan man känna tryggheten från någon, eller kanske förnimma något vänligt att luta sig emot. Om man däremot står på en högre våning, ser blommorna ut som små knoppar som kaxigt trängt sig upp genom arkitekturens lager av stål och bildat en äng.

Blommor är en älskad och självklar symbol i konsten, men det finns också en reell lokal anknytning. Inspirationen har även hämtats från de slott och herrgårdar som är belägna runt om i Solna, som alla har eller haft praktfulla och väl anlagda trädgårdar.

39. Picta Hortum

Anna Berglund

Innergård, plan 5

» För mig utstrålar blommorna både trygghet och lite anarki. Jag känner ett stort ansvar för att mina verk ska synas i ett sjukhus.«

Anna Berglund

Through Layers of Steel

In the children's classic *Alice in Wonderland*, a girl is exposed to all kinds of calamities. Thanks to her sense of justice and her social skills she succeeds in overcoming the most difficult situations. Had she not been so sensible, the story would have been much more frightening for young readers. Alice sees her body grow to the size of a giant, shrink to the size of a hand. She is confronted with ill-tempered playing card queens and experiences crazy tea parties. But everything goes well and by the end of the story she has made many new friends. In an unknown and uncertain environment Anna Berglund's giant flowers of steel and glass create the same kind of playfulness and security.

Anna Berglund received her education in Sweden's "Kingdom of Crystal", in Småland and Nybro. In the rich cultural life that has thrived there for over half a century, her dream of a career in glass was born. However, it was not the glass blowing that appealed to her. Instead, in her studio in Södermalm, Stockholm we find models in different stages of completion in colourful paper and beads.

At night, the orange and green glass flower buds illuminate the huge glazed courtyard. Standing firmly on their green steel stalks and with their heads bowed they resemble the kind fantasy figures that are supposed to inhabit space. If you were to stand close you would feel safe and secure or perhaps perceive something kind to lean against. Seen from the upper floors the flowers resemble small buds that have cheekily pushed their way up through the steel layers of the architecture and formed a meadow.

Flowers are a beloved and common symbol in art and here there is also a local connection. Inspiration has been garnered from the many castles and mansions located in the vicinity of Solna and their magnificent and well-landscaped gardens.

39. Picta Hortum

Anna Berglund

Inner Courtyard, floor 5

» For me flowers radiate both security and a touch of anarchy. I feel a huge responsibility for my works being seen in a hospital.«

Anna Berglund

Drömmen om platser vi aldrig sett

Det finns platser som få av oss kommer att besöka, inte minst på ett sjukhus. Till tryckkammaren kommer de som exempelvis behöver behandlas för dykarsjuka eller i samband med behandling av svårläkta sår. Den som av olika skäl får vistas här – några timmar, eller regelbundet, som sjukvårdspersonalen – får möta Daniel Hoflunds installation *På andra sidan Jordan*, som bl a består av ett antal projektioner och inramade sidor ur ett filmmanus. Projektionerna visar svartvita naturlandskap och stillheten och skärpan gör att de nästan ser ut som ålderdomliga grafiska illustrationer. Rörelserna är knappt förnimbara. Verkets titel för oss till kristendomens mest mytomspunna vatten.

Sedan årtusenden har Jordanfloden, som rinner mellan Jordanien i öster och Israel och Västbanken i väster, betraktats som helig. Några decennier efter år noll och någonstans längs strandbanken ska det laddade mötet mellan Jesus och hans släkting, rabbinen

Johannes ha skett och även dopet. Den exakta platsen har förstås varit svår att fastställa och följaktligen orsakat oenighet länder emellan. Det var inte länge sedan UNESCO platsbestämde Jesu dop, en särskilt utpekad flodstump, som därmed fått officiell status som världskulturarv.

Inom konsten och filmhistorien har den här, för kristendomen, så betydelsefulla händelsen skildrats otaliga gånger. De flesta konstnärer har emellertid inte kunnat besöka den riktiga platsen, utan har hållit tillgodo med vackra landskap i närheten, som i Toskana, centrala Frankrike eller Holland. Vår idealiserade bild av hur den heliga platsen kan ha sett ut ligger därför rätt långt från verkligheten. I sitt verk har Daniel Hoflund undersökt vår sinnebild av den heliga stunden och han har valt att göra det via den italienske filmregissören Pier Paolo Pasolinis ögon. Denne gjorde 1964 en prisbelönt film som bl a skildrar Jesu dop. Inte heller Pasolini fann det tillfreds-

ställande att filma i Mellanöstern, där naturen är karg och där tusentals pilgrimer trampat sönder marken. Istället upptäckte han en plats inte långt från sin filmstudio en bit utanför Rom. Det porlande lilla vattenfallet på väggen i tryckkammaren är just platsen för filminspelningen. De inramade fotografierna och manussidorna med marginalanteckningar hör också till Pasolinis arbetsmaterial.

Bildvärlden som fyller rummet låter oss inte bara träda in i ett sagolandskap, där tiden och tankarna rör sig i takt med flodens konstanta flöde, den visar även på konstens frihet att tolka gemensamma historier.

40. På andra sidan Jordan

Daniel Hoflund

Tryckkammare F3:82

The Dream of Places we have Never Seen

There are places that few of us will ever visit, not least in a hospital. To the Hyperbaric Chamber Facility come those who need to be treated for aeroembolism or in connection with the treatment of severe wounds. Those who, for a variety of reasons, sojourn here – for a few hours, or in the case of the health-care professionals, regularly – will encounter Daniel Hoflund’s installation *On the Other Side of the Jordan*, consisting of a number of projections and framed pages from a film script. The projections display black-and-white landscapes and the silence and sharpness make them appear almost like old-fashioned graphic illustrations with barely perceptible movements. The title of the work leads us to Christianity’s most mythical water.

Since millennia, the water of the River Jordan that flows between Jordan to the east and Israel and the West Bank to the west has been considered holy. A few decades after year zero and somewhere along the river

bank, the charged meeting between Jesus and his relative, Rabbi John the Baptist, is said to have taken place and also the baptism of Jesus. The exact location has, of course, been difficult to determine and has been the cause of disagreement between countries. Recently, UNESCO determined the site of Jesus’ baptism, giving it official status as a world heritage site.

For Christianity this extremely significant event has been depicted countless times in art and film. However, most artists have been unable to visit the real location and have had to make do with beautiful landscapes in places such as Tuscany, central France or the Netherlands. Our idealised image of how the holy place may have looked is therefore far removed from reality. In his work, Daniel Hoflund has investigated our impression of the holy moment and chosen to do so through the eyes of the Italian film director Pier Paolo Pasolini, who in 1964 made an award-win-

ning film depicting the baptism of Jesus, among other things. Nor did Pasolini find it satisfying to film in the Middle East, where the nature is barren and thousands of pilgrims have trampled the ground. Instead, he discovered a place not far from his film studio, outside Rome. The image of the burbling little waterfall on the wall of the Hyperbaric Chamber is where the film was shot. The framed photographs and manuscript pages, annotated in the margin, are also part of Pasolini’s working material.

The imagery that fills the space allows us not only to enter a fairy tale landscape, where time and thoughts move in unison with the constant flow of the river, it also demonstrates the freedom of art to interpret shared stories.

40. On the Other Side of the Jordan

Daniel Hoflund

The Hyperbaric Chamber Facility F3:82

Poesi och ljus

För inte så länge sedan kunde forskare konstatera att ögat består av fler typer av nervceller än tappar (för färger) och stavar (för ljus-mörker). Ytterligare en sorts receptorer på näthinnan har upptäckts, vars funktion är att förse oss med förmågan att uppfatta var på dygnet vi befinner oss, baserat på hjärnans tolkning av ljusets våglängd.

I en av Ljuskårdarna återfinns Astrid Kroghs prisbelönta verk *Skylight*. Eftersom taket i schaktet består av en helikopterplatta når dagsljuset aldrig hit. Istället kommer den betraktare som ger sig tid att upptäcka att de fem stora månruna skivorna skiftar i färg. Stillsamt övergår djuprött och violett till orange och vitt i en loop på ungefär en timme.

Poetry and Light

Researchers recently found that the eye consists of more types of nerve cells than cones (for colours) and rods (for light-dark). Another type of receptor on the retina has been discovered, the function of which is to provide us with the ability to perceive where we are during a 24-hour period based on the brain's interpretation of the wavelength of light.

In one of the glazed inner courtyards, Astrid Krogh's award-winning work, *Skylight*, is located. The roof of the shaft consists of a helipad and consequently there is no daylight. Instead, viewers who have some time to spare will discover that the five large moon-shaped discs change colour. Deep red and violet slowly turn into orange and white in a loop of about an hour. The chronology of the

chromology is not random, it imitates the variations that the Earth's rotation around the sun gives rise to: night, dawn, daylight and twilight. It is these variations that all life has related to for millions of years; most importantly humans, long before methods of measurement of time and electric light were introduced into our everyday life. It seems natural that our bodies have developed an excellent sensitivity to the amount of information conveyed by the transitions of light. Needless to say, this raises the question: What happens when we, with our modern lifestyle, remove ourselves from this cycle?

Healing was foremost in her mind when Astrid Krogh created *Skylight*, partly by using thousands of photographs to mimic all the

nuances that bring about the variations of the day, a kind of "breathing" of light, and partly by the self-evident power of timeless beauty. How many generations before us have enjoyed and marvelled at the poetic effect of a full moon? In everyday life we pay little attention to these subtle light changes. Here, in the hospital's artificial, high-tech environment we become aware of the vital pulse of life.

41. Skylight

Astrid Krogh

Ljuskård, plan 7-12

nuances that bring about the variations of the day, a kind of "breathing" of light, and partly by the self-evident power of timeless beauty. How many generations before us have enjoyed and marvelled at the poetic effect of a full moon? In everyday life we pay little attention to these subtle light changes. Here, in the hospital's artificial, high-tech environment we become aware of the vital pulse of life.

41. Skylight

Astrid Krogh

Glazed Inner Courtyard, floors 7-12

Lekens förtrollande kraft

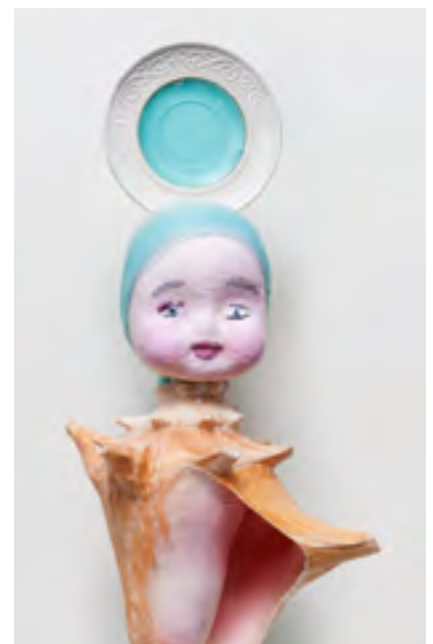
Den som någon gång lekt med dockor vet precis hur starka band som kan uppstå. Hur den än såg ut eller vad den än var gjord av, så blev dockan levande i dina händer. Blicken mötte din och tillsammans gick ni igenom glädje och sorg, äventyr och vardagsbestyr. Du var beskyddaren. Dockvärldens ömhet och fantasi väcks till liv i Katarina Lönnbys *Dockhus*, en sorts tredimensionella collage av dockhuvuden med kropp av snäckor, askar och andra ofta nostalgiska gamla saker. Varelsena är sammanfogade av välbekanta föremål, men de oväntade krockarna knuffar betraktaren in i en annan värld som kan verka både lockande

och skrämmande. Där en arm eller ett ben ska finnas, sitter istället en fjäder eller en propeller. Det främmande synliggör nya oanade förmågor. Dockorna blir nästan som magiska kultobjekt med hemliga och förtrollade superkrafter. I glasmontrarna blir de till gåtfulla museiobjekt, som rebusar för betraktaren att uttolka. Den som kommer på svaret kanske får besöka barndomens land?

42. Dockhus

Katarina Lönnby

Vårdavdelning C5:33

The Enchanting Power of Play

If you have ever played with dolls then you are aware of the strong bonds that can arise. Whatever it looked like or whatever it was made of, the doll became alive in your hands. Your eyes met and together you experienced joy and sorrow, adventures and everyday tasks. You were the protector. In Katarina Lönnby's *Dollhouse* the tenderness and imagination of the doll world is brought to life in a three-dimensional collage of doll heads with bodies of shells, boxes and other oftentimes nostalgic old things.

The creatures are joined together by familiar objects and the unexpected clashes nudge the viewer into another world that may seem both enticing and scary. Where one would

expect an arm or leg, a spring or a propeller protrudes. The unfamiliar reveals new unforeseen abilities and the dolls appear almost like magical cult objects endowed with secret and enchanted superpowers. In the vitrines they are transformed into mysterious museum objects, rebuses for the viewer to interpret. Whoever comes up with the answer may gain entry into the land of childhood.

42. Dollhouse

Katarina Lönnby

Nursing Ward C5:33

Bouchaib Dahib

Receptionist, ledsagare

Kristall. Konstnär: Jesper Nyrén (s 118)

Det finns verkligen mycket som jag tycker om av konsten i området. Det här verket går jag förbi varje dag på väg till jobbet. Jag är ledsagare och det innebär att jag guidar patienterna till olika avdelningar, så de slipper irra bort sig. De färgglada prismorna i verket vid barnakuten gör mig alltid glad och jag tänker också att de ger trygghet för dem som väntar därinne.

Jag har alltid tyckt om kristaller, ädelstenar och diamanter. För mig ger de en speciell känsla av trygghet och skydd. De rensar bort negativa energier i kroppen, stärker självkänslan och är bra för själen. De reflekterar glada och vackra färger och hjälper på det sättet till att hålla bort dåliga tankar. Min uppfattning är att konstverket ger tröst åt både föräldrar och barn. Konsten gör skillnad.

Bouchaib Dahib

Receptionist, guide

Crystal. Artist: Jesper Nyrén (p 119)

There is an awful lot I like about the art in the area. I pass by this artwork every day on my way to work. I am a guide which means that I accompany patients to different departments so they don't get lost. The colourful prisms in the work in the children's emergency ward always make me happy and I also think that they provide security for those who are waiting in there.

I have always liked crystals, jewels and diamonds. For me, they bring a special sense of security and protection. They cleanse negative energies in the body, strengthen self-esteem and are good for the soul. They reflect happy and beautiful colours and help keep negative thoughts at bay. My view is that the artwork provides comfort to both parents and children. The art makes a difference.

”De reflekterar glada och vackra färger och hjälper på det sättet till att hålla bort dåliga tankar.”

“They reflect happy and beautiful colours and help keep negative thoughts at bay.”

» Det handlar om att stoppa upp tiden, eller veckla upp den.«

Jesper Nyrén

Ordning i kaos

En diamant från en butik för skämtartiklar blev inledningen till en fördjupad relation med prismats och kristallens ljusbrytande tjustning. Verkligheten bryts upp och släpper loss färgfenomen och matematiska strålar. Att överföra denna utvikta verklighet till måleri har blivit något av Jesper Nyréns paradgren. Stillheten, färgövergångarna och ett gudomligt lugn.

Entrén till sjukhusets akut har fått en sammanhängande 35 meter lång fönsteryta, filterrad genom Jesper Nyréns oändliga, kalejdoskopiska mönster, som med sin komplexa karaktär kanske hejdar betraktaren något. Det finns anledning att stanna upp och undra: Finns här ett dolt system att avkoda? Akuten är en ovisshetens plats där många tankar kring ett fragmenterat "nu" svävar omkring. I det läget utgör de skimrande kristallinska trianglarna ett sätt att stänga ute omvärlden och skydda sig mot insyn. Antalet risker och möjligheter är oändligt stort, men om de skiktas

upp i facetter kan rum för lugn uppstå. Kristallformationerna kan också tolkas som vikingar, en sorts origami, ett sätt att "vika ihop" tiden och sakta ner farten.

Jesper Nyrén inleder alltid sina skisser på det traditionella sättet: teckningar på papper. "Jag har försökt jobba med dator som startpunkt, men det blir för enkelt", har han sagt. Att teckna orsakar en tröghet som ger utrymme för eftertanke. När sedan färgen kommer på så som i målningarna, övergår skiftningarna oerhört försiktigt. Nästan omärkligt så som på en fjärilsvinge sker en övergång från grönt till körsbärsrosa. Den effekten går bara att få fram med pensel och oljefärg.

43. Kristall

Jesper Nyrén

Akutmottagning, Anna Steckséns gata

Order in Chaos

A diamond from a joke shop was the beginning of an in-depth relationship with the artist's fascination with the refraction of light through prisms and crystals. As reality is broken up, colour phenomena and mathematical rays are released. Transferring this unfolded reality to painting has become something of a speciality for Jesper Nyrén. Silence, colour transitions and a divine calm.

The hospital's Acute Care Unit entrance has been equipped with a coherent 35-metre-long window surface, filtered through Jesper Nyrén's endless, kaleidoscopic patterns, whose complex character may slow down the viewer somewhat. And there is occasion to stop and wonder. Is there a hidden system to decode? The Acute Care Unit is a place of uncertainty where many thoughts about a fragmented "now" abound. In this situation, the shining crystalline triangles form a defence, a way of shutting out the outside world and protect oneself against trans-

parency. The number of risks and possibilities is infinitely large, but if they are stratified in facets, spaces for calm can arise. The crystal formations can also be interpreted as folds, a type of origami, a way of "folding" time and slowing down.

Jesper Nyrén always begins his sketches in the traditional way: drawings on paper. "I have tried to work with a computer but it's just too easy," he says. Drawing causes an inertia that allows for reflection. Once the colour comes in, as in the paintings, the transitions are transformed extremely cautiously. Almost unmistakably, as on a butterfly wing, a shift from green to cherry pink occurs. This effect can only be obtained with a brush and oil paint.

43. Crystal

Jesper Nyrén

Acute Care Unit, Anna Steckséns gata

» It's about stopping time, or unfolding it.«

Jesper Nyrén

Ett ingenmansland

Några meddelanden som lämnades i brevlådan:

- » Nu regnar det. Vi tar skydd i er fina, röda stuga.“
- » Hej! Vi fick just reda på att det här existerar. Vi planerar redan en liten grillfest. Informell. Fantastiskt. Känns surrealistiskt.
Kärlek till uppfinnarna från Ellinor, Emily och Fredrik.«

Vem äger stadslandskapet? Den frågan har stått i fokus för gatukonsten ända sedan sjuttioalets New York, då konstformen på allvar började bli ett fenomen. På olika sätt har den tänjt på gränserna för vad som är "det offentliga rummet".

Traffic Island, som uppfördes på en klipp-häll precis vid infarten till Eugeniattunneln, kom att bli ett informellt landmärke för bilister på Essingeleden. *Traffic Island* bestod av en röd liten stuga med tomt och staket. En påminnelse om det gamla Stockholm. Huset stod olåst, var enkelt möblerat och det hände allt som oftast att folk besökte det, och till och med nyttjade huset som en tillfällig bostad.

För att skapa en koppling till hur området sett ut innan överdäckningen av motorvägar intill det nya sjukhuset, tillfrågades konstnärerna om de var intresserade av att utforma ett platsspecifikt konstverk på Karolinska Universitetssjukhuset i Solna. Så blev det och nu består verket av tre delar; fotografier som dokumenterar projektet, en fullskalig avgjut-

ning av huset i betong och en ljuddel med uppläsningar av de brev som lämnades i husets brevlåda. Uppmärksamma förbipasserande visade stor uppskattning och spred lite extra omsorg. Under de åtta år som huset med den lilla tomten stod där ändrade platsen skepnad under året. På sommaren hängdes kläder på tork, gräsmattan vattnades och majstång restes. På vintern ordnades med julgran och belysning. I husets brevlåda lämnade intresserade besökare och tillfälliga gäster brev och hälsningar. Personer som behövt få tak över huvudet, nyfikna eller de som bara velat efterlämna en hälsning till en okänd och frånvarande värd.

Ett stycke ingenmansland har återuppstått i ny skepnad.

44. Traffic Island

AKAY och Klisterpeter (Bröderna Barsky)

BioClinicum, reception, Solnavägen 30

A No-Man's Land

"Who owns the urban landscape?" This question has been the focus of street art ever since it came into prominence in New York in the 1970s. In different ways, it has extended the boundaries for what constitutes "the public space".

Erected on a flat rock at the approach to the Eugenia tunnel, *Traffic Island* became an informal landmark for motorists on the Essingeleden. *Traffic Island* was a small red cottage with a garden and a picket fence. A reminder of old Stockholm. The house was unlocked, simply furnished and frequently visited by people who sometimes used it as a temporary residence.

In order to create a connection to how the area looked before the overbuilding of the motorway adjacent to the new hospital, the artists were asked if they were interested in creating a site-specific artwork for the Karolinska University Hospital in Solna. They were, and the work comprises three parts: photographs documenting the project, a full-

scale concrete cast of the house and a sound piece featuring readings of the letters that were left in the house's letter box. Attentive passersby showed great appreciation and care. During the eight years that the house with the small garden existed, the place changed with the seasons. In the summer clothes were hung out to dry, the lawn was watered and a maypole was raised. In the winter there was a Christmas tree and fairy lights. Interested visitors and temporary guests left letters and greetings in the letter box. People who needed a roof over their heads, the curious or those who just wanted to leave a message to an unknown and absent host.

A piece of no man's land has been resurrected in a new form.

44. Traffic Island

AKAY and Klisterpeter (The Barsky Brothers)

BioClinicum, reception, Solnavägen 30

A selection of the messages in the letter box:

»It's raining. We are sheltering in your lovely red cottage.«

»Hi, there! We just found out that this exists. We are already planning a barbecue. Informal. Fantastic. Feels surrealistic.

Love to the inventors from Ellinor, Emily and Fredrik.«

» Någons motvind kan vara en annans medvind. Att ha stiltje kan vara en stund av utveckling. Fart och stillhet, kraft och skörhet på samma gång.«

Kristina Schmid

» Someone's headwind can be someone else's tailwind. Being in a lull can be a moment of development. Speed and silence, power and fragility at the same time.«

Kristina Schmid

Vartåt blåser det?

Statyer i brons förknippas gärna med makt, kungar och krigsherrar. Kanske stabilt grenslande stegrande muskulösa hästar, som i sin tur är fastsurrade på tunga marmorfundament. Ibland stående med blicken mot horisonten med spira i handen. Så är det inte riktigt med Kristina Schmid's skulptur *Medvind, motvind, stiltje*. Dryga metern över marken, ungefär en tvååringens höjd och utan piedestal, står den lilla pandan dröjande, som försjunken i tankar inför ett knepigt beslut som måste övervägas. Förr eller senare. Nu, eller när? Som titeln antyder handlar det om en sorts riktning, eller snarare bristen på den. Väntan. Det blåser en vind som får pandans öra att fladdra

lite, och påsen att ryckas bakåt i vinden. Ska pandan streta på eller avvakta? Under tiden passar en kolibri på att ta spjärn från den lilla björnens huvud. För fågeln är det medvind och snart är den borta. På ett sjukhus blir livet komprimerat och allt, medvind, motvind och stiltje, sker under samma tak och i samma stund.

45. Medvind, motvind, stiltje

Kristina Schmid

Väntlounge C8:30–32

Which Way does the Wind Blow?

We associate bronze statues with power, kings and warlords. Perhaps resolutely straddling rampant horses anchored in heavy marble foundations, or gazing at the horizon, sceptre in hand. This is not true of Kristina Schmid's sculpture *Tailwind, Headwind, Lull*. A little more than a metre above ground, about the height of a two-year old and without a pedestal stands the little panda as if lost in thought or facing a tricky decision to be made. Sooner or later. Now or when? As the title suggests, it is about direction, or rather the lack of it. Waiting. A gust of wind causes the panda's ear to flutter and pulls the bag

backwards. Will the panda carry on or will he bide his time? Meanwhile, a hummingbird braces itself against the little bear's head. For the bird there is a tailwind and soon it will be gone. In hospital, life is compressed and everything, tailwind, headwind and lull, take place simultaneously under the same roof.

45. Tailwind, Headwind, Lull

Kristina Schmid

Waiting Lounge C8:30–32

Här hittar du konsten

- 1. Ready to Tell All**
Miriam Bäckström, s 26
Sune Bergströms Aula J3:07, Solnavägen 30
- 2. Tip of an Iceberg**
Bigert & Bergström, s 26
BioClinicum entré, Solnavägen 30
- 3. Transkription**
Ilkka Isaksson och Inger Bergström, s 29
BioClinicum ljusgård, plan 3–8 J:11
- 4. Vilande våg**
Bianca Maria Barmen, s 30
Vårdbyggnad innergård, plan 6 hiss D
- 5. In fusion – Contemplation Pieces**
Cecilia Levy, s 31
Huvudentrén, Eugeniavägen 3
- 6. Ljus (väntrum)**
Veckad himmel (andaktsrum)
Ljusinsläpp (fönster)
Irene Agbaje, s 34
Rum för stillhet D3:58, Eugeniavägen 3
- 7. Stenbrottet**
Andreas Eriksson, s 36
Huvudentrén, Eugeniavägen 3
- 8. Bilder från vinden**
Mia Andrée, s 39
Vårdbyggnad, plan 7 B7:12 och B7:18
- 9. Nördliche Dämmerung**
Johan Scott, s 40
Restaurangen, Eugeniavägen 11
- 10. Årsringar**
Kico Wigren, s 43
Vårdbyggnad, plan 8–11 B8:19–B11:19
- 11. Those Who Seek My Help**
Dryden Goodwin, s 46
Kulvert C2 till F2 och A2 till D2
- 12. De två – av samma**
Birgitta Burling, s 49
Innergård vid restaurangen
Eugeniavägen 11
- 13. Tidlösa**
Karin Sunvisson, s 50
Vårdbyggnad, plan 6, 7, 9 och 10 D:51
- 14. Mellanrummen mellan rummen**
Pasi Välimaa, s 52
Vårdbyggnad ljusgård, plan 8–11 B8:09
- 15. Organismer**
Cecilia Aaro och Matilda Fahlsten, s 55
Vårdbyggnad, plan 6 F6:72–74
- 16. Wash Up! Stream**
Kristina Matousch, s 58
Steriltekniska enheten F3:75
- 17. The Light Dragon Well**
Guangjuan Zhang, s 60
BioClinicum plan 4–8
- 18. Trädgård**
Matilda Haritz Svenson, s 63
BioClinicum innergård plan 5
- 19. Dephot**
Claes Hake, s 64
Sjukhusparken, Anna Steckséns gata
- 20. Without Boundaries**
Fredrika Linder, s 69
Ljusgård plan 5–12
- 21. Healing Flows**
Mats Hjelm, s 70
Acceleratorum, behandlingsbyggnad plan 3,
G3:08 och G3:05
- 22. A conVERSEation with Trees/
ekar, blad och tända lyktor**
Annette Senneby, s 72
Acceleratorum, G3:07 och G3:03
Behandlingsbyggnad
- 23. Camera Obscura**
Ewa Stackelberg och Maria Hurtig, s 73
Rum för avsked C4:33
- 24. Den långsamma världen**
Katya Sander, med Følson Front, Hanne
Dagmar Raaberg, Janna Holmstedt, Karin
Wegsjö, Kirsten Astrup, Misja Thirslund
Krenchel, Mo Maja Moesgaard, Niki
Lindroth von Bahr och Thomas Elsted, s 74
Vårdrum, TV-skärm
- 25. Impuls**
Renate Wolff, s 76
Garage, Eugeniavägen nedre 2–23
- 26. Support System**
Anna Åstrand, s 79
Norra entréerna, vårdbyggnaden.
Akademiska stråkets entréer 2–14,
D4:56–58
- 27. Rivers and Dreamers**
Albin Biblom, s 83
Brachyterapi, G5:02 och G6:04
- 28. En kosmologi**
Tobias Sjöberg, s 85
Gammakniven B3:19, Gävlegatan 43
- 29. In**
Kim Hedås, s 86
Behandlingsbyggnaden G7:00 skyway till F7.
Akademiska stråket 13
- 30. Andetag**
Karin Lindh och Mats Karlsson, s 88
Akademiska stråket 1–14
- 31. Konstellation**
Kazuyo Nomura, s 90
Behandlingsbyggnad. Väntrum G3:05
Anna Steckséns gata 41
- 32. Ager Medicinæ**
Kristoffer Zetterstrand, s 94
Parkeringshus
Framstegsgatan/Gävlegatan
- 33. Ariadne och Labyrinten**
Katrine Helmersson, s 97
Behandlingsbyggnad utomhus
Anna Steckséns gata 41
- 34. Dagdrömmarnas stad**
Jonathan Josefsson, s 98
Pedagogiskt resurscentrum C3:34, F4:76–78
- 35. I fablernas värld**
Mattias Adolfsson, s 100
Barnradiologi C7:33 och Dagvård barn F7:83
- 36. Vandring i det inre landskapet**
Leyun Wang, s 101
Neonatal C8:33
- 37. Puls**
David Svensson, s 105
Entré, Eugeniavägen 23
- 38. Bländare**
Helena Isoz, s 106
Södra förbindelsegången C4:26–28
- 39. Picta Hortum**
Anna Berglund, s 109
Innergård, plan 5
- 40. På andra sidan Jordan**
Daniel Hoflund, s 110
Tryckkammare F3:82
- 41. Skylight**
Astrid Krogh, s 112
Ljusgård, plan 7–12
- 42. Dockhus**
Katarina Lönnby, s 115
Vårdavdelning C5:33
- 43. Kristall**
Jesper Nyrén, s 118
Akutmottagning, Anna Steckséns gata
- 44. Traffic Island**
AKAY och Klisterpeter (Bröderna Barsky),
s 120
BioClinicum, reception, Solnavägen 30
- 45. Medvind, motvind, stiltje**
Kristina Schmid, s 122
Väntlounge C8:32

24

Visas på TV-skärmar i sjukhusets vårdrum
 Displayed on monitors in the hospital's patient rooms

- Plan 2 | Floor 2
- Plan 3, gatuplan
Floor 3, street level
- Plan 4 | Floor 4
- Plan 5 | Floor 5
- Plan 6 | Floor 6
- Plan 7 | Floor 7
- Plan 8 | Floor 8

Where to Find the Art

- 1. Ready to Tell All**
Miriam Bäckström, p 25
The Lecture Hall J3:07, Solnavägen 30
- 2. Tip of an Iceberg**
Bigert & Bergström, p 26
BioClinicum Entrance, Solnavägen 30
- 3. Transcription**
Ilkka Isaksson och Inger Bergström, p 29
BioClinicum, interior patio, floor 3–8 J:11
- 4. Resting Wave**
Bianca Maria Barmen, p 30
The Care Building, floor 6
- 5. In Fusion – Contemplation Pieces**
Cecilia Levy, p 31
Main Entrance, Eugeniavägen 3
- 6. Light (waiting room)
Folded Sky (prayer room)
Light Openings (window)**
Irene Agbaje, p 35
Multi-Faith Prayer Room, D3:58
Eugeniavägen 3
- 7. The Quarry**
Andreas Eriksson, p 36
The Lobby, Eugeniavägen 3
- 8. Images from the Attic**
Mia Andrée, p 39
The Care Building, floor 7 B7:12 och B7:18
- 9. Nördliche Dämmerung
(Northern Twilight)**
Johan Scott, p 40
The Restaurant, Main Entrance
Eugeniavägen 11
- 10. Annual Rings**
Kico Wigren, p 43
Light Courtyard, floor 8–11 B8:19–B11:19
- 11. Those Who Seek My Help**
Dryden Goodwin, p 47
Kulvert C2 to F2 and A2 to D2
- 12. The Two – Of the Same**
Birgitta Burling, p 49
Courtyard 2, Restaurant Courtyard
Eugeniavägen 11
- 13. The Autumn Crocus**
Karin Sunvisson, p 51
The Care Building, floors 6, 7, 9 and 10D:51
- 14. The Spaces between the Spaces**
Pasi Välimaa, p 52
Light Courtyard, floor 8–11 B8:09
- 15. Organisms**
Cecilia Aaro and Matilda Fahlsten, p 55
The Care Building, floor 6, F6:72–74
- 16. Wash Up! Stream**
Kristina Matousch, p 59
Sterile Technical Unit, F3:75
- 17. The light Dragon Well**
Guangjuan Zhang, p 61
BioClinicum floor 4–8
- 18. Garden**
Matilda Haritz Svenson, p 63
BioClinicum, interior patio, floor 5
- 19. Dephot**
Claes Hake, p 64
The Hospital Park, Anna Steckséns gata
- 20. Without Boundaries**
Fredrika Linder, p 69
Glazed Inner Courtyard, floors 5–12
- 21. Healing Flows**
Mats Hjelm, p 71
Radiation Therapy Accelerator Treatment
Building, floor3, G3:08 och G3:05
- 22. A conVERSEation with Trees/Oaks,
Leaves and Lit Lanterns**
Annette Senneby, p 72
Linear Accelerator Rooms G3:07 and G3:03
The Treatment Building, Anna Steckséns
gata 41
- 23. Camera Obscura**
Ewa Stackelberg and Maria Hurtig, p 73
Farewell RoomC4:33
- 24. The Slow World**
Katya Sander, with Følsom Front, Hanne
Dagmar Raaberg, Janna Holmstedt, Karin
Wegsjö, Kirsten Astrup, Misja Thirslund
Krenchel, Mo Maja Moesgaard, Niki
Lindroth von Bahr and Thomas Elsted, p 74
Care rooms, TV screen
- 25. Impulse**
Renate Wolff, p 77
Garage Eugeniavägen nedre 2–23
- 26. Support System**
Anna Åstrand, p 79
The North Entrances of the Care Building
2–14, D4:56–58
- 27. Rivers and Dreamers**
Albin Biblom, p 83
Brachyterapi, G5:02 och G6:04
- 28. A Cosmology**
Tobias Sjöberg, p 85
Gammakniven B3:19. Gävlegatan 43
- 29. In**
Kim Hedås, p 87
Waiting Lounge, Garage C2:30–32
Eugeniavägen nedre 23, The Care Building
G7:00 skyway to F7, Akademiska stråket 13
- 30. Breath**
Karin Lindh och Mats Karlsson, p 88
Akademiska stråket 1–14
- 31. Constellation**
Kazuyo Nomura, p 91
The Treatment Building,
Waiting Room G3:05
Anna Steckséns gata 41
- 32. Ager Medicinæ**
Kristoffer Zetterstrand, p 95
The Car Park
Framstegsgatan/Gävlegatan
- 33. Ariadne and the Labyrinth**
Katrine Helmersson, p 97
The Care Building, exterior.
Anna Steckséns gata 41
- 34. The City of Daydreams**
Jonathan Josefsson, p 98
Educational Resource Centre, C3:34
- 35. In the World of Fables**
Mattias Adolfsson, p 100
Day Centre, Children and Young People,
F7:34–36
- 36. Wandering in the Inner Landscape**
Leyun Wang, p 101
Neonatal C8:33
- 37. Pulse**
David Svensson, p 105
The Entrance at Eugeniavägen 23
- 38. Aperture**
Helena Isoz, p 107
The South Corridor System, C4:26-28
- 39. Picta Hortum**
Anna Berglund, p 109
Inner Courtyard, floor 5
- 40. On the Other Side of the Jordan**
Daniel Hoflund, p 111
The Hyperbaric Chamber Facility, F3:82
- 41. Skylight**
Astrid Krogh, p 112
Glazed Inner Courtyard, floors 7–12
- 42. Dollhouse**
Katarina Lönnby, p 115
Nursing Ward, C5:33
- 43. Crystal**
Jesper Nyrén, p 119
Acute Care Unit, Anna Steckséns gata
- 44. Traffic Island**
AKAY och Klisterpeter (The Barsky Brothers),
p 121
BioClinicum, reception, Solnavägen 30
- 45. Tailwind, Headwind, Lull**
Kristina Schmid, p 122
Waiting Lounge, C8:30–32

”Jag har haft den stora förmånen att se hur gestaltningen på Karolinska Universitetssjukhuset i Solna stegvis tagit form – från de stora ljusschaktens, entréernas och så småningom korridorernas gestaltningar. Och sett en årsring av offentlig konst läggas till befintliga, hur det sköra möter det beständiga, lekfullhet möter innovation, glädje möter sorg.”

”I have had the great privilege to see how the artistic interventions at the Karolinska University Hospital in Solna have gradually taken shape - from the design of the large light wells, the entrances and, later, to the corridors. And I have seen new layers of public art added to the existing ones, how fragility encounters permanence, playfulness innovation and joy sorrow.”

Eva Bergquist
Förvaltningschef kulturförvaltningen
Director of Culture, Region Stockholm Culture Administration

ISBN: 978-91-984447-3-5
Redaktörer / Editors: Cecilia von Schantz & Elisabeth Wengström
Konstskribent / Art writer: Paulina Sokolow
Foto / Photo: Per Mannberg, Anna Molander, Rebecka Näsström,
Danish Saroee
Form / Graphic design: Fidelity
Tryck / Printing: Danagård Litho, 2019
Omslag / Cover: Ilkka Isaksson & Inger Bergström, Cecilia Levy,
Kristoffer Zetterstrand, Guangjuan Zhang, Miriam Bäckström
& Irene Agbaje.
Översättning / English translation: Olsson Diamond Text
© Konstnärerna/Bildupphovsrätt / The Artists 2019

Kulturförvaltningen arbetar för fri kultur som främjar upplevelser, möten, bildning och delaktighet på uppdrag av kulturnämnden. Kultur och hälsa i vård och omsorg, strategisk samordning av länets kulturresurser och konstnärlig gestaltning i vårdmiljö är våra huvudsakliga uppdrag som en av fyra kärnverksamheter inom Region Stockholm.

The Culture Administration promotes independent culture that advances experiences, encounters, education and participation, commissioned by the Culture Committee. Culture and health in care environments, strategic coordination of the region's culture resources and artistic interventions in healthcare environments are our main tasks as one of the four core activities in Region Stockholm.

